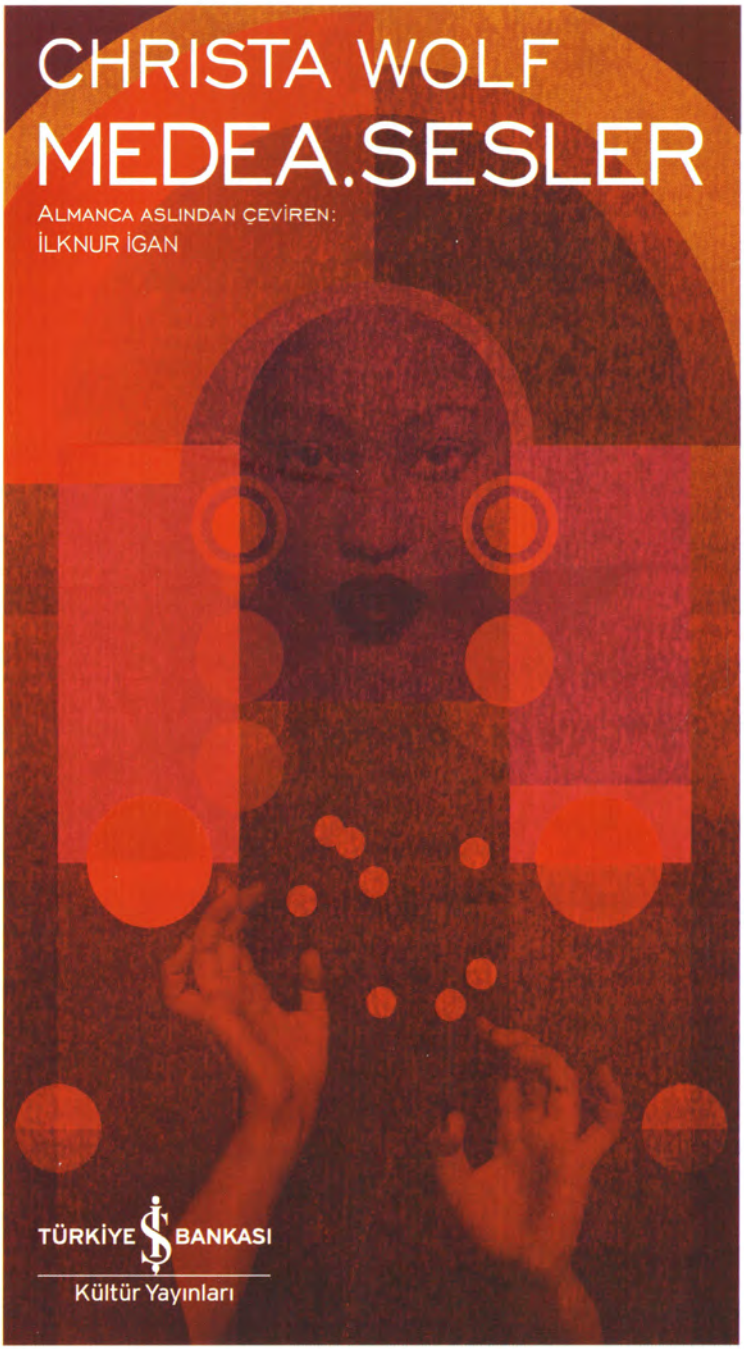
Modern Klasikler Dizisi - 172

CHRISTA WOLF
MEDEA.SESLER

Almanca aslından çeviren:
İlknur İgan

Türkiye İş Bankası
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 5163

CHRISTA WOLF
MEDEA.SESLER

ÖZGÜN ADI
MEDEA.STIMMEN

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2018
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
ALEV ÖZGÜNER

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM MAYIS 2021, İSTANBUL

ISBN 978-625-405-452-5

BASKI: UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
Keresteciler Sitesi Fatih Caddesi Yüksek Sokak No: 11/1 Merter Güngören/İstanbul
Tel. (0212) 637 04 11 Sertifika No: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: İLKNUR İGAN

1959 yılında İstanbul'da doğdu. Avusturya Kız Lisesi, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu, İÜ Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü, Köln Üniversitesi Germanistik Bölümü'nde öğrenim gördü. 1986-1991 yılları arasında Köln'de Almanya'nın Sesi Radyosu'nda yapımcı ve çevirmen olarak görev aldı. Heinrich Böll, Heinrich Mann, Franz Kafka, Stefan Zweig, Joseph Roth, Lou Andreas-Salomé, Uwe Timm, Bernhard Schlink, Christa Wolf, Arno Gruen gibi yazarların yapıtlarını dilimize kazandırdı.

Modern
Klasikler
Dizisi -172

Christa Wolf

Medea. Sesler

Almanca aslından
çeviren: İlknur İgan

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Zamandışılık rasgele bir yan yana geliş değil, daha ziyade dönemlerin bir tripodun yapısına benzer biçimde iç içe geçişi, kendi kendini yenileyen yapıların kaçıp gidişidir. Bir akordeonun dilimleri gibi birbirlerinden iyice ayırabilirsiniz bunları, o zaman bir uçtan diğerine olan mesafe çok açılır; fakat matruşkalar gibi iç içe de geçirebilirsiniz, böylece dönemlerin duvarları birbirlerine iyice yakınlaşır. Başka yüzyıllardaki insanlar bizim gramofonlarımızdan yükselen tınıları işitirler ve biz de zaman duvarları arasından, lezzetle pişirilmiş yemeklere doğru uzanırken görürüz onları.

Elisabeth Lenk

Sesler

MEDEA	Kolkhisli. Kral Aietes ve İdyia'nın kızı. Khalkiope ve Absyrtos'un kız kardeşi
İASON	Argonaut, "Argo" gemisinin lideri
AGAMEDA	Kolkhisli. Medea'nın eski öğrencisi
AKAMAS	Korinthoslu. Kral Kreon'un baş astronomu
LEUKON	Korinthoslu. Kral Kreon'un ikinci astronomu
GLAUKE	Korinthoslu. Kral Kreon ve Merope'nin kızı

Diğer kişiler

Kreon	Korinthos kralı
Merope	Korinthos kraliçesi
İphinoe	Kral Kreon ve Merope'nin kurban edilen kızı
Turon	Korinthoslu. Akamas'ın yardımcısı
Lyssa	Kolkhisli. Medea'nın süt kardeşi ve yoldaşı
Arinna	Lyssa'nın kızı
Kirke	Büyücü. Medea'nın teyzesi
Presbon	Kolkhisli. Korinthos şenliklerinin organizatörü
Telamon	İason'un yoldaşı. Argonaut
Phriksos	İolkoslu. Altın Post'u Kolkhis'e getiren kişi
Pelias	İason'un İolkos'taki amcası
Kheiron	İason'un Tesalya dağlarında yaşayan hocası
Meidos ve Pheres	Medea ve İason'un oğulları
Oistros	Heykeltıraş. Medea'nın sevgilisi
Arethusa	Giritli. Medea'nın arkadaşı
İhtiyar	Giritli. Arethusa'nın sevgilisi ve arkadaşı

Bir ismi ünlüyoruz ve duvarlar geçirgen olduğundan o kişinin çağının içine geçiyoruz, bu istenen bir karşılaşma, tereddüt etmeden karşılık veriyor bakışlarımıza zamanın derinliğinden. Çocuk katili mi? İlk kez bu kuşku. Alayla omuz silkiyor, sırtını dönüyor; bizim kuşkumuza ihtiyacı yok artık, onu memnun etme çabamıza ihtiyacı yok, gidiyor. Bizden ileride mi? Geride mi yoksa? Sorular yolda anlamlarını yitirdi. Onu yollara düşüren biziz, zamanın derinliklerinden bize doğru geliyor şimdi, seslenişleri kulağımıza onun çağınınkiler kadar net gelmeyen çağların yanından geçerek geriye doğru düşüyoruz. Bir an gelecek, karşılaşacağız mutlaka.

Kendimizi eskilere doğru bırakan biz miyiz, yoksa onlar mı bize yetişiyor? İkisi de. Bir el uzatmak yetiyor. Kolayca bizim tarafa, yanımıza geçiyorlar, yabancı konuklar; bizim gibiler. Bütün çağların kapısını açan anahtar elimizde, onu bazen utanmasızca kullanıyor, kapı aralığından içeriye çabucak bir göz atıyoruz, aceleci yargılara varmaya hevesliyiz, oysa adım adım yaklaşmak da mümkün, çaresiz kalmadıkça ölülerin sırlarını ellerinden almaya niyetlenmeden, tabudan ürkerek yaklaşmak. Çaresizliğimizi itiraf etmek, böyle başlamak.

Binlerce yıl ağır basıncın altında eriyor. Basınç sürmeli o zaman. Anlamsız soru. Yanlış sorular, yanılsamanın karan-

lığından sıyrılmaya çalışan gölgeyi tedirgin ediyor. Onu uyarmalıyız. Bizim yanılsamamız kapalı bir sistem, onu ortadan kaldırmanın hiçbir yolu yok. Ya da bizim, kendi yanılsamamızın ve kendimizi tanımayışımızın en derinlerine kadar girmeye cesaret etmemiz gerekir, öylece girmeliyiz, hep birlikte, peş peşe, kulaklarımızda yıkılan duvarların uğultusuyla. Sancılı bir süreç bu. Öyle umuyoruz ki, içinde çağların buluştuğu, çağımızın bizimle buluştuğu o büyülü ismin sahibi de yanımızda. O yabanıl kadın.

Şimdi sesleri dinleyelim.

1

Şu ana kadar yapmış olduğum her şey
sevginin eseridir derim...
Ben şimdi Medea'yım,
Acılardan oluştu benliğim.

Seneca, "Medea"

Medea

Ölü tanrılar da hüküm sürer. Talihsizler de talihleri için kaygı duyar. Düşlerin dili. Geçmişin dili. Yardım edin yukarı çıkmama, çukurdan kurtulmama, kafamın içindeki gürültüden kurtulmama yardım edin, niçin silah şakırtıları duyuyorum, yoksa savaşıyorlar mı, kim savaşıyor, anne, Kolkhislilerim, iç avlumuzdaki savaş oyunlarının sesini mi duyuyorum, yoksa başka bir yerde miyim, şakırtılar giderek şiddetleniyor. Susuzluk. Uyanmalıyım. Gözlerimi açmalıyım. Testi döşeğin yanında. Soğuk su susuzluğumu gidermekle kalmıyor, kafamın içindeki gürültüyü de susturuyor, bu bildiğim bir şey. O zaman yanımda sen vardın anne ve şimdi yaptığım gibi başımı çevirdiğimde, buradaki gibi pencere oyuğunu görüyordum, ama orada incir ağacı yoktu, orada benim sevgili ceviz ağacım vardı. Anne, insanın bir ağacı özleyebileceğini biliyordun sen, daha çocuktum, çocuk sayılırdım, aylık kanamamın ilk gelişiydi, fakat hasta oluşum bundan değildi; senin yanımda durmanın ve beni oyalamanın, alnımdaki ve göğsümdeki bitki kompreslerini değiştirmenin, ellerimi gözlerime iyice yaklaştırıp avuç içlerimdeki çizgileri, soldakilerin ve sağdakilerin ne kadar farklı olduklarını göstermenin nedeni bu değildi; bana çizgileri okumayı öğrettin, bense çizgilerdeki mesajlardan kaçtım çoğu zaman, ellerimi yumruk yaptım, kavuşturdum, yaraların üzerine bastırdım, tanrıçaya doğru açtım, çeşmeden su taşıdım, çarşaflara armamızı işledim, çocukların sıcacık saçlarının arasından geçirdim. Bir keresinde anne, bir başka zaman, iki elimle birden senin başını kavradım vedalaşmak için; biçimi bir iz olarak avuçlarımın içinde kaldı, ellerin de belleği vardır. Bu eller İason'un bedeninin her noktasına dokundu, daha bu gece, ama şimdi sabah mı ki acaba ve hangi gün?

Sakin ol. Çok sakin ol, her şey sırayla. Kafanı topla. Neredesin? Korinthos'tayım. Kral Kreon'un sarayından sürüldüğümde kerpiç kulübenin pencere oyuğunun önündeki incir ağacı benim için bir teselli olmuştu. Niçin? Bunun sırası daha sonra gelecek. Şölen bitti mi, yoksa sonunda İason'a söz verdiğim gibi gitmem mi gerekiyor daha? Beni şimdi ortada bırakamazsın Medea, çoğu şey bu şölene bağlı. Benim için değil, dedim ona ve bunu sen de biliyorsun, ama neyse fark etmez, geleceğim, fakat bu sonuncu. O gün sol avcumdaki incecik çizginin üzerinden tırnağının ucuyla geçmiştin anne ve bana günün birinde yaşam çizgisiyle kesişirse ne olacağını söylemiştin, beni iyi tanıyordun, hayatta mısın hâlâ?

Şuna baksana. Şimdi derinleşmiş olan o incecik çizgi diğeriyle kesişiyor. Dikkat et, kibir ruhunu katılaştırır, demiştin; olabilir, ama anne, acı, acı da çorak bir iz bırakıyor geride. Bunu kime söylüyorum? Ne kadar karanlık olursa olsun, "Argo"nun güvertesine çıktığımızda senin gözlerini gördüm ve unutamadım, bakışların daha önce tanımadığım bir sözcüğü içime dağladı: Suçluluk.

Şimdi şakırtıları duyuyorum yine, ateş yüzünden, ama bana sanki o sofrada oturmuşum gibi geliyor, ne var ki İason'un yanında değil; bu dün müydü, anne yanımda kal, bu yorgunluğun sebebi ne, sadece biraz daha uyumak istiyorum, çok geçmeden kalkarım, senin öğretmiş olduğun biçimde kendim dokuduğum ve diktiğim beyaz elbiseyi giyerim, sonra yine birlikte sarayımızın koridorlarından geçeriz ve sen elimden tutup beni iç avludan geçirerek ortadaki kuyulu çeşmeye götürürsün; biliyor musun, başka hiçbir yerde daha güzeline rastlamadım, çocukluğumda olduğum gibi neşeli olurum, kadınlardan biri bizim için tahta kovayla su çeker, ben kaynak suyunu içer, içer, içerim ve sağlığıma kavuşurum.

Aslında mesele şu: Ya ben aklımı kaçırdım ya da onların kenti bir cürüm üzerine kurulu. Hayır, inan bana, zihnim tü-

müyle açık; ne söylediğimin de, düşündüğümün de tümüyle bilincindeyim; kanıtı buldum zaten, ellerimle dokundum ona, ah, benim için tehlike kibir değil şimdi. Onun, o kadının, peşinden gittim, belki beni sofranın sonuna, görevlilerin arasına oturtmalarına sesini çıkarmayan İason'a da bir ders vermek istedim, doğru, bunları düşümde görmedim, bunlar dün yaşananlar. Olay çıkarma Medea, demişti İason acınacak bir halde, sonuçta onlar üst düzeyde görevliler, hiç değilse bugün yapma, senden rica ediyorum, bütün yabancı konukların önünde kralın itibarı söz konusu, biliyorsun. Ah İason, zorlama kendini. Kral Kreon'un beni artık incitemeyeceğini kavramamıştı hâlâ, ama şimdi mesele bu değil, kafamı salim tutmalıyım. Keşfim hakkında hiç kimseyle konuşmayacağıma dair kendime söz vermeliyim, çocukken Khalkiope'yle yaptığımız gibi yapmayı yeğlerdim, sırlarımızı bir yaprağa sımsıkı sarardık ve dimdik birbirimizin gözlerinin içine bakarak yerdik, bunu biliyor muydun anne, çocukluğumuz, hayır, Kolkhis'in tümü, karanlık sırlarla doluydu ve ben Kral Kreon'un ışıltılı kenti Korinthos'a sığınmak için geldiğimde kıskançlıkla şöyle düşünmüştüm: Buradakilerin hiçbir sırrı yok. Ve böyle olduğundan kendileri de eminler, bu da onları inandırıcı kılıyor, bütün bakışlarıyla, bütün ölçülü davranışlarıyla size şunu telkin ediyorlar: Bu dünyada insanın mutlu olabileceği bir yer var, ancak çok sonra fark ettim ki, mutluluklarından kuşku duyarsanız bundan hiç hoşlanmıyorlar. Fakat mesele bu değil şimdi, aklıma ne oldu da sürüyle fikri ortaya salıyor ve ben o karmaşanın içinden ihtiyacım olanı çekip çıkarmakta bu kadar zorlanıyorum.

Şölen sofrasında kralın ikinci astronomu olan dostum Leukon'la Telamon'un arasında oturacak kadar şanslıydım, onu sen de tanıyorsun anne, gemileriyle Kolkhis sahiline yanaştıklarında İason ile birlikte sarayımıza gelen şu Argonaut, yani şölen sofrasında canım sıkılmayacaktı, çünkü Leukon da sohbetinden hoşlandığım akıllı biri, birbirimize yakınlık

duyuyoruz, Telamon ise biraz dikbaşlı, ama artık sayamayacağım kadar uzun yıllar öncesinde kalan Kolkhis'teki o ilk öğle sonrasından bu yana bana sadakatini koruduğunu gösterdi, yanımdayken özellikle hem esprili hem de müstehcen olmaya çalışıyor; birlikte epey güldük ve ben masanın sonundaki yerimde, Kral Kreon'u cezalandırma kararlılığıyla bir kral kızı tavrı sergiledim, zaten öyleyim, değil mi anne, büyük bir kraliçenin kızıyım ben. Dikkatleri üzerime çekmekte ve saygı görmekte zorlanmadım da, Libya'dan ve Akdeniz adalarından gelen yabancı elçilerden bile saygı gördüm, oyuna Telamon da katıldı, zavallı İason'u sıkıştırdık. İason, sonuçta hepimizin hükmü altında bulunduğumuz kralın karşısında göstermek zorunda olduğu itaatin ve o an duyduğu kıskançlığın arasında gidip geliyor, gizlice bana kadeh kaldırıp taşkınlığımı fazla abartmamam için bakışlarıyla yalvarıyordu, ne var ki kral tiratlarından birine başladığında ağzının içine bakmak zorundaydı. Şölen masasında bizim köşemiz neşe doluydu, her şeyi yeniden hatırlıyorum şimdi. Yanımdaki erkeklerin benim hakkımda tartışmaya başladıklarını hatırlıyorum, ince, uzun boylu, biraz sakar, başı yumurta biçimli bir adam olan ve şakadan anlayan, ama kendi şaka yapmayı beceremeyen Leukon, dev yapılı, sarı saçları dalgalı Telamon'a benim şifacılık hünerlerimi ciddiyetle övmeye koyuldu, bunun üzerine Telamon da bağıra bağıra bedenimin özelliklerine duyduğu hayranlığı vurguladı, elbette İason'u da hemen etkisi altına almış olan esmer bedenimden, biz bütün Kolkhislilerin sahip olduğumuz gür saçlarımdan, gözlerimdeki ateşten söz etti, ama kendisi İason karşısında neydi ki, bütün güçlü erkekler gibi kolayca duygusallaşmıştı; Telamon'u sen de tanırsın anne, ona baktığımda aklıma hep, senin onu kapımızda ilk kez gördüğünde korkmuş gibi ağzını elinle kapatıp –yanılmıyorsam takdirle– hafif bir çığlık atışın ve gözlerinin parlayışı geliyor, henüz yaşlı bir kadın olmadığını anlamıştım o zaman ve elimde olmadan kurun-

tulu ve asık yüzlü babamı düşünmüştüm. Ah, anne. Artık genç bir kadın değilim, ama hâlâ yabaniyim, böyle söylüyor Korinthoslular, onlara göre kafasının dikine giden bir kadın yabanidir. Korinthoslu kadınlar bana özenle terbiye edilmiş evcil hayvanlar gibi geliyor, bana bilinmedik bir yaratıkmışım gibi bakıyorlar, neyse biz üçümüz masadaki köşemizde eğlenirken tüm bakışları üzerimize çektik, saray efradının kıskanç ve öfkeli bakışlarıyla, zavallı İason'un yalvaran bakışlarını, işte böyle.

Korinthos'a geldiğimden bu yana neredeyse hiç karşılaşmadığım o kadının, o kraliçenin, peşinden neden gittim ben. Günlerini ve gecelerini, ürpertici söylentilerden oluşan bir yumakla sarmalanmış ve yaklaşılmazlığının arkasına güvenle gizlenmiş olarak, sarayın en eski bölümünün en ücra köşesinde, ışıksız mağaralara benzediği söylenen odaların kalın duvarları arasında geçiriyor, bir kraliçeden çok bir tutsağa benziyor hali; tuhaf biçimde yabanıl görünen, ama kendilerince kraliçeye bağlı olduklarını göstermiş iki kadın hizmetini görüyor ve onu hep izliyorlar; sanırım Merope benim adımı bile bilmiyor ve ben de yabancısı olduğum, bana her zaman yabancı kalacak bir ülkenin talihsiz kraliçesi hakkında hiç kafa yormadım. Başım çatlıyor anne, içimdeki bir şeyler beni, bir kez daha aşağıya, o mağaralara dönmekten; ezelden beri ölenlerin yeniden dirildiği yere, ölülerin toprağından canlıların yoğrulduğu yeraltı dünyasına, Hades'e inmekten alıkoyuyor; yani anaların yanına, ölüm tanrıçasının yanına, geri dönmekten. Fakat burada ilerlemenin veya geri dönmenin bir anlamı var mı? Ateşim yükseliyor. Bunu yapmak zorundaydım. Bu kadını ilk kez Kreon'un yanında gördüm anne, senin sahip olduğumu fark ettiğin uzgörüyle gördüm. O genç rahibin yanına çırak girmemek için sonuna kadar direnmiştim, bunu yapmaktansa hasta olmayı yeğlemiştim. Bana avcumdaki çizgileri bu hastalık sırasında göstermiş olduğunu hatırlıyorum şimdi, rahip daha sonra iğ-

renç bir suç işledi, adam normal değildi, bu çocuk uzgörüye sahip, demiştin o zaman. Uzgörümü neredeyse yitirdim burada, bazen Korinthosluların bana atfettikleri sihirli güçler karşısında duydukları hastalıklı korkunun bu yetiyi içimden söküp attığını düşünüyorum.

Kraliçe Merope'yi gördüğümde ürktüm. Kral Kreon'un yanında suskun otururken kraldan nefret ettiğini, kralın da ondan korktuğunu iki gözü olan herkes görebilirdi. Benim söylemek istediğim başka bir şey. Benim söz ettiğim, bir anda ortalığa çöken sessizlik. Gözümün önünde beliren ve bana görünenin ardındakini gösteren o ışık. Devasa salonun içinde o kadınla yalnız oluşum. O zaman gördüm onu, dindirilmez bir acıyla neredeyse kapkara olmuş aurasını gördüm, öyle bir dehşetle sarmalanmıştım ki o ayağa kalktığında kendimi peşinden gitmek zorunda hissettim, daha yemek henüz bitmekteydi, tek bir sözle olsun açıklama yapmadan, yabancı konukları ve elçileri olsun selamlamadan ayağa kalktı ve altın bezemeli şölen giysisinin içinde kaskatı yürüyerek salondan çıkarken, Kral Kreon karısının sergilediği bu uygunsuz tavrı örtbas etmek için daha hızlı konuşmak, daha yüksek sesle gülmek zorunda kaldı. Kralın bu yenilgiyi hak ettiğini yürekten hissettim. İason'un beni bir komedi oynamak zorunda bıraktığı gibi o da bu kadını bütün bu meraklı ve kibirli insanlar karşısında harap olmuş yüzünü sergilemeye zorlamış olmalıydı. Bu kadarı yeterdi artık. İkimiz de oradan ayrıldık, aynı nedenle: Gurur. Bana bir keresinde, seni öldürecek olurlarsa, ayrıca bir de gururunu öldürmeleri gerekir, dediğini asla unutmadım. Bu değişmedi ve değişmeyecek de ve bunu zamanında fark ederse benim zavallı İasonum için iyi olacak.

Kadının peşinden gittim. Mutlu olduğumu sandığım zamanlarda, kralın yeğeni ve konuğu İason'un saygıdeğer karısı olarak ne kadar da çok geçmiştim şölen salonuna giden bu koridordan İason'la birlikte. Nasıl bu kadar yanılabil-

dim, ama hiçbir yanılsama mutluluğun yarattığı yanılsama kadar mutlak değildir ve kralın maiyetinde bir yere sahip olmak kadar algıların berraklığını bulandıracak başka bir şey yoktur. Sanki yer yarılmış Merope içine girmişti, gizli bir kapı vardı muhtemelen, aradım ve postların arkasına gizlenmiş kapıyı buldum, meşalelerden birini askısından çıkararak kapının ardındaki geçide süzüldüm, çok geçmeden geçit ancak iki büklüm yürüyebileceğim kadar alçaldı, yoksa ben mi mahzeni, kralın görkemli ve ışıltılı sarayının, iyice derinlere, karanlığa oyulmuş izdüşümü olarak düşledim? Kat kat aşağılara inen taş basamaklar, düşlemiş olmalıyım bunları, fakat soğuğu düşlemiş olamam, titremem hâlâ geçmedi ve tenimi sıyıran taşların keskinliğini hâlâ hissediyorum, kollarım başka türlü nasıl böyle kabuk tutmuş sıyrıklarla kaplı olabilir ki; sonra en son katman, bu kurak ülkede bile suyun toplandığı en derindeki mahzen, mağaralar labirentine geçiş, iki basamaktan sonra yüzükoyun yere yatıp ışığı artık titrekleşen meşaleyi koruyarak sürünmeye devam etmek zorunda kaldım, bundan sonra Merope'yi düşünmemeliydim, acaba benden önde mi, yoksa değil mi, artık hiç kimseyi ve hiçbir şeyi düşünmemeliydim, sadece ilerlemeli, hep ilerlemeliydim; geçidin sonunda genişleyerek vardığı mağarayı rüyalarımdan tanıyordum, yoksa yolun burada ikiye ayrıldığını nereden bilecektim; sol yanı takip etmem gerektiğini, meşalemin az sonra söneceğini nereden bilecektim. Meşale söndü. Sonra geçit öylesine daraldı ki, yola devam edebilmek için sırtüstü sürünmem gerekti, bunun sonum olabileceğini bilerek devam etmek zorundaydım; bu yeraltı mağaralarında birilerinin yolunu kaybettiği, ölüp kaldığı çok olur; ölmek mi istiyordum yoksa, bu soru beni yoklayıp geçti, yüzümü buruşturdum ve sürünmeye devam ettim, sonra duvarlardan sızan nemi yaladım, tatsız bir ıslaklıktı, ardından havanın bileşiminin değiştiğini hissettim ve daha o sesi duymadan yay gibi gerildim. Sonra sesi, bir insan soluğunun yetmeyeceği

denli uzayan o sesi algıladım. Zorlukla işitilebilen, ama içe işleyen bir iniltiydi, bu bir hayvan da olabilirdi, ama değildi.

Kadındı bu. Merope'ydi. Tek istediğim dönmek, geri dönmekti, ama çok küçük hareketlerle ileriye doğru sürünmeye devam ettim. Ses kesildi, yüreğimde vuran çekicin sesi diğer bütün sesleri bastırıyordu, şu anda da öyle, zonklamayı şakaklarıma kadar hissediyorum, sonra gözlerim karanlığa alışıp yönü seçtiğimde kraliçeyi kandilinin ölgün ışığında otururken gördüm, dimdik tuttuğu sırtını kayaya dayamış, boş bakışlarını ilerideki bir noktaya sabitlemişti. Buz gibi soğuğa rağmen terden sırılsıklamdım ve duyduğum dehşetle kötü bir koku yayıyordum, böyle bir şey daha önce hiç başıma gelmemişti; bu ölüm çukurunda canlı bir şey kıpırdadı içimde, kilit altında tuttuğum ve neredeyse unutmuş olduğum bir şey. Bu bir oyun değildi artık. Kralın sofrasında sergilenen bütün o gösteri ne kadar da kibirliydi, benim tavrım da kibirliydi. Şunu uzun zamandır biliyorum: O büyük gösteride onu alaya alanlar da kendi rollerini oynuyorlar, gerçi ben buna katılmadım, bu doğru, ama beni kralın sofrasına sürükleyen şey az da olsa bir kendini beğenmişlik değil miydi, oysa beni yeraltı dünyasının dibine kadar peşinden getiren Merope'nin yaptığı gibi ben de oyuna katılmayı reddebilirdim; şimdi burada dehşetten sonra bir de paniğe kapıldım, çünkü o tekinsiz sessizliğin içinde bir şey sürünerek yaklaşıyordu, ondan saklanmak zorundaydım, fakat kayanın içinde ne bir yarık ne bir aralık vardı. Yaklaşmakta olan şey en küçük bir hava titreşimi bile yaratmadan sessizce devinmesini biliyordu, bunda benden daha iyiydi, ki hareket etmenin minicik kıpırtılardan oluşan bu şeklini bana daha çok küçükken sen öğretmiştin anne, duvarla iç içe geçmeyi de –babamın sarayında buna ihtiyacım olacağını söylediğinde nedenini pek anlamamıştım–, bir insanın bedeninde oluşan en ince titreyişe bile izin vermeden nefes almayı da öğretmiştin; bütün bu bilgiler yerinde duruyordu,

kendiliğinden kumandayı üstlendiler ve yaklaşan yaratığın karşısında elim ayağım kesilerek ses çıkarmamı engellediler; kadına yaklaşan şey gölgenin de gölgesiydi, kraliçeye bir şey fısıldadı, sönen kandilini elinden aldı, o da artık bir kadın olduğunu sezdiğim şeyin peşine takıldı, mağara iyice alçaldığından ikisi de dizüstü çöktüler; düşünmeden aynı şeyi ben de yaptım. Dizüstü çöktüm, dermansızlıktan mı, beni bir kez daha esirgeyen bir tanrıya duyduğum şükrandan mı, yoksa ölüm korkusundan mıydı, bilmiyorum.

Kadınların işitme mesafesinin dışına çıkmalarını bekledim, sonra mağaranın duvarları boyunca el yordamıyla ilerlemeye başladım. Kraliçenin gizini çözmeliydim. Zifiri karanlıkta parmak uçlarımla aradığım şeyi buldum, taşa doğanın açmadığı belli olan çentikler, Kolkhis'ten de tanıdığım, aletle kazınmış, işaretlere, şekillere dönüştüklerini izleyebildiğim çizikler, bunların Korinthos'ta üst düzeyden ölülerin mezar mağaralarına kazındığını biliyordum. Bu da henüz dillendiremediğim kuşkularıma denk düşüyordu. Az önce Merope'nin oturmuş olduğu yere dizüstü çöktüm, kraliçenin gözlerini dikip kalmış olduğu duvara doğru süründüm, karşı koyan parmaklarımla taşın içindeki derin yarığı yokladım ve karşılaşmaktan korktuğum şeyi buldum, attığım çığlık mağaraların oluşturduğu labirentte yankılandı. Sonra geri döndüm. Bilmek istediğim şeyi öğrenmiştim ve olabildiğince çabuk unutmak için kendime söz verdim, ne var ki o andan sonra o küçücük çocuk kafatasından, o narin omuz kemiklerinden, o kırılgan omurgadan başka bir şeyi düşünemez oldum, ahh.

Bu şehrin temelinde bir cürüm vardı.

Bu sırrı açığa vuransa kendini kayıp sayabilirdi. Yaşadığım şok geri dönmemi sağladı. Kralın sofrasındaki alaylı gülümsemelerle kıvrılmış ağızları görmek istemediğim kesindi. Ama nereye gidecektim? Burada sen bile bana akıl veremezdin anne, istediğim kadar avcumdaki çizgilere so-

rayım, tamam net çizgiler, neyse, bunun şu anda ne önemi var. Hastalık beni sarstığı kadar soluklanmamı da sağladı, hastalıkların örtük anlamlarını tanırım, ama onları şifa yolunda kullanmayı kendimden çok başkaları için biliyorum. Kendimi yarı yarıya kendi istemimle, yükselerek beni kızgın bir dalganın üzerinde sürükleyip savuran, hayaller gördüren ateşe terk ettim; bölük pörçük görüntüler, yüzler.

İason. Onun karşısında kendimi ele verdim mi? Hayır. Oysa öyle bir an oldu ki, uçucu, baştan çıkartıcı bir an, fakat ben sustum. Evet, evet sustum. İason beni bekliyordu, bunu hesaba katmamıştım, onu hâlâ tam olarak tanımıyorum, onu tümüyle tanıma şansını kaçırdım, çünkü benim için önemli değildi artık, tehlikeli bir rahatlıktı bu. Onun en ufak kıpırtısını önceden kestirebilmek için elimden geleni yapacağım yerde ben kayıtsızlığın lüksünü yeğledim, yoksa kralın sofrasında tattığı zafer ve aşağılanma karışımı duygunun İason'un iştahını, hepsi de bunu isteyerek yapacak olan saraydaki kızlardan herhangi birinin değil de, ancak benim dindirebileceğim kadar yükseltmiş olduğunu görürdüm.

Üstüm başım kir içinde, bitkin bir halde sürüklenerek kendimi eve attım, bir kuş yuvası gibi sırtı saray duvarına yapışık, yatağımdan seyrek dallarını gördüğüm incir ağacının altındaki kerpiç eve. Lyssa bakışlarıyla beni uyardı, dudaklarının bir hareketiyle kapı perdesinin ardındaki bitişik odada beni kimin beklediğini ifade etti, İason bana seslenmeden önce ellerimi ve yüzümü yıkayıp üzerime kirlenip yırtılmış elbisemin yerine temiz bir gömlek geçirecek zamanı ancak bulabildim. İnsanları yanıltmak için alışılmış gündelik davranışlarımızı sergilemekten daha iyi bir yol yoktur, yani İason'un her zamanki gibi yere attığı giysilerini her zamanki gibi kenara itmem ve bunu yaparken de İason'un kadınların ayaklarından hoşlandığının bilinciyle ayağımı işveli bir hareketle uzun, bol gömleğin altından çıkararak göstermem gerekiyordu; hiçbir kadının benimkiler kadar güzel ayakları

olmadığını söyledi yine, ben de ona ayaklarıma ilk kez ne zaman dokunduğunu hatırlayıp hatırlamadığını sordum; kendinden emin bir şekilde, ne aptalca bir soru, diyerek karşılık verdi. Gelsene sen. Şimdi böyle konuşuyor benimle, artık umurumda bile değil beni diğer kadınlarıyla karıştırması. Önce bana cevap vermesini istedim. Bir erkek bazı şeyleri asla unutmaz diyerek unutma becerisinin bir örneğini sundu karşımda.

Kolkhis'teymişiz, sarayın iç avlusunun dışarıya karşı sınırını çeken o çitin dibinde oturuyormuşuz, geceymiş, dolunay varmış, bunu çok iyi hatırlıyormuş. Bu üzerindeki gibi bir gömlek giymiştin, dedi; o kadar ince bir dokumayı daha önce hiç görmemiştim, çitin ardındaki nöbetçiler insanın asabını bozan o korkunç şarkılarınızı söylüyorlardı. O zaman ben de hatırladım, genç askerlerimizin uzun uzun dem çekerek söyledikleri kederli şarkılar benim de yüreğime dokunmuştu, ama farklı nedenlerle. Uzun yolculuğumuzun amacı ve anlamı olan şu lanet olası postu ele geçirmek için bana yardım edeceğine söz verdin o gece, dedi İason, ve ben de, bilmek istediğin için söylüyorum, ayağını ellerimin arasına aldım. Haydi gel.

Hayret ettim, kendime de. Hâlâ canımı acıtabiliyor anne, bu bitmeli artık. Oysa kendi babama sırtımı dönüp ona yardım edişimin nedeni olarak İason'un aklına tek bir şey gelebileceğini net biçimde görmüş olmalıydım: Kendimi ona çaresizce kaptırdığımı düşünmüş olmalı. Başta Korinthoslular olmak üzere herkes bunu böyle yorumladı, onlar için bir kadının bir erkeğe duyduğu aşk her şeyi açıklar ve bağışlatır. Ne var ki benimle birlikte gelen Kolkhislilerimiz de İason'la beni başından beri bir çift olarak kabul ettiler, babamın evindeyken ona ihanet eden bir adamın koynuna giremeyeceğimi bir türlü düşünemediler. Ve İason'un ihanetinde benim yardımım vardı anne, evet, evet, öyle, içimi insafsızca parçalayan şey buydu işte, artık hatalı olmayan tek bir adım

atamaz, benim için değerli olan bir şeye ihanet etmeden parmağımı kıpırdatamaz olmuştum. Kaçışımdan sonra Kolkhislilerin arkamdan ne söylemiş olabileceklerini biliyorum: Hain. Babamın istediği de buydu zaten. Bu sözcük hâlâ içimi yakıyor. "Argo"da geçirdiğim o gece de içim yanıyordu, kaçışımızdan sonraki ilk gecelerden biriydi, peşimize düşen Kolkhis gemileri artık bizi kovalamayı bırakmıştı. Güverte kenarındaki bir halat yığınının üzerinde oturuyordum, yeni ay vardı, gökyüzü silme yıldız doluydu, aslında İason'a söyleyebilirdim, biliyor musun diyebilirdim, avuç avuç serpilir gibi yıldızlar düşüyordu denize, su sakindi, dalgalar bordayı usul usul yalıyor, "Argo"nun gece vardiyasındaki kürekçileri ritmi bozmadan sessizce kürek çekiyorlardı, gemi neredeyse hiç sallanmıyordu, ılık bir geceydi ve sen yanıma geldiğinde İason, diyebilirdim ona, yıldızlı göğün karşısında duran karanlık bir gölgeydin, iyi bir zamanındaydın, yerinde bir vurguyla yerinde şeyler söylüyordun, doğru olanı doğru biçimde yapıyordun, böylece senin farkında olmadığın, benimse dindirilmez olduğunu düşündüğüm acıyı hafiflettin. Ayaklarımı ısıtmak istercesine ellerinin arasına aldın.

Bunları söyleseydim, saçmalık, diyecekti İason, o yüzden sustum. Kavga etmeyelim Medea, dedi. Bu gece etmeyelim. Gel. Sesi. İçimdeki bir şeylere denk düşen o sinyali verdi yine sesi, sadece ayaklarımı değil, başka hiçbir erkeğin yapamayacağı gibi yaklaşmayı bildiği bedenimin her noktasını bıraktım ona. İason? Uzun bir suskunluk. Bildiğim bir şeydi bu. Şimdi suçlu arayacaktı. Beni aldattığın için böyle oluyor, dedi yakınarak. Yoksa şölen yemeğinde niçin erkenden ortadan kaybolasın, kiminle gönül eğledin? Buna cevap vermeme gerek yoktu, bu onu öfkelendirirdi sadece. Eskiden, dedi, böyle bir şey yapmazdın. Eskiden bana güç verirdin, ihtiyaç duyduğum tüm gücü verirdin. Söylediği doğruydu, yüzümü ve kollarımı sabah kaynaktan almış olduğum suya daldırdım. Eskiden, dedim İason'a, bana inanırdın. Kendine de.

Her zaman verecek bir karşılığın var, dedi İason, her zaman her şeyi daha iyi bilirsin, artık senin döneminin geride kaldığını ne zaman kabul edeceksin? Şimdi, dedim kendim de şaşırarak, şimdi kabul ediyorum, ama bunun sana ne yararı var? O zaman başını iki elinin arasına aldı ve daha önce ondan hiç duymamış olduğum bir şekilde ofladı. Senin de çaresiz kaldığını görmenin hoşuma gittiğini düşünme sakın, dedi, sakın düşünme böyle bir şeyi. Bu ondan duymayı beklemediğim bir itiraftı. Yatakta yanına oturup başını ellerinin arasından çıkardım, alnını, yanaklarını, şakaklarını, köprücükkemiklerinin üstündeki hassas çukurlukları okşadım, gel, dedi yalvarırcasına, yanına uzandım, bedenini tanırım, şehvetini kabartmayı bilirim, gözlerini kapatıp benimle hiçbir zaman paylaşmadığı fantezilerine bıraktı kendini. Evet, evet, evet Medea, böyle iyi işte. Yapmasını istediğim şeyi başardı, yüzünü göğüslerimin arasına gömüp uzun süre ağladı. Daha önce ağladığını hiç görmemiştim. Sonra kalktı, yüzünü sandığın üstündeki su kabına daldırdı, başını alnına darbe yemiş bir boğa gibi silkeledi ve bana bir daha bakmadan gitti.

Bunun için bedel ödemem gerekecek. Korinthos'ta bir kadın bir erkeğin zayıf düştüğünü gördüğünde bedelini öder her zaman.

Ya memleketimde? Kolkhis'te? İçten içe orada farklı olduğunda ısrar ederek kendimi kandırmış mı oluyorum? Son zamanlarda Kolkhis'le ilgili anılarımı yeniden canlandırmaya, onları renklendirmeye çalışmam da tuhaf, sanki Kolkhis'in içimde yok oluşunu izlemek istemiyor gibiyim. Ya da nedenini bilmesem de bu anıları canlandırmaya ihtiyacım var.

Lyssa'nın yanına gittim, uyumuyordu. Bitişikte, kapı perdesinin ardında çocukların soluk alıp verişlerini duydum. Lyssa'nın nerede olduğumu sormasını diledim, ama o asla soru sormaz. Tüm yakınlarım arasında bir gün olsun ayrı

kalmadığım tek kişi Lyssa'dır, onunla aynı gün doğduk, annesi sütannemdi, o da benim çocuklarımın sütannesi. Olan biten her şeye tanıklık etmiş ve olasılıkla da her şeyi anlamış olan Lyssa. Onun doğal olarak bendeki her kıpırtıyı kendi yaşamışçasına hissettiğini, benden önce, hatta ben yadsımaya kalktığımda dahi her birini algıladığını düşünmem de bir yanılsama mı acaba? Bazen baş başa konuşmak için yanıma, yerime çağırdığım, bazen de dünyanın öbür ucuna gitmesini istediğim Lyssa. Ama dünyanın öbür ucu Kolkhis. Yabanıl Kafkasların güney eteklerindeki Kolkhisimiz, sarp dağlarının silueti her birimizin içine kazınmış olan memleketimiz, bunu birbirimizden biliyoruz, ama asla üzerinde konuşmuyoruz, konuşmak özlemi katlanılmaz hale getirir. Ama bunu biliyordum zaten, Kolkhis'i özlemekten hiçbir zaman vazgeçemeyeceğimi biliyordum, fakat bilmenin ne anlamı var ki, bu asla eksilmeyen, sürekli insanın içini kemiren acıyı önceden bilmek mümkün değil; biz Kolkhisliler şarkılarımızı söylemek için ve içlerinden bazıları gerçek Korinthoslular olarak kabul edilmek istediklerinden dinlemek istemeseler de, yetişmekte olan gençlerimize tanrılarımızın ve kökenimizin hikâyesini anlatmak için buluştuğumuzda bunu birbirimizin gözlerinden okuruz. Bu buluşmalara gitmekten bazen ben de kaçınıyorum ve öyle sanıyorum ki, giderek daha seyrek davet ediyorlar artık beni. Ah sevgili Kolkhisliler, onlar da biliyorlar canımı yakmasını. Hatta son zamanlarda Lyssa bile öğrendi canımı nasıl yakacağını.

Gerçi her zaman yaptığı gibi, belki ona ihtiyacım olur diye uyumamıştı, fakat her zamankinden farklı olarak suç ortaklarına özgü o gülümsemeyi benden esirgedi bu kez. Bunun için yalvarmayacaktım elbette, sanki hiçbir şey fark etmemişim gibi yaptım ve gecenin yarısında hem ona hem kendime, Kolkhis'teki erkeklerin Korinthos'takilerden farklı olup olmadıklarını sormaya başladım; gönülsüzce oyuna katıldı, hatırladığına göre Kolkhis'teki erkekler duygularını

daha rahat açığa vururlardı; örneğin erkek kardeşi kaza geçirerek hayatını kaybettiğinde babası herkesin önünde hüngür hüngür ağlamış, inlemiş, çığlıklar atmıştı, oysa Korinthos'ta hiçbir cenaze töreninde bir erkeğin ağladığını göremezdiniz. Bu işi de erkeklerin adına kadınlar hallederdi. Sonra sustu Lyssa. Ne düşündüğünü biliyordum. Bir daha hiçbir erkeğin, Lyssa'ya âşık olan o Kolkhisli delikanlı gibi ağladığını görmedim, Lyssa da ona bağlanmıştı, ama benimle birlikte "Argo"ya binmek ve sonu nereye varacağı bilinmeyen bir yolculuğa çıkmak için onu geride bıraktı. Kızı Arinna'yı yolda doğurdu, bundan sonra da Lyssa'nın hayatında başka erkek olmadı ve ben, artık Kolkhis'te yaşamak istemediğim için, onlar da aralarında sahip olduğum ünle gözleri kamaşarak peşimden geldikleri için, Lyssa'nın, diğer Kolkhislilerin, hepimizin nasıl bir bedel ödediğimiz sorusunu kendime sormaktan kaçınamazdım artık. Bugün böyle görmek zorundayım olanları.

Ya İason? Ah, İason. Onun dünyanın öbür ucuna kadar peşinden gideceğim adam olduğuna inanmalarına ben izin verdim ve ayrılığımızı ağır bir kişisel kırgınlık olarak hissetmelerine kızamam. Daha beteri: Kaçışımızın işe yaramazlığının bir kanıtı olarak görmelerine de kızamam. Oysa bunun kanıtına ben bugün dokundum, bir mağarada tüm dünyadan gizlenmiş o çocuk iskeletine ellerimle dokundum, diye düşündüm o gece Lyssa'nın yanında. O sırada Lyssa elini enseme koydu. Bu tür dokunuşlarını sürdürüyor, ama anlamları eski anlamlar değil artık. Birbirimizi yatıştırabiliriz, ama hiçbir şeyi telafi edemeyiz. Mesele de bu değil zaten anne, artık anlamaya başlıyorum.

İason'la birlikte gitmenin dışında başka çıkar yol bulamadığımda neyi onarmak ya da telafi etmek istedim. Aklımda olanı önce sana, sonra Lyssa'ya açtığımda ikiniz de sessizce dinlediniz anne, gerekçelerimi sormadınız, sonunda Lyssa benimle birlikte geleceğini bildirdi. O günlerde ve gecelerde

Kolkhis'te olup bitenleri anlatmasını ancak yıllar sonra istedim Lyssa'dan, çünkü bize katılmak isteyen Kolkhislilerden oluşan küçük ekibi toplayan oydu. Tek birinde bile yanılmaması gerekiyordu, her biri güvenilir olmak zorundaydı, planımız hakkında edilecek düşüncesizce veya haince bir söz felaketimiz olabilirdi. İnsanlarımızı iyi tanıyordu, onları uzun zamandır gözlemliyordu ve benden başka kimlerin ülkedeki koşulları katlanılmaz bulduğunu gayet iyi biliyordu. Benim için ayrılmadılar onlar yurtlarından, sadece benim için ayrılmadılar; benim de bir sürgün olarak gittiğim ülkelerde düş kırıklığına uğrayıp ihtişamla parlayan yurtlarını yitirmenin suçunu bana yüklediklerinde bunu bana sık sık hatırlattı Lyssa. Onları öyle iyi anlıyorum ki. Onlara öyle çok öfke duyuyorum ki.

Kolkhis'ten hangi koşullarda ayrıldığımızla ilgili olarak farklı, hatta çelişkili hikâyeler yayılmaya başlamıştı bile. Ancak şu kesin: Lyssa'nın odasına gittim, onu sarsarak uyandırdım, haydi Lyssa, geliyor musun? Lyssa kalktı, düğümlenmiş hazır duran bohçasını aldı, birlikte saraydan sessizce dışarı süzülüp aşağıya, rıhtıma indik; deniz sakindi, "Argo" ve Kolkhis donanmasına ait diğer iki gemi zifiri karanlığın içinde duruyorlardı, erkekler bizimle gelecek kadınları ve çocukları sığ suların içinden geçirerek bu firar gemilerine taşıdılar. Daha henüz denize açılmaktayken erkeklerden bazıları suyun yüksekliğini abartarak limandan ayrılmanın son derece tehlikeli olacağından, ölü dalgalardan, denizin çırpıntısından söz etmeye başladılar; bütün kadınların ve çocukların salimen gemilere çıkması da kendi cesaretleri ve temkinlilikleri sayesinde mümkün olmuştu. Durumumuz kötüleşmeye devam ederse hakkımızda yarattıkları söylenceler de dal budak sarıp yayılacak ve karşılarına gerçekleri çıkarmanın hiçbir yararı olmayacak. Bunca yıl sonra geriye gerçeğe benzer bir şeyler kalmışsa. İnsanlar, hasret ve aşağılanmayla, hayal kırıklıkları ve yoksullukla, gerçekten isteyen

birinin darmadağın edebileceği incecik, kırılgan bir kabuğa dönüşmemişlerse. Böyle bir şey yapmayı kim ister? Presbon mu?

Dizginlenemez bir bencillik içindeki Presbon mu, bu olabilir, evet. Kolkhis'ten göç edenlerin içinde haberi Lyssa'dan almayan tek kişi oydu, buna göz yumduğu için kendini bugün bile suçluyor Lyssa. Presbon, Kolkhis'e sırtını dönerek kendini sergilemekteki aşırı yeteneğini başka bir yerde, örneğin burada, şaşaalı Korinthos'ta sunma fırsatını hemen değerlendirdi ve Korinthos'taki büyük tapınak şenliklerinde kullanılan karmaşık mekanizmalardan onun kadar iyi anlayan kimse olmadığı için de kendine bir vazgeçilmezlik sağladı, ayrıca önemli rollerin esin dolu yorumlarıyla şenliklerin ışıltısına ışıltı katılmasını da ona borçluydu Kral Kreon. Kolkhislilerin hiçbiri, saray muhafız subaylarından biriyle bir hizmetçinin oğlu olan Presbon kadar onurlandırılmadı, o ki burada, Korinthos'taki ilk zamanlarda, büyük şenlik sonrasında hiç yüksünmeden çayırda artakalan çöpleri toplardı. Dikkatleri çekmek için kendini ne kadar da zorladı. Aşağılanmaların acısını nasıl da yaşadı. Onu o rezil hallerde gören ve yükselebilmek için göze aldığı eğilip bükülmelerle alay eden herkesten nasıl da nefret ediyor. Ona değer veremediğim için benden nasıl da nefret ediyor. Her şeyin bir bedeli var anne, bunda haklıydın.

Sana kaçış saatimizi haber veren Lyssa mıydı? Kendin tahmin etmiş olman daha yüksek bir olasılık. O yabancıların Kolkhis'e gelmelerinin ardından gelişen olayları senin kadar dikkatle gözlemleyen bir başkası daha olmamıştır.

Oysa her şey gayet iyi başlamıştı. Kolkhisliler, üzerinde panter postuyla İason'u ve biraz yabanıl görünümlü Argonaut'larından oluşan takımını sevimsiz bulmamışlardı; adamlar kaba değil ama bir parça sakardılar ve yeri geldiğinde de yardımsever ve meraklıydılar. Ayrıca Karadeniz kıyısında sıradan bir ülke olan ülkemiz Kolkhis'in, yaptıkları

tehlikelerle dolu deniz yolculuğunun hedefi olmasında gurur okşayıcı bir yan da vardı. Sonuçta nehrimiz Phasis'in ağzındaki koya demirleyen bu denizcileri konuklarımız olarak gereğince ağırlamamak için hiçbir neden yoktu. Üstelik babam ve kralımız Aietes, İason ve Telamon'u varışlarından hemen sonra huzuruna kabul etti ve bir sonraki akşam için elli Argonaut'u da sarayındaki ziyafete çağırdı, pek çok koyunun hayatına mal olan ziyafet neşe içinde ve kardeşlik duygularıyla sona erdi.

Elbette sonradan pek çok kişi daha o zamandan bir uğursuzluk kokusu aldığını öne sürecekti, oysa dağlarımızın güney yamaçlarında yetiştirdiğimiz üzümlerin şarabı konuklarımızın çok hoşuna gittiği için eğlencenin şamatasıyla koç boynuzlarından çıkan müziğin tınılarının birbirine karışarak sarayın dışına taştığı bir ziyafette nasıl bir tekinsizlik olabilirdi?

Hayır. Babam bu konuklara karşı kuşku içinde olduğunu benden gizleyemediği için kötü önseziler içinde olan tek kişi bendim. Senin dışındaki tek kişi bendim, anne. Seninse kötü bir şeyler sezinlemek için yeni bir gerekçeye ihtiyacın yoktu. Sen kralı tanıyordun. Benim derdimse içimdeki babayla ilgiliydi: Bana ihanet etmezsin değil mi evladım. İason'un altın postu istediğini biliyordum. Kralın bunu ona vermek istemediğini de biliyordum. Nedenini sormadım. Bedeli ne olursa olsun, bu adamı zararsız hale getirmek için yardım etmeliydim babama. Oysa onun belirlediği bedel çok yüksekti, hepimiz için çok yüksekti. İhanetten başka çare kalmıyordu.

İhanetten başka çarem yok muydu gerçekten? Öylesine emin olduğum gerekçeleri nasıl da soldurup siliyor yıllar. Kuşkulara karşı bir savunma duvarı olarak belleğime nakşetmiş olduğum olaylar silsilesini zihnimde ne kadar da çok canlandırdım, ne var ki şimdi onca zaman sonra kuşkular bu savunma duvarını aşıyor artık. İlk gediği açan bir sözcüktü: Boşunalık. O çocuğun incecik bilek kemiklerine dokun-

duğum andan beri, kaçarken bizi taşıyan gemiden, bizi takip eden gemideki krala doğru katıla katıla ağlayarak attığım diğer çocuğun incecik bileklerini hatırlıyor ellerim, bunu hatırlıyorum. Kral ancak o zaman peşimizi bıraktı. O zamandan beri Argonaut'lar benden korkuyorlar. Gemidekilerin lideri olarak tanıdığımdan beri başka bir gözle gördüğüm İason da korkuyor benden. Kolkhis'te bir kör gibi dolaşmıştı, hiçbir şeyi anlamamış, kendini tamamen benim ellerime bırakmıştı, fakat ne zaman ki altın postu omuzlarına atarak gemisine bindi, bir başkası oldu. Üzerindeki tüm beceriksizlikten sıyrıldı, duruşu dikleşti, adamlarının kaderiyle ilgili kaygılarında erkekçe olmayan hiçbir yan yoktu, Kolkhislileri gemiye bindirirken sergilediği tedbirlilik ve beceri de etkileyiciydi. "Kaçak" sözcüğünü ilk kez o sırada duydum. Argonaut'ların gözünde birer kaçaktık hepimiz, canımı yaktı bu. Ben de zamanla bazı duyarlıklardan vazgeçtim.

Ancak şu anda mesele bu değil. Sanırım benim zaafım anne, bugün kendimi bu düşüncelere teslim etmiş olmam anlık bir zaaf. Beni uğurlamak için sahile geldiğinde yaptığımı onayladığını belli etmiştin. Başka seçeneğim yoktu zaten. Konuşacak fazla bir şey de yoktu. Benim gibi olma, dedin ve sende uzun zamandır hissetmediğim bir güçle beni kendine çektin, sonra arkanı dönerek kıyının eğimini tırmandın, İason'un ayrılışını onurlandırmak için ellerimle hazırladığım veda içkisinden sonra kralın ve adamlarının derin bir uykuya dalmış oldukları saraya doğru uzaklaştın. İason'un ise, ona gündüzden gösterdiğim Ares koruluğunu tekrar bulabilmek ve yine uyumakta olan nöbetçilerin, ki bunu da ben sağlamıştım, yanlarından sessizce geçerek kendi ülkesinin doğu ucundaki Kolkhis'e geliş nedeni olan o eylemi sonunda benim yardımımla gerçekleştirebilmek için, yani amcası Phriksos'un yıllar önce kaçarken buraya getirmiş olduğu ve halkının şimdi geri istediği koç postunu savaş tanrısının korusundaki meşe ağacından indirebilmek için, ayık ve aklı

başında kalması gerekiyordu. Bir tür cesaret sınamasıydı bu, o zamanlar böyle görüyordum, zavallı İason'un karmaşık aile hikâyesinin gizlerine henüz vâkıf olmamıştım. Argonaut'ların ancak sonraları yakından incelediklerinde "Altın Post" diye andıkları bu post benim için ne ifade ediyordu: Kolkhis'teki pek çok koç postu gibi bu post da, yeraltı sularında bulunan altın tozlarını tutması için ilkbahar aylarında dağlardan ovaya doğru akan suların yatağına bırakılarak altın toplamak amacıyla kullanılmıştı. Argonaut'lar benim için çok sıradan olmakla birlikte onları çok heyecanlandıran bu yöntemin ayrıntılarını sordular bana: Demek Kolkhis'te altın vardı. Sahici altın. Bundan niçin daha önce söz etmemiştim onlara. Çıktıkları bu yolculuk bir o kadar kârlı olabilirdi oysa.

Ancak burada, Korinthos'ta anladım onları. Altın tutkusu Korinthos'u esir etmiş. Düşünebiliyor musun anne, sadece tören gereçlerini ve takılarını değil, sıradan gündelik eşyalarını, tabakları, kâseleri, vazoları, hatta heykelleri bile altından yapıyorlar, ayrıca bu eşyaları Akdeniz bölgesinde yüksek fiyatlara satıyorlar, ama işlenmemiş külçe altın karşılığında tahıl, sığır, at, silah takas etmeye hazırlar. Bize en tuhaf gelense, Korinthos'ta bir vatandaşın değerinin sahip olduğu altın miktarıyla ölçülmesi oldu, saraya ödemesi gereken vergiler de buna göre hesaplanıyor. Bir sürü memur bu hesaplamalarla uğraşıyor, Korinthos bu uzmanlarıyla gurur duyuyor. Bir keresinde kralın baş danışmanı ve baş astronomu Akamas'a bu yararsız ve kibirli yazmanlar ve muhasebeciler sürüsü karşısında duyduğum şaşkınlıktan söz ettiğimde, bir ülkeyi yönetmek ancak böyle mümkün olduğundan Korinthosluların farklı tabakalara ayrılmasının getirdiği olağanüstü yararlar konusunda beni aydınlattı. Peki altın niçin, diye sordum. Bir nesneyi değerli, bir diğerini değersiz kılan şeyin bizim istek ve tutkularımız olduğunu biliyor olmalısın, dedi. Kralımız Kreon'un babası akıllı bir adamdı. Tek bir

yasakla Korinthos'ta altını bir tutku nesnesi haline getirdi: Saraya ödediği vergi belli bir sınırı aşmayan vatandaş altın takı takamayacaktı. Sen de akıllı bir adamsın Akamas, dedim ona. Senin tarzında bir akla Kolkhis'te rastlanmaz. Yine başlangıçta beni rahatsız etmiş olan o gülümsemeyle, sizde böyle bir şeye ihtiyaç duyulmadığından olsa gerek, dedi. Ve sanırım haklıydı.

Fakat ben zihnimi nerelerde dağıtıyorum. Artık ayağa kalkmalıyım. Yanlış görmüyorsam anne, güneş ışınları incir ağacına dikey düşmeye başlamış bile, öğleden önceyi uykuda geçirerek atlamış olabilir miyim, şimdiye kadar hiç böyle bir şey olmamıştı. Mağara yüzünden oldu, bir türlü yukarı çıkamıyorum, biri bana yardım etmeli, Lyssa gelmeli, çocuklar gelmeliler. İşte biri alnıma dokunuyor, bir ses şunu söylüyor: Medea, hastalanmışsın.

Sen misin Lyssa?

2

Hatırlanma
ve sonsuza kadar ölümsüz kalacak
bir isim yapma dürtüsü
çok güçlüdür erkeklerde.

Platon, "Şölen"

İason

Bu kadın felaketim olacak. Bunu sezmemiş değilim. Medea bana felaket getirecek, bunu Akamas'a açıkça söyledim. O da tarzına uygun olarak ne bana karşı çıktı ne de onayladı. Hep o hafif gülümseme, hep o art niyetli bakışlar, hep o her yana çekilebilecek konuşma şekli, artık kolay kolay kimsenin bana zarar veremeyeceği mavalını okumaya çalıştı. Böyle şeyleri nereden çıkarıyordum? Kendisi, baş astronom efendi, kelebeğin kanat çırpışını bile duyardı elbet. Sen benimle dalga geçmeye mi çalışıyorsun Akamas, diye hemen üstüne gidince, hiçbir eklemi diğeriyle uyum içinde değilmiş gibi görünen o tuhaf, eğri bedeninin üstündeki, avurtları çökük koca başını umursamazlıkla iki yana salladı. Medea onunla ilk kez karşılaştığında, kendini önemli göstermek için nasıl da çırpınıyor, demişti, başından beri talihsiz bir ilişki gelişti aralarında, Akamas'a karşı bir türlü ılımlı davranmak istemedi. İçime kötü şeyler doğuyor.

Şimdi Akamas, Medea'ya düşman. Nedenini bilmiyorum, bir şeyleri gözden kaçırmış olmalıyım, âdetlerine uyum sağlamakta zorlandığım bu kral evinin curcunası içinde pek çok şeyi gözden kaçırdım. Gemim "Argo"yla öyle çok ülkenin, öyle çok kentin limanlarına yanaştım, öyle farklı insanların yüzlerine baktım ki. Şimdiyse gemim kızağa çekilip yoldaşlarım dağıldıktan sonra bana kalan bu bir karışlık alan sadece, hayatımı burada kurmak zorundayım, Medea da öyle, lanet olsun. Bunu kavramak çok zor bir şey sanki. Akamas'ı kışkırtmış olmalı, yoksa adam şu eski hikâyeyi tekrar ısıtıp davul zurnayla gündeme getirmezdi, üstelik kanıtlanmış bir şey de değil. Ben de ahmağın önde gideni gibi ihtiyarlar meclisinin karşısına çıkıp Medea'nın bir zamanlar erkek kardeşini öldürmüş olduğu suçlamasıyla

ilgili fikir beyan etmek zorundayım. Kafama bir balyoz yemiş gibi oldum, ellerimi kaldırıp böyle bir şeyin söz konusu olamayacağını söylemekten başka bir şey yapamadım. Yani Medea'yı suçlayanların yalan söylediğinden emin olduğum anlamına mı geliyordu bu?

Nasıl bir işe karışmıştım, Medea beni nasıl bir belaya bulaştırmıştı yine? Emin olmak mı?.. Bu kadınların karşısında insan neden emin olabilir ki? İhtiyarlar onaylarcasına başlarını salladılar. Anlaşılan benim başım derde girmeyecekti. Ama Medea'nın başı dertteydi. Ve o benim karım.

Bu kadınlar bizi karanlıkta yakalayıp yolumuzu şaşırtmak için elbirliği yapmışlarsa hangimiz bir şeyden emin olabilirdik. Bu bir benzetme değil. Medea kucağında o post yumağıyla iskelede göründüğünde gerçekten de zifiri karanlıktı, yanında başka bir şey yoktu, postu kollarında bir bebek gibi sallıyordu handiyse. Geleceğinden son ana kadar kuşku duymuştum. Onun kendi kentinde başı dimdik yürüyüşünü görmüştüm. İnsanların etrafına toplanışlarını, onu selamlayışlarını. Onlarla nasıl konuştuğunu görmüştüm. Her birini tanıyordu ve etrafına bir umut dalgası yayıyordu.

Onu saraylarının avlusundaki çeşmeden su içerken gördüm, mucize gibi çarpıcı bir şeydi bu çeşme. Doğruca dört anayönü gösteren dört borusundan su, süt, şarap ve yağ akıyordu. Onu ilk böyle gördüm işte: Çeşmeye eğilmiş avcuna doldurarak kana kana su içiyordu. Benim yanımda, kuş yuvasına benzeyen saçlarıyla Telamon vardı, Argonaut'larımın en akıllısı olmasa da en neşelilerinden, en sağlamlarından biriydi ve bana sadıktı. Bu yüzden de yanımdan hiçbir zaman ayrılmadı. Öğle sonrasının en sıcak saatiydi, serin deniz rüzgârlarına alışmış olan bizlere kavurucu gelen sıcak gücümüzü tüketmişti ve haftalardan beri tüm duyularımızla odaklandığımız bu ülkeye ayak basalı henüz birkaç saat olmuştu. Dünyanın öbür ucundaki bu kıyıya varmak için yaptığımız zorlu yolculuğun bedeli neydi, bazı yoldaşları-

mızı kaybetmiştik, geri dönme dürtüsü zaman zaman dayanılmaz boyutlara ulaşmıştı ve direnmemizi sağlayan sadece, birbirimizden ve memlekette bizi pis pis sırıtarak karşılayacak olanlardan duyduğumuz utanç olmuştu. İşte bu mucize ülke Kolkhis karşımızdaydı şimdi ve bize öyle geliyordu ki burası kaderimizi belirleyen yerdi.

Aşırı bir gerilimin peşinden çoğunlukla gevşemenin geldiği bilinen bir şeydir. Bizim için de böyle oldu, sonunda Kolkhislilerin nehri Phasis'in girişini bulup da doğal limanına demirlediğimizde duyduğumuz coşkunun ardından ruh halimiz değişti. Gözümüzde büyüttüğümüz ülke bu muydu? Nehir, sahil, çevresindeki coğrafya, seyrek ve farklı ağaçlardan bir ormanla kaplı tepeler gözümüze oldukça sıradan göründü, yol boyunca çok daha etkileyici yerlerle karşılaşmıştık. Hepsi de bunu dile getirmekten kaçınmakla birlikte düş kırıklığını adamlarımın gözlerinden okudum. Oysa "Argo"da kalmış olanlar, Kral Aietes'in sarayını bulmak ve ona talebimizi iletmek için Telamon'la birlikte yola düştüğümüzde bizi neyin beklediğini bilmiyorlardı.

Bu en doğudaki, en yabancı sahile ilk adım atan ben olduğum için ölümümden sonra da adımın yaşayacağından o an emin oldum ve bu bana güç verdi. Barbar bir ülkeye giren bizler barbarların görenekleriyle karşılaşmayı göze almış ve tanrılarımıza yakararak kendimizi içsel olarak güçlendirmiştik. Ne var ki kıyıdaki alçak makilikleri geçip de düzenli olarak dikilmiş ağaçların oluşturduğu koruluğa girdiğimizde içimi kaplayan dehşeti bugün bile hâlâ yaşıyorum. Ağaçların dallarından olabilecek en korkunç meyveler sarkıyordu: Ağaçlara asılı sığır, koyun, keçi postlarından yapılma çuvalların yırtılmış yerlerinden dışarı taşan şeyler insan kemikleriydi, insan mumyalarıydı ve hafif rüzgârda ağır ağır sallanıyorlardı, ölülerini toprağa veya kaya mezarlarına gömen her töre sahibi insanı dehşete düşürecek bir manzaraydı

bu. Korku iliklerimize kadar işledi. Ama yolumuza devam etmek zorundaydık.

Sonra bizi Aietes'in sarayının üzüm asmalarıyla çevrili avlusunda karşılayan kadın o dehşet verici manzaranın tam tersi bir etki bıraktı, belki de az önce duyduğumuz dehşet bu etkiyi güçlendirdi. Üzerinde oradaki bütün kadınların giydiği kırmızı beyaz katlı eteği, bedenini saran siyah gömleğiyle eğilmiş, borudan akan suyu kâse gibi çukurlaştırdığı avcuna toplayarak içiyordu. Doğrulurken bizi fark edince ellerini silkeledi ve çekinmeksizin ince, ama biçimli bedeninin tüm üstünlüklerini vurgulayarak hızlı, güçlü adımlarla bize doğru yürüdü. Telamon her zamanki taşkınlığıyla dişlerinin arasından bir ıslık sesi çıkartıp bana doğru eğilerek fısıldadı: Tam sana göre. Esmer tenli, koyu renk saçlı kızlara olan zaafım gözünden kaçmamıştı. Zavallı Telamon bunu kavrayacak durumda değildi, ama buradaki başka bir şeydi. Bütün uzuvlarımda daha önce hiç yaşamadığım bir çekilme hissettim, müthiş sihirli bir duyguydu, kadın beni büyüledi diye geçirdim aklımdan, bunu gerçekten yapmıştı. Ve şimdi de sürdürmek istiyordu, Akamas haklıydı. Onun numaralarını her seferinde yutmamak için kendimi korumalıydım, çünkü zavallı kardeşinin ölümü hakkında da insanı bakışlarıyla zaptettiği sürece inandırıcı olan o hikâyelerinden birini anlatacaktı elbette, bir kez daha aldanmamak için hazırlıklı olmalıydım.

Barış işareti yaparak kaldırdığı elleriyle bizi selamlayışı bile tuhaftı, sadece bir kral veya elçisi karşısında gösterilebilecek bir davranış. Teklifsizce ismini söyleyişi, Medea, Kral Aietes'in kızı ve Hekate'nin başrahibesi, sanki hakkı varmış gibi isimlerimizi ve orada bulunuş nedenimizi öğrenmek istemesi ve benim aklım karışmış bir halde sadece krala aktarmam gereken bilgileri bu kadına açıklamam tuhaftı. Ve ismimi onun ağzından duyduğumda hissettiğim yabancılaşmayla yüreğimin kabarması ne kadar garipti. İsimlerimizde-

ki büyüyle oynamaya çok sonraları başladık, uzun zamandır hiç düşünmediğim bütün bu geçmiş olaylar bugün zihnimde yeniden canlanıyor. "Argo"da birlikte uzanıyorduk. Medea varlığımı ilk kez algılıyormuş gibi bana ismimle hitap etti, beni bir kol boyu mesafede tutarak çekici olmaktan çok uygunsuz bulduğum bir tarzda inceledi ve sonra sanki o anda bir karar almış gibi çok ciddi, neredeyse resmi bir ifadeyle dedi ki: İason, senin yüreğini yerim ben.

O böyleydi işte, o kurumlu hali. Bunları asla kimseye anlatmadım, insan kendini gülünç düşürmekten hoşlanmaz haliyle. Fakat o yıldızlarla dolu göğün altındaki gecede bana, nasıl ifade etsem, çarpıcı gelmişti. Böyle bir tanım karşısında bile Akamas dudak bükerdi. Sanki Medea'ya o da kendi haracını vermemiş gibi. O bile. Bunun nereye kadar vardığını bilmiyorum, aslında sormak hakkım olan böyle sorular karşısında Medea'nın verdiği yanıt bir kaşını havaya kaldırarak yüzüme bakmak oluyor, ama kör değilim ya, Akamas'ın ona bazı bakışlarını yakaladım, bunlarda hayranlık vardı denilebilir veya hayret, fakat hayatta hiçbir şey karşısında hayretini göstermeyen Akamas gibi bir adam için bunun bir anlamı olmalı. Kıskançlıkla bilenen duyularım böyle şeyler karşısında aşırı hassaslaştı belki de. Ayrıca Medea iki yıl süren büyük kuraklıktan sonra Korinthos'u tehdit eden açlık tehlikesini bertaraf ettiğinden beri Akamas'ın ona olan tavrı değişti. Büyüyle yapmadı bunu Medea. Ama Korinthosluların iddiası buydu. Yenilebilir yabani otlar konusundaki bilgisini paylaştı onlarla, bir de Korinthoslulara at eti yemeyi öğretti, hayır öğretmek değil, onları buna zorladı. Ayrıca Kolkhislileri ve bizleri, geriye kalan bir avuç Argonaut'u da, buna zorladı. Benimle başladı. O açlık sıkıntısının ortasında muhteşem bir ziyafet hazırladı bana ve gözlerinin içine bakarak yememi istedi, tahminimi doğruladıktan sonra da yediklerimin boğazıma dizilmesini kılı kıpırdamadan seyretti ve nasıl yaptı ben de bilmiyorum ama üstelik beni tüm

halkın karşısında at eti yediğimi açıklamaya ikna etti. Tanrıların gazabına uğramadım, halk atları kesti, yedi ve hayatta kaldı, ama Medea'nın yaptığı da unutulmadı. O zamandan beri halk onu kötü bir kadın olarak kabul ediyor, çünkü Akamas'ın dediğine göre insanlar, sıradan açlık duygusuyla yabani otları yiyip dokunulmazlığı olan hayvanların iç organlarını mideye indirdiklerini kabul etmektense kendilerine büyü yapıldığına inanmak istiyor. Medea, insanları kutsal saydıkları şeylere el sürmeye zorlayanların onların düşmanlığını kazanacağını söylüyor. Buna katlanamazlarmış. Bana bu yüzden kara çaldılar, diyor. Ama yeni ambarları da hâlâ yapmadılar.

Bütün bu karmaşık ve gizli bağlantılar benim için fazla yükseklerde. Hal ne olursa olsun, Akamas kardeşini öldürmekle suçlanan Medea'yı korumayacak. Bu kıtlık ve at eti hikâyesinden sonra Medea'yı kendisi için bir tehlike olarak görmeye başladı. Kuşkusunu açıkça dile getirmeden kuşku yaratacak biri varsa o da Akamas'tır.

Ayrıca Medea'nın da işleri kolaylaştırdığı söylenemez. Neredeyse ateşle oynadığı söylense yanlış olmaz. Yürüyüşüyle bile meydan okuyor sanki, evet doğru tanım bu. Kolkhisli kadınların çoğunun yürüyüşü böyle. Benim hoşuma gidiyor aslında. Fakat yabancıların ve kaçakların nasıl olup da kendi şehirlerinde onlardan daha büyük bir özgüvenle yürüyebildiklerini soran Korinthoslu kadınların yakınmasını da anlıyorum. Sürtüşmeler çıktı, uzlaştırmak isteyince Medea reddetti.

Fakat bütün bunlar beni nereye sürükleyecek. – Post mu? diye sordu Medea şaşkınlıkla. Ama niye post? Çeşmenin başında duruyorduk, Telamon'la bana akan şaraptan ilk bardakları ikram etmişti ve ben gri yeşil gözlerindeki kıvılcımı ilk kez görmüştüm, benzersiz bir şey. İnsan bunun müptelası olabilir. Ve Medea yarattığı etkiyi fark ettiğinde, o üstün tavrıyla gülümser, gözlerini yere çevirip tutsağı azat eder, ayrıca

azat edilenlerden bazılarının bu üstünlüğünden dolayı fazlasıyla içerlemelerini de bugüne kadar hiç umursamadığı anlaşılıyor. Şu post. Niçin elli küreği ve uzun bir yelken direği olan güçlü bir gemi yaptırdığımı, ülkemin en değerli evlatlarını yanıma alarak güvenli Akdenizimizden çıkıp son derece tehlikeli bir boğazı aşarak vahşi ve tehditkâr Karadeniz'e açıldığımı, ölülerin ağaçlarda sallandığı şu kasvetli Kolkhis'e niçin geldiğimi o gözlerin içine bakarak anlatmalıydım, sadece basit bir koç postunu almak için; ne var ki bu postu, Medea'nın da doğruladığı gibi, amcam Phriksos yıllar önce kaçarken buraya uğradığında bir konuk armağanı olarak bırakmıştı. Tamam, pekâlâ. Fakat bir konuk armağanını geri istemeye iten şey neydi beni. İolkos'ta bu posta birdenbire niçin acilen ihtiyaç duyduğumuz tüm yolculuk boyunca kafamda gayet netti, sonuçta bunun için hepimiz tüm gücümüzü, hatta hayatlarımızı ortaya koymuştuk ve şimdi ben bu kadının karşısında kekeleyip duruyordum, bütün o yüce ve zorunlu nedenler gittikçe ufalarak sefil bir gerçekliğe dönüşmüştü, yani benim İolkos tahtının vârisi olabilmemin bu postu almama bağlı olduğuna. O ise inceleyen bakışlarını üzerime dikmiş anlamaya çalışıyordu. Ah demek mesele iki kral evi arasındaki iktidar kavgası. Öyle. Değil. Sadece bu değil. Telamon beceriksizce beni destekledi. İolkos'ta tahtı elinde tutan amcam Pelias'ın düş gördüğünü söyledi. Pelias için ne kadar güzel, dedi Medea; nahoşluk derecesinde gerçekçi olabilen biri o. Amcam Pelias'ın bu tehlikeli görevi vererek beni ülkeden uzaklaştırmak istediği kanaatindeydi. Hayır, öyle değil. Durum her neyse sadece bu değildi. Şimdi mesele, postun sadece bir bahane olarak kullanılmadığını, bizim için vazgeçemeyeceğimiz kutsal bir nesne olduğunu bu kadının kavramasını sağlamaktı. Nedenini öğrenmek istedi. Şimdi de kutsal bir nesnenin manevi anlamını kuru sözcüklerle anlatmak zorundaydık. İkimiz de kıvranıp dururken Telamon sonunda patlayıp postun erkek üretkenliğinin bir

simgesi olduğunu açıklayınca Medea soğuk bir ifadeyle, bu durumda İolkos'ta erkek üretkenliğinin pek de iyi durumda olduğunun söylenemeyeceğini belirtti. Zavallı Telamon'un bunun aksini kanıtlamak için kendini paralayışını hatırlamak hiç hoşuma gitmiyor, sonunda Medea umursamaz bir el hareketiyle konuyu kapattı.

Tepeden bakmayı sürdürüyordu, bu postun bizim için önemi ne olursa olsun babasının postu durduk yerde bize vereceğine inanmadığını söyledi. İnsanın pek de önemsemediği bir eşyası bir başkası istediğinde birdenbire değer kazanıverirdi, öyle değil miydi? Böylece aklımız karışmış bir halde peşinden ağır ağır yürüyerek babasının sarayına yöneldik; saray tümüyle ahşaptı, usta işi oymalarla bezeliydi, evet, ama bizde buna saray denmezdi. Yine de hayranlığımızı dile getirmekten geri durmadık, konukluk nezaketi bunu gerektirirdi, zaten o sırada Medea'nın zihnimde uyandırdığı sevimsiz düşünceleri biraz olsun yatıştırmak için çabalamaktaydım. Onunla hep böyle oldu, bugün bile öyle. Korinthos Sarayı'ndan sürüldüğünü bildirdiklerinde gösterdiği umursamazlıktan başka hiçbir şey Kral Kreon ve çevresindekilerin ona karşı bu denli öfkelenmesine yol açamazdı. Sürülme gerekçesi, hazırladığı içeceklerin ve iksirlerin kralın bir ayağı çukurdaki annesine dokunmuş olmasıydı, ama buna kimse inanmadı elbette. Şimdi de başka bahaneler buluyorlar. Ondan kurtulmak istemelerinin nedenini bulmak için çok kafa patlattım. Leukon'un iddiası, sarayın onun kibirli ve alaycı hallerine artık katlanamamasıydı, iyi de bu yeterli mi? Medea neredeyse rahatlamış bir halde eşyalarını topladı, zaten pek fazla bir şeyi yoktu; ben ortalıkta dolanıp izledim, bir şey söylemedim, ayrıca söyleyecek bir şeyim de yoktu; Lyssa yan tarafta çocukları hazırladı, sonra karşımda durdular, ellerinde bohçalarıyla, bir zamanlar bu ihtişamlı saraya taşınırken olduğu gibi, ateş bastı, yutkundum. Medea'nın sorduğunu duydum: Ee, sen de geliyor musun? Böyle bir

şey benim aklımdan bile geçmemişti, Medea'nın sorusuyla göstermek istediği de buydu zaten. Herhalde onları sık sık ziyaret edeceğimi söylemiş olmalıyım, onu ve çocukları; güldü, küçümseyerek değil, daha çok anlayışla, bana öyle geldi, diğerlerini önden gönderip yanıma sokuldu, elini enseme koyarak konuştu: Aldırma İason. Böyle olması gerekiyordu.

Ne zaman istesem ensemdeki elini hissedebiliyorum hâlâ ve bana söylediklerinden teselli buluyorum her zaman. Fakat bunları kime anlatabilirim? Telamon'a mı? Uzun zamandan beri ne yapsam ona batıyor. Kendine bir eş seçmedi, kaçamaklarla yetiniyor. Sonra da kalkıp ben de Medea'yla birlikte saray duvarlarının dibindeki o kulübeye taşınmadım diye bozuluyor. Meyhanelerde dolaşıp aleyhimde konuşuyor, az da olsa verdiğim paraları içerek tüketiyor, ihtişamlı zamanlarımızdan geriye kalan üç beş yoldaşımdan biri sonuçta. Bazen birbirimizden habersiz "Argo"nun gölgesinde karşılaştığımız oluyor, gemimiz liman yakınlarında büyük törenlerle karaya çekildi, şimdiyse kimsenin umursadığı yok, yani kahramanlıklarımız çoktan unutuldu. Bir keresinde Telamon'u gözyaşları içinde yakaladım. İçiyor, içince de insan hassaslaşıyor. Akamas haklı: İnsan uzaklaştığı dönemleri gözünde büyütüyor, normal bir şey bu, ama parlak dönemlerin anısına tutunup kalmak da anlamsız. Peki, neye tutunmalı? Medea'ya mı? Onunla birlikte batmak için mi? İnsan aklını oynatacak gibi oluyor.

O olmasaydı Kolkhis'in kapıları bize açılmazdı. Bizi babası Kral Aietes'e o götürdü, kral bu habersiz ziyaretin şaşkınlığıyla bizi kabul etti, Medea bizi resmi bir biçimde takdim ettikten sonra yanımızdan ayrıldı, oysa kral emredercesine bir tonda kalmasını rica etmişti. O gitti. Kral ihtişamla döşenmiş oymalarla bezeli ahşap salonda yalnız kaldı. Tahtı güçlükle dolduran çelimsiz bir adamdı, siyah kıvırcık saçlarının çevrelediği yüzü zayıf ve solgundu; tekrar dışarı çıktığımızda Telamon, talihsiz bir zavallı, dedi onun için,

benim aklımdan geçense kırılgan olduğuydu. Tüm görüntüsüyle kırılgandı, bizi karşılarkenki ses tonu, uzaklardan gelen konukların onu onurlandırdığını, onları buralara kadar getiren nedeni de elbette açıklayacaklarına inandığını söylemesi. Amcam Phriksos'un Kolkhis'e getirmiş olduğu şu koç postunu, elbette kendisinin, Aietes'in de izniyle ait olduğu yere geri götürmek ve böylece iki ülke arasındaki dostluk ilişkilerini pekiştirmek ve düzenli bir deniz ulaşımı kurmakla görevlendirilmiş olduğumu azamatle değil, ama kesin bir dille açıkladım.

Önce Aietes'in beni anlamadığını sandım. Evet, evet, Phriksos, dedi sonra ve yersiz bir yaşlı adam jestiyle ağzını eliyle örtüp kıkırdayarak budalaca hikâyeler anlatmaya başladı, sözüm ona amcamın başından geçen ve hep ters giden aşk hikâyeleriydi bunlar. Konuştu da konuştu, kızlar şarap ve arpa ununda lezzetli pideler getirdiler, burada bile Kolkhisli kadınlara bunlardan pişirtiyorum hâlâ, hiçbirisi Lyssa kadar iyisini yapamıyor, sonra kral talebimizle ilgili tek söz etmeden birdenbire bizi bırakıp gitti. Ertesi akşam tekrar yanına çağrıldık, bu sefer büyük törenle, sanki birbirimizle hiç tanışmamışız gibi resmi bir kabul düzenlenmişti, karşımızda başka bir kral vardı, üzerinde saltanat giysileriyle tahtında oturuyordu, etrafında sarayın ileri gelenleri, masada benim yanımda suskun ve karanlık Medea'yla esmer tenli, gür sarı saçlı, gözleri çelik mavisi kız kardeşi Khalkiope. Bu Kolkhisli kadınlar insanın aklını karıştırmasını iyi biliyorlar, diye düşündüm ve tam kendimi rahat hissetmeye başlamıştım ki soğuk duş geldi. Saray ileri gelenlerinden biri ayağa kalktı, bir müddet havada kalan parlak laflar ettikten sonra kralın kararını açıkladı. Postu vermeden önce beni sınamak istiyordu. Posta bekçilik eden boğaların hakkından gelmeliydim, bir de Ares koruluğundaki bir meşenin tepesinde asılı duran postu koruyan ve adamlarımın da duyduğuna göre yenilmez olduğu bilinen canavar yılanı saf dışı bırakmalıydım.

İçimde öfkenin kabardığını hissettim. Bu da ne demek oluyordu. Bir tuzak mıydı? Kabul etmeli miydim? Adamlarımın gözlerine baktım, hepsinde aynı çaresizlik. İçimden geçen, ayağa fırlayıp masayı devirerek çekip gitmekti. Fakat kesinlikle azınlıktaydık.

Yılan. Hâlâ düşlerime giriyor. Muazzam uzunluğuyla meşenin gövdesine sarılan Kolkhis canavarı, düşümde onu adamlarımın tarif ettikleri şekliyle görüyorum: Üç başlı, kalınlığı meşenin gövdesi kadar, üstelik ağzından alevler saçıyor. Anlatılanlara müdahale etmiyorum ben, savaşçı heyecanıyla her şeyi tam algılamamış olabilirim, ayrıca Korinthoslular da vahşi doğuda hayvanların korkunç ve yenilmez olduğunu duymak isterler ve onlara Kolkhislilerin ev tanrıları olarak ocaklarında yılan barındırdıkları, bu hayvanları bal ve sütle besledikleri anlatıldığında dehşetle ürperirler. Şu akıllı uslu Korinthoslular, biz yabancıların burada, onların ülkesinde bile evde gizlice yılan barındırmaktan ve beslemekten vazgeçmediğimizi bir bilseler. Fakat onlar yabancıların kentin kenarındaki yoksul evlerine veya Medea'nın oradaki barınağına asla girmezler ki, oysa ben onu kaçınılmaz bir biçimde dönüp dolaşıp ziyaret ettiğimde Lyssa'nın ocağının külleri içinden başını uzatan bir yılan kestane rengi gözleriyle bana bakar, ta ki Lyssa hafifçe ellerini çırparak onu gönderinceye kadar. Yılanları eğitmesini biliyorlar, gerçek bu, kendi gözlerimle gördüm. Medea'nın o ulu meşenin dibine oturuşunu, yılanın bükülerek ona doğru eğilip tıslayışını gördüm, ama Medea önce alçak sesle mırıldanmaya, ardından canavarı yatıştıran bir şarkı söylemeye başladı, o zaman taze kesilmiş ardıç dallarının yanında küçük bir şişenin içinde taşıdığı özsuyunu hayvanın gözlerine serperek ejderhayı uyuttu.

Ağaca nasıl tırmandığımı, postu nasıl aldığımı, nasıl tekrar kazasız belasız aşağı indiğimi defalarca anlatmak zorunda kaldım ve hikâye her seferinde, önce alabildiğine korkup sonra da alabildiğine rahatlamak isteyen dinleyicilerin bek-

lentisine uygun olarak biraz değişti. Sonunda iş o noktaya vardı ki, o koruda, o meşenin üstünde yılanla neler yaşadığımı ben bile tam olarak bilemez hale geldim, ama zaten bunu dinlemek isteyen kimse de yok artık. Akşamları ateş başında oturup ejderhayı öldüren İason'un türküsünü söylüyorlar; bazen yanlarından geçiyorum, bana aldırmıyorlar, sanırım türküsünü söyledikleri kişinin ben olduğumun bile farkında değiller. Bir keresinde Medea benimle birlikte bu türküleri dinledi. Sonunda şöyle dedi: Her ikimizi de kendi gereksinimlerine göre değiştirmişler. Seni kahraman, beni de kötü kadın yapmışlar. Böylece bizi birbirimizden ayırmışlar.

Kederli bir andı. Böyle anları hatırladığımda Medea'nın kardeşini öldürmüş olabileceğine inanmak istemiyorum, hem niçin yapsın? Ve içimde alçak perdeden bir ses bana şöyle diyor: Buna kendileri de inanmıyorlar, hele Akamas hiç, fakat ben kendi iç sesime olan güvenimi yitirdim, iç sesimin Medea'nın etkisi altında olduğunu söylediler, belki hâlâ öyledir kim bilir, insanlar üzerinde gücü var onun, birini uyutabilir. Birbirine yakın kalın kaşlarının altında altın rengi kıvılcımlar saçan gözleriyle birine yeterince uzun bir süre baktığında ne söylüyorsa inanıyor insan. Kreon bile beni buna karşı uyarmıştı.

Kral Kreon benim için bir baba gibiydi, yok bu doğru değil, kendi babamdan bile iyiydi bana karşı. Babam daha bebekken yanından gönderdi beni, bu olmayacak şey değil, çünkü taht hırsızı amcam Pelias'ın gazabından korumak istiyordu, neyse çocukluğumun yakınmak isteyeceğim bir yanı yok zaten; eğitmenim Kheiron'un gözetiminde Tesalya dağlarının ormanlarında özgürce koşturdum ve aynı zamanda iyi aileden gelen birinin gereksineceği tüm bilgileri edindim, Medea'nın şifacılık konusundaki bilgilerimden nasıl etkilendiği hâlâ aklımda. Üzerinden çok zaman geçti artık. Bir erkek er geç ne istediği hakkında karar vermeli ve artık ihtiyaç duymayacağı, kendine sadece yük olacak şeyleri

unutmasını da bilmelidir. Babam söylerdi bunları, tahtı geri almak istiyordu elbet, bu da anlaşılır bir şeydi. Onunla ilk kez karşılaştığımda benim için bir yabancıydı babam, beni gözyaşlarıyla kucaklayan yanındaki kadınsa belki annemdi, belki de değildi. Annemdi, kuşkusuz. Üstelik kaba bir kadındı. Onunla kıyasladığımda Medea'nın annesi İdyia ne kadar zarif bir kadın. Kralın yanındaki görüntüsü incecikti, ama kralın gölgesi gibi değildi. İnce ve sağlamdı. Ayrıca büyük bir saygınlığı vardı. Kolkhislilerin karılarına karşı, sanki bazı temel şeyler onların görüşlerine ve sözlerine bağlıymış gibi davranmalarını abartılı bulurduk aslında biz. Kralın bana getirdiği koşulların da İdyia'nın hiç aklına yatmadığını gördüm, hararetle onu ikna etmeye çalıştı, ama kral kaftanının içine iyice gömülerek duymamış gibi yaptı. Bir karar vermek zorundaydık: Tehlikeli olabileceğini açıkça gördüğümüz bu maceraya atılmalı mıydık, yoksa altın postu, artık beni bezdiren şu saçma koç derisini, olduğu yerde bırakarak doğruca geri dönmeli ve memlekette herhangi bir hikâye anlatarak işin içinden sıyrılmalı mıydık? Kolkhislilerin meşelerinden birinde bir ceset olarak sallanmayı hiç istemiyordum doğrusu. Üçüncü bir yol da görünmüyordu.

Kolkhis'te kendimizi içinde bulduğumuz ilişkilerin içyüzünü göremediğimizi, özellikle de tekinsiz bir noktaya vardığımızı yavaş yavaş kavramaya başladık. Kolkhisli kadınları tanımıyorduk. Sırlarını, bizim de yaptığımız gibi yabancılar karşısında her zaman gizliyorlardı. Şimdi biz derken Korinthoslulardan söz ediyorum. Kral Kreon, fakat sen bizden birisin İason, bunu bir kör bile görür, derken haklıydı yani. Kolkhislilerin farklı olduklarını söylerken onları aşağılamış olmadığımızı Medea'ya anlatmaya çalıştım. Giderek iyice sinirime dokunan o kibirli edasıyla bir kahkaha attıysa da Kolkhislilerin kendi mahallelerine tıkışarak geleneklerine sıkı sıkıya bağlı yaşadıklarını ve sadece kendi aralarında evlendiklerini, yani farklı olduklarında kendilerinin ısrar ettik-

lerini de kabul etmek zorunda kaldı. Çoğu Korinthoslu onları aşağı görüyor, Kral Kreon da öyle. Fakat rica ediyorum İason, sonuçta yabani bunlar, dedi geçenlerde koluma dokunarak. Çekici yabaniler, bunu kabul ediyorum, çekimlerine her zaman karşı koyamayışımızı da anlayışla karşılıyorum. Ara sıra tabii. Hoşgörüyle gülümsedi. Tuhaf bir duyguya kapıldım. Sanırım benden istediği belli bir şey var. Medea, onun hafif hafif darbelerle beni kıvama getirdiğini söyledi, sonra bir oğlan çocuğuymuşum gibi elinin tersiyle hafifçe yanağımı okşadı. Artık beni ciddiye almıyormuş gibi. Kreon beni ciddiye alıyor. Bense neyi önemsediğimi bilmiyorum ve sorabileceğim kimseyi de göremiyorum. En son sorabileceğim insanlarsa eski yoldaşlarım, bir yuvaları olmadığı için veya aynı benim gibi, bağlanmış oldukları bir Kolkhisli kızdan kopamadıkları için buraya kadar peşimden gelen birkaç kişi. Bunlar liman meyhanelerinde dolaşıp kendi hallerine ağlaşarak insanların sinirini bozuyorlar. Onlardan uzak duruyorum. Evet, bir zamanlar bu dünyadaki görevimiz nedir bilirdik, o günler geçmişte kaldı.

Şimdi eski yoldaşlarımı sorgulamak istiyorlarmış, kulağıma öyle geldi. En azından bilgi istemek. Medea'nın kardeşi Absyrtos'un ölümü hakkında söyleyebilecekleri bir şey var mıymış? Rica ediyorum Akamas, diyerek adama karşı çıktım, ne söyleyecekler ki, ama içimden elbette Akamas'ın da bildiği şeyi geçirdim, bir testi şarap için kendilerinden istenen her şeyi söylerlerdi. Bu durumda belli bir şeyi mi söyletmek istiyorlar onlara? Fakat bu saçma. Senin de ifadeni alacaklardır İason, dedi Akamas.

Bunları duymak hoşuma gitmedi, hiç hoşuma gitmedi. Zaten ne biliyordum ki, onlara ne söyleyebilirdim. Absyrtos'u görmüştüm, bu doğru; yakışıklı, zarif bir delikanlıydı, esmer bir teni, ince iddialı bir burnu vardı ve şölen sofrasında sürekli onu okşayıp duran babası Aietes'in solunda oturuyordu, bunu çok itici bulmuştum, hatırlıyorum. Görünüşe

bakılırsa herkes tarafından pohpohlanan şımartılmış bir oğlandı, rahat yuvasında güven içindeydi, bizse hayatta farklı şeyler yaşamak zorunda kalmıştık, fakat bunlar yüzeysel izlenimler sadece, onu hatırlayabilmem bile hayret verici. Onunla ilgili izlenimlerimi ve belli bir noktadan sonra kaderimin onunkine bağlandığına dair hissettiğim muğlak duyguyu pekiştiren bu oğlanın talihsizliği oldu kuşkusuz. Bağlantı halkası Medea'ydı. Bizim için yapılan kabul töreninden iki gün sonra, ki ne yapacağımı bilemediğim, kimsenin bizimle ilgilenmediği iki gündü, saraydaki hava aniden değişmişti. Herkesi bir dehşet duygusu sarmıştı sanki, suskun ve şaşkın bir halde koridorlarda koşuşturuyorlardı, kimseyle konuşmak mümkün olmadı, ta ki Khalkiope'ye rastlayana kadar, kederden kendini kaybetmiş bir şekilde Medea'ya gidiyordu, ben de akıl sormak için ona gitmekteydim. Kolkhisliler adamlarıma onun adının bilge kişi anlamına geldiğini fısıldamışlardı. Şimdi adının hakkını verme zamanıydı.

Medea kasvetli bir odada çömelmiş oturuyordu ve sanki aynı kadın değildi. Ağlamıştı, kıpırtısız, kaskatı ve çok solgundu. Kendi kendine tutunmak zorunda kalmış gibi elleriyle kollarını sardı. Uzun bir süre sonra cansız bir sesle konuştu: Uygunsuz bir zamanda geldin İason. Ve çok daha uzun bir süre sonra kendi kendine söyler gibi ekledi: Belki de özellikle uygun bir zamanda. Soru sormaya cesaret edemedim. Kraliçe İdyia öfkeden delirmiş gibi içeri girdiğinde varlığım tümden gereksiz bir hal aldı; kızları hemen yanına geçip onu tuttular, Khalkiope dışarı çıkmamı işaret etti.

Absyrtos'un öldürüldüğü söyleniyordu. Zavallı oğlan. Söylentilere bakılırsa parça parça edilmişti. Haber beni sarstı. Oradan gitmek, sadece gitmek istiyordum. Yola çıkmak üzere hazırlıklara başladık. O sırada Medea bana haber gönderip görüşmek istediğini bildirdi. Akşam "Argo"da. Sonra geldi ve postu ele geçirmem için bana yardım etmek istediğini söyledi. Hiçbir gerekçe göstermeden. Sonra da yapmam

gereken şeyleri en küçük ayrıntısına kadar anlattı. Postla ilgilenmeyerek, yola çıkmaya hazırlanır gibi görünerek kralı nasıl yanıltacağımı. Veda içkisi içmek üzere saraya gitmem gerektiğini. Ne saraydaki ne de Ares koruluğundaki nöbetçilerin beni rahatsız etmemelerini kendisinin sağlayacağını. Bu arada hakkında gerçek dehşet hikâyeleri dinlemiş olduğum şu yılandan niçin korkmamam gerektiğini ve benzeri şeyler. Tüm süreci bütün ayrıntılarıyla anlattı. Medea bitirip ayağa kalktığında başım dönüyordu, konuşması boyunca takındığı aynı soğuk tavırla, bir şartım var, dedi, beni de götüreceksin. Birbiriyle çelişen bir yığın algının verdiği sersemlikle olur deyiverdim. Söyler söylemez de aslında bunu istediğimi fark ettim ve merakla karışık tuhaf bir sevinç duyarak, Medea şimdi ona sarılmamı veya anlamlı bir jest mi bekliyor acaba benden, diye aklımdan geçirdim, fakat o sadece elini kaldırıp selam verdi ve usulca gitti. Bugün de hâlâ böyle yapıyor. Önem verdiği şeyleri ayaküstü hallediyor.

Yalnızca şu ağaçlardan sarkan cesetleri ciddiyetle açıklamıştı bir kez –sık sık buluşmamız gerekiyordu ve o korudan duyduğum tedirginliği fark etmişti–, Kolkhisliler yalnızca kadınları gömüyorlardı, erkek ölüler, kuşlar sadece kemikleri kalana kadar yiyip temizleyebilsinler diye ağaçlara asılıyordu, sonra da bu iskeletler ailelere göre ayrılıyor ve kayaların içindeki mağaralarda saklanıyordu, bu son derece saygın ve temiz yöntemde beni neyin rahatsız ettiğini anlamıyordu. Neredeyse her yanıyla rahatsız ediyordu beni, ama özellikle de kuşların herhangi bir cesetmiş gibi bir insan ölüsünü parçalayıp yemelerinden rahatsız olmuştum; ölünün yeraltı dünyasındaki yolculuğuna başlayıp öte tarafa geçebilmesi için bedeni bozulmadan gömülmesi veya bir kaya mezarına kapatılması gerektiğini söyledim. Medea karşı çıktı, ölülerde ruh bulunmadığını, ruhun daha önce zarar görmeden ayrılıp gittiğini ve Kolkhislilerin bunun için ayrılmış özel yerlerde ruhları onurlandırdıklarını, bir başka bedende yeniden do-

ğuş içinse ölülerin parçalanmış gövdelerini tanrıçanın yeniden birleştirdiğini öne sürdü. Kolkhislilerin kesin inancı buydu. Konuşurken bir yandan da dikkatle beni inceledi. Ve sonunda, aslolan insanın bir eyleme yüklediği anlam değil midir zaten, diye sordu. Benim için tuhaf bir düşünceydi bu, ölülerimizi onurlandırmak için tek bir doğru yol ve pek çok da yanlış yol olduğundan emindim, bugün de hâlâ eminim. Ayrıca bana, bizim oralarda, güneşin battığı ülkelerde, insan kurban edilip edilmediğini niçin sorduğunu da bilmiyorum. Hayır, edilmiyor elbette, dedim öfkeyle; başını yana eğdi ve incelercesine yüzüme baktı. Hayır mı? diye sordu. Çok zor zamanlarda bile mi? Ben yine, hayır, dedim; o da düşünceli düşünceli, demek öyle, dedi, belki de doğrudur.

Ve şimdi, onca uzun zaman sonra, bu konuşmamızı hatırlıyor, az önce yanımdan geçerken sordu: İnsan kurban etmiyorsunuz demek, buna hâlâ inanıyor musun? Ah, zavallım benim. Medea gözden yiter yitmez şu Turon, Akamas'ın yanına aldığı şu itici işgüzar, telaş içinde çıkageldi ve Medea'nın bana ne söylediğini sordu. Neler oluyor? Beni içine attıkları bu siste debelenirken neredeyse Medea'yı hiç tanımamış olmayı, en azından onu ve yanındakileri Kolkhis'te arkamda bırakmış olmayı dileyeceğim. Evet. Bu düşünce beni korkutsa bile. Bu arada Medea olmasaydı hiçbirimiz Kolkhis'ten sağ salim ayrılamazdık, bunu da biliyorum.

Onca yıldır yüzeyin altında gizlediğim o görüntü tekrar üstüme çullanıyor şimdi. Medea'nın bende kalan en korkunç, en katlanılmaz görüntüsü. Halkının en kadim tanrıçalarından birinin sunağında adak rahibesi olarak Medea, bir boğa postuna bürünmüş, başında boğa hayasından yapılma bir Frig başlığı, bu başlık rahibenin kurbanın canını alma yetkisine sahip olduğuna işaret ediyor. Ve Medea bunu yaptı. Bıçağını sallayıp sunakta duran süslenmiş genç boğaya doğru indirdi ve boynundaki atardamarı kesti, hayvan dizüstü çöktü ve kan kaybederek öldü. Kadınlar boğanın

kanını avuçlayarak içtiler, ilk olarak da Medea, karşısında dehşete düştümse de bakışlarımı ondan ayıramadım; onu bu haliyle –ürkünç ve güzeldi– görmemi istediğinden de eminim, daha önce hiçbir kadını arzulamadığım kadar arzuladım onu, insanı paramparça eden böyle bir tutkunun varlığından haberim yoktu, kadınlar kanın sarhoşluğu içinde tepinmeye ve çirkin bir dansa başladıklarında orada kaçtım ve artık bu kadın olmadan hiçbir yere gidemeyeceğimi anladım. Benim olması gerekiyordu.

Emrettiği her şeyi yaptım. Boğaları alt etmek için o korkunç şapkayı başıma geçirdim, büyülüymüş ve beni görünmez yapıyormuş, kendimi davulla yaptığı, uzuvlarıma işleyerek beni delirten ilkel müziğin sürükleyişine bıraktım, kendimi tanımıyordum artık, boğaların arasına karıştım ve onları vahşice katlettim. Kendimden geçmiştim ve öyle de kalmak istiyordum. Kralı kandırdım, o ve muhafızları derin bir uykuya dalmadan önce birlikte veda içkisi içtik. Medea tepeden tırnağa tüm bedenime kendi hazırladığı merhemi sürdü, yılan zehrine karşı koruyucuymuş. Her şeyine inanmaya hazırdım. Sonra başıma neler geldiğini bilmiyorum, ama dehşet verici olduğundan eminim. Bilincim beni terk etmişti.

Uyandığımda sefil bir haldeydim ve ölümcül hastaydım ve o, Medea, yanımda çömelmişti; geceydi, ormanın ortasındaydık, kamp ateşinin üstündeki sacayağında duran bir kazanı karıştırıyordu, alevlerin ışığında korkunç yaşlı görünüyordu. Konuşacak halim yoktu. Ölümün kıyısından dönmüştüm, nefesi yüzümü yalamıştı, bir yanım haklı olarak onca korktuğumuz öbür taraftaydı hâlâ. O olmasaydı, Medea olmasaydı yitip gitmiştim. Beni buradan çıkar Medea, gibisinden bir şeyler gevelemiş olmalıyım, ama o sadece, tamam, tamam, dedi. Kazanda pişirdiği karışımdan bir kepçe alarak içmemi istedi. Tadı iğrençti ve ateş gibi damarlarımda dolaştı. Medea elini uzun süre göğsümde tutarak hayatımı

geri getiren bir girdap yarattı içimde. O zamana kadar yaşamış olduğum en harika şeydi bu, hiç bitmesin istedim. Bir ara, sen büyücüsün Medea, diye mırıldandım, o hiç şaşırmadan, evet, dedi sadece. O döşekten gençleşmiş ve güç toplamış olarak kalktım. Ne kadar zaman geçmiş olduğunun hiç farkında değildim. O andan itibaren Medea'nın Kolkhisliler arasında sahip olduğu nüfuz ve saygınlığın anlamını kavradım.

Ve Akamas'ı da anladım, Medea'dan kurtulmak isteyen Korinthosluları da. Kurtulmak mı? Bu kötü sözcük de nereden geldi aklıma, saçmalık, unutmalıyım bunu. Daha önce, o kılı kırk yaran gözlem gücüyle Medea'ya bağımlılığım ve benim için aynı zamanda bir zevk olan, Kral Kreon'a hizmet etme görevim arasında oradan oraya savruluşlarımı fark eden Akamas, benim de Argonaut'larım gibi arada bir meyhanelere veya fahişelere giderek rahatlamamı önerdiğinde duyduğum öfkeyle Korinthos pazaryerinin ortasında onun gırtlağına sarılabilirdim. Ya o? O ne dedi peki? Neden olmasın, dedi kılını kıpırdatmadan. Boşalt içini İason. Arkamı döndüm ve Akamas'ı orada bıraktım. Burada çarpık giden bir şeyler var, son derece çarpık ve ben bunu durduramıyorum.

Medea bu kadar kibirli olmayaydı keşke. Sonuçta kaçak olan o, bana mecbur. Altın Post'un yardımıyla memleketim İolkos'ta krallık payesinin tekrar babama geçmesini sağlama planım başarısızlığa uğradıktan ve ben de kaçmak zorunda kaldıktan sonra hepimiz Kral Kreon'un lütfuna muhtaç duruma düştük. Bunu ona defalarca söyleme gereğini duydum. Peki o ne yaptı? Ben Kolkhis'ten buralara boyun eğmek için kaçmadım; böyle şeyler söylüyor ve o dağınık isyankâr saçlarını, Korinthoslu kadınların evlendikten sonra yaptıkları gibi toplamayı reddediyor; bir de, ee ne olmuş, diyor, beni böyle daha güzel bulmuyor musun? Küstah kadın. Benim neyi güzel, kimi en güzel bulduğumu gayet iyi biliyor. Üste-

lik sokaklarda bir fırtına gibi dolaşıyor, öfkelendiğinde bas bas bağırıyor, neşelendiğinde kahkahalar atıyor. Uzun zamandan beri güldüğünü duymadığımı şimdi fark ediyorum. Fakat bir şey var ki, elinden almalarına izin vermedi, elinde küçük tahta sandığı ve alnında şifacı olduğuna ve dikkatinin dağıtılmasını istemediğine işaret eden beyaz bandıyla kentin sokaklarında dolaşmaktan vazgeçmedi; herkes de buna saygı gösterdi, hastalarına yardım ettiği aileler ününü yaydılar. Astrologlara veya Akamas'ın okulundaki doktorlara değil de, ona başvurmak Korinthos'ta moda oldu. Ve bu talihsiz kadın öylesine küstahlaştı ki, oğlunu dayanılmaz baş ağrılarından kurtardığı bir saray görevlisinin yüzüne karşı, o saygın doktorların şifalarının "işe yaramaz büyücülükten" başka bir şey olmadığını söyleyiverdi – adam da görev bilip bunu hemen saray çevresinde yaydı. İlk şiddetli kavgamız bu olaydan sonra yaşandı. Söylediklerine dikkat et! diye bağırdım Medea'ya; o da insanın sinirini bozan sakinliğiyle, ben de sana tam da bunu önermek istiyordum, diye karşılık verdi.Senden gına getirdiler, dedim. Göreceğiz, dedi Medea ve devam etti: Bir düşünsene, bir zamanlar sen de gayet iyi biliyordun şifacılığı. Şu Kheiron sana ne öğretmişti? İnsanları aptal yerine koydukları bu safsataları mı? Gerçekten tuhaftı. Kheiron'un bana öğretmiş olduğu ve Medea'nın da uyguladığı yararlı şifacılığı unutmaya başlamıştım. Burada bir yararı yoktu bana. Burada bilmem gereken, sarayda olup bitenlerdi, bizim için hayati önem taşıyan buydu ve Medea bunu kavramak istemiyordu.

Elbette ondan gına getirmişlerdi. Medea sarayın yan kanatlarından birindeki ortak evimizden çıkmak zorunda kaldı. Bunun bana karşı bir tavır olmadığını açıkladılar. Ne var ki, muhtemelen hasta edici titreşimler yayan birini de kral ailesinin yakınında tutamazlardı. Sırf Medea'yı saraydan uzaklaştırabilmek için kara çaldıklarına, yalan söylediklerine, uyduruk gerekçeler öne sürdüklerine bakılırsa ciddiye

aldıkları bir durum söz konusuydu. Medea onu savunmamı bekledi elbette. Ya da onunla birlikte gitmemi. Fakat birini uyduruk suçlamalara karşı nasıl savunabilirsiniz? Onunla birlikte gitmemse durumumuzu daha da kötüleştirmekten başka bir şeye yaramayacaktı.

Medea gitti. Sarayı lanetlemesini engellemek için yanına Akamas'ın adamlarından iki kişi verdiler. Bunu Akamas'la konuşmak istediğimde kahkahaları ortalığı çınlattı. Ah şu budalalar, dedi çok eğlenmiş bir halde. Sanki Medea, tek bir söz bile etmeden ve her türlü bekçiye rağmen neyi ve kimi isterse lanetleyemezdi.

Önceleri kerpiç kulübesinde düzenli olarak ziyaret ettim Medea'yı. Aramızdaki ilişki eskisi gibi değildi tabii, ama bu normal, etrafımda her yerde aynı şeyi görüyorum. Kreon beni daha da yakınına çekti, insanı onurlandıran parlak görevler de dahil olmak üzere, üstüme her türlü görevi ve sorumluluğu yükledi. Diğer pek çok adak armağanıyla birlikte post da şimdi Zeus sunağında duruyor ve çürüyor. Korinthos'taki geleceğim hiç fena görünmüyor, ben de kendime göre bir şeyler düşünüyorum. Akamas bir imada bulundu. Medea'nın kardeşini öldürdüğüne dair şu eski hikâyeyi tekrar deşmeseler her şey çok iyi gidebilirmiş. Ee, yaptılarsa ne olmuş? Artık kime zararı var bugün bunun? Fakat çoğu kişiye yararı var gibi görünüyor, hem de pek çoğuna, buna gözümü kapayamam.

Peki, ben ne yapmalıyım? Bana sadece o, Medea, akıl verebilir. Delice bir fikir bu.

3

Kreon: Kadınlar da iyilik için gönderilmedi ki, kötülük ustaları onlar da.

Euripides, "Medea"

Agameda

Başardım. Yüzünün bembeyaz olduğunu gördüm. Doğru sözcükler, ummadığım halde dökülüverdi dudaklarımdan, ama aylardır nefretimle bilenmişlerdi, zamanı geldiğinde hazırdılar. Medea'nın yüzü soldu. Ellerini kaldırışını gördüm, sanki bana yalvarmak ister gibi. Yalvarmadı elbette, kendine hâkim olmaya çalıştı. Aksi halde alaycı bir kahkahayı hak edecekti. Yoksa yanılıyor muyum? Büyüklük göstersem daha mı derinden utandırırdım onu?

Bir işin gidişatı bazen pamuk ipliğine bağlıdır. Çok önceleri bir zamanlar bana ihanet ettiğinde olduğu gibi, evet bana ihanet etti, kendisi bunu hatırlasa da hatırlamasa da, böylesi hafıza boşluklarını kendinde hak görüyor. Ya da geçenlerde hastalandığında olduğu gibi. Yaklaşan felaketi hissetmişti sanki. Bunu ona ilk anlatan ben olmak isterdim. Haberi aldığı andaki halini izlemeyi ve duyduğu dehşetin tadını çıkarmayı çok, ama çok isterdim. Ateşinin ne kadar yüksek olduğunu fark ettiğimde öfkelendim. Hastalığın arkasına saklanıyordu düpedüz. Fakat aynı anda yardıma ihtiyacı olduğunu da kavradım, büyük şifacı Medea, çaresizlik içinde ve yardıma muhtaç, orada yatıyordu; yüreğim hopladı, bütün çocukluğuma damgasını vurmuş olan en içten dileğim sonunda gerçekleşecekti; ben, ben yardım edecektim ona, yatağının başında bekleyecek, ona bakacak, hizmet edecektim, onun için vazgeçilmezleştirecektim kendimi ve nihayet her zaman korkunç ihtiyaç duymuş olduğum şeyi alacaktım, onun şükranını, onun sevgisini. Bu yüzden kendimi küçümsedim, ama bütün gece ve gündüz düşlerime hâkim olan o an gelmişti işte. Bana ihtiyacı vardı. Onu kurtaracaktım. Sonsuz bir şükran duygusuyla bana bağlanacaktı, diğer herkese tercih ettiği kişi olarak artık onun yakınında

yaşayacaktım. Medea'nın yanındayken zihnime çöken o sis perdesi yine geldi işte, son kez çöktü üstüme, bundan eminim şimdi. Onun o lanetli hünerlerinden, kötü şöhretli etki gücünden korunduğumdan emindim ve bunu, hışımla içeri dalarak, sanki bu hastalığı Medea'nın üstüne salan benmişim gibi yüzünde hiç unutmayacağım bir tiksinti ifadesiyle beni onun yatağının başucundan kovalayan Lyssa'nın yüzüne vurdum.

Ben. Agameda. Bir zamanlar en yetenekli öğrencisiydim, bunu bana kendi söyledi. Sen iyi bir şifacı olacaksın Agameda. Fakat kabaran sevincimi hemen frenledi her zaman yaptığı gibi: Eğer kendini geri çekmeyi öğrenebilirsen. Ben şifalandırmıyorum, dedi, sen de şifalandırmıyorsun Agameda, bizim yardımımızla şifalandıran bir şey var. Bizim yapabileceğimiz, bu şeyin hem bizde hem hastada serbestçe gelişmesini sağlamak. Neyse. Medea'nın uygulamalarının çoğunu, çeşitli iksirlerinin bileşimlerini ve yapılış şekillerini, bitkilerin etkilerini, büyülü sözcüklerini, onu izleyerek ve dinleyerek öğrendim. Ben de şifacı oldum. Bazı insanlar Medea'dan ürktükleri için ona gitmektense bana gelmeyi yeğliyorlar. Özellikle de Korinthos'un seçkin aileleri iyi döşenmiş evlerine başından beri beni çağırdılar ve hayranlığımı içtenlikle belirtmemden hoşlandılar, onlara Kolkhis'teki çoğu insanın ilkel evlerde yaşadığını anlattım. Kral sarayının bile ahşaptan yapılmış olduğunu söylediğimde buna inanamadılar ve bana acıdılar, bana ne kadar acırlar ve kendi yaşam tarzlarını ne kadar üstün görürlerse o kadar fazla ödeme yapıyorlardı, bunu çabuk fark ettim, istediğim giysilere de, artık benim de alıştığım burada içtikleri ağır, tatlı şaraba ve yiyeceklere de çabuk ulaştım. Şenlikler için hazırladığı oyunlarla uzun zamandan beri büyük başarılar elde eden Presbon beni dostlarına tavsiye etti. Şimdi Medea'nın yıldızı söndüğü ve Presbon'un dediği gibi sarayda ben moda olduğum için bazen bir hastadan döndüğümde

cebimde değerli bir takı buluyorum. Bir yüzük, bir kolye. Bunları henüz takmıyorum, Presbon beni uyardı. Başkalarını kıskandırmamak gerek. Presbon beni kıskanmıyor, onun için bir rakip sayılmam, Korinthos'ta saygınlık kazanan tek Kolkhisli olmamak işine geliyor. Eskiden yüzüme bakmaya bile tenezzül etmezdi, çekici bulduğu kadınlardan değildim, gözleri kapalı ona teslim olan güzel kadınlardan hoşlanıyor Presbon, ben bu özelliklerin ikisine de sahip değilim, bunu biliyorum. Fakat şimdi bana bakıyor, bakışlarında arzunun yerini alabilecek türden bir hayret var sanki. Arzuya dönüşebilecek bir hayret. Erkeklerdeki arzunun tuhaflığı hakkında bildiğim bir şey varsa o da bu ve yeterince sık deneyimleyemiyorum bunu da.

Şu Lyssa bana ateş püskürdü elbette, Presbon'la benim aşağılık insanlar olduğumuzu söyledi, bir hain demediği kaldı, şu giderek yaşlanan Kolkhisliler bir araya geldiklerinde aralarında bunu da söylüyorlardır kesinlikle. Küçük bir Kolkhis kurdukları ve kendilerini her türlü değişime kapattıkları mahallelerinin meydanında kafa kafaya verip birbirlerine dünyada asla var olmamış muhteşem bir Kolkhis hakkında yarattıkları hikâyeleri anlatıyorlar. Halleri bu kadar acınası olmasaydı gülerdim, diye bağırdım Lyssa'ya. Sen sadece görmek istediğini görüyorsun, diye karşılık verdi, çektikleri kaygılar ve memleket hasretiyle, Korinthoslulardan gördükleri muamele karşısında duydukları öfkeyle kendilerine bir hayal âlemi kurmuş yaşlı insanlarmış onlar sadece. Ben de her zaman işin kolayına kaçarmışım zaten, diğerleri hakkında, özellikle de kendime ilişkin olarak ihtiyacıma göre ve katlanabileceğim tarzda bir imge yaratırmışım oldum olası, bu kadın bana bunları da söyleme cesaretini gösterdi. Kendimden geçtim. Yüzüne karşı bağırdım. Ben mi? Ben ha! Ya sizin şu kusursuz Medeanız? Yalnızca hayranlarını etrafına toplayan Medeanız? Başka hiç kimseyi yanına yaklaştırmayan Medeanız? O zaman sessizleşti Lys-

sa. Sen delirmişsin, dedi. Söylediklerine inanıyorsun bir de. Onu gerçekten mahvetmek istiyorsun.

Evet. İstiyorum. Bunun gerçekleştiği gün benim en mutlu günüm olacak.

İnek Lyssa, diyor Presbon onun için. Emzirmek için yaratılmış, önce kendi kızı Arinna'yı, sonra Medea'nın her iki oğlunu da o emzirdi, görünüşe bakılırsa becerileri Medea için her şeyin yolunda gitmesine katkıda bulunuyordu. Mutluluktan yapılma bir kalenin içinde oturuyor gibiydi. O yabanıl saçlarını da şehrin sokaklarında bir bayrak gibi taşıyordu. Artık o zamanlar geçti ama. Şimdi nadiren de olsa saraya gittiğinde saçlarını bir örtüyle örtüyor. İason görünürde onu reddediyor, ama gizlice ziyaret ediyor. Evet, bunu biliyorum. Lyssa'nın karşısına geçip Medea'nın mahvını hazırlamak için kimseye ihtiyacı olmadığını, bunu kendisinin, hem de esaslıca, hallettiğini söyleyerek onunla alay ettim. O zaman beni omuzlarımdan kavrayarak sarstı, öfkelendiğinde gözleri hiç de inek gözüne benzemiyor, bunu Presbon'a söylemeliyim. Bu uğursuz değindirmelerinden vazgeç, diye bağırdı bana. Kendimi tutmam gerektiğini tam zamanında akıl ettim. Lyssa'nın elini ittim ve oradan ayrıldım.

Her şey kararlaştırılmıştı. Hazırdım. Presbon beni bekliyordu. Akamas'a gidecektik. İsteklerimizin somutlaşması gerekiyordu.

Akamas'ın bizi görmekten hoşnut kalacağını düşünmekle ciddi bir hata yapmışız. Bizi bekletti. Meşgul olduğunu söyletti. Ben hemen incinerek gitmek istedim, Presbon durdurdu. Toplumları için tehlike arz eden bir şeyi ev sahiplerimize bildirmekle yükümlü olduğumuzu söyledi. Presbon kendi kendini kandırma yeteneğine sahip bir insan. Yaptıkları için de, yapmadıkları için de en soylu gerekçelerden başkası aklına gelmiyor. Onu harekete geçiren asıl dürtünün Medea'yı ölüme göndermek olduğunu ancak sonraları gördüm. Presbon'un istediği, hepimiz için geçerli olduğu gibi

sevilmek değil yalnızca. Kendi varlığını ancak, onların tanrılarına inansa da inanmasa da şenliklerini organize ettiği büyük bir kitlenin hayranlığını kazandığında hissedebiliyor. Kendini inandırıyor. Bu yüzden Medea'nın onu küçümsediğini düşünüyor. Aslında durum daha da kötü: Medea onu umursamıyor. Bu Presbon için etinin içindeki bir diken kadar katlanılmaz olmalı ve ben bu dikenden sonsuza kadar kurtulmasını sağlayacak çareyi gösterdim ona.

Korinthosluların başından beri biz Kolkhisliler karşısında takındıkları tanımlanması zor, fakat içimizden biri onlara ne denli yakınlaştığına inanırsa inansın, asla aşılamayan o mesafeli tutumla karşıladı Akamas bizi. Onlar zaten kentlerinin çevresindeki köylerde yaşayan kısa boylu, esmer tenli insanlardan üstün olduklarına dair sarsılmaz bir inançla geliyorlar dünyaya ve buraların ilk sakinlerinin, bu sahillere ilk yerleşenlerin, ilk balığı tutanların, ilk zeytin ağacını dikenlerin kendileri olduğu şeklindeki bir efsaneye inanıyorlar. Evet, biz Kolkhislileri kendilerine çektikleri, kendi eşitleri olarak yerleşimlerine kabul etmek, erkeklerimize kızlarını, kızlarımıza oğullarını vermek istedikleri doğru. Ne var ki bizleri o birbirine karışmış köken ve halkların şekilsiz ve çehresiz bulamacı içinde eritmeyi yeğlerlerdi, elbette durmadan rotalarından saptıkları o uzun yolculukta tüm direnme güçlerini tüketmiş bazı Kolkhislilerin bu girişime yenik düştükleri, kendilerini daha aşağı halkların kucağına bırakıp onların içinde eriyerek Kolkhisli kimliğini yitirdikleri de oldu. Korumanın mümkün olmadığı bir kimliğe ısrarla tutunmak bana da delice geliyor, fakat daha üst bir yaşama ulaşmak için çaba göstermemek niye. Bir hiçkimse olmak istemiyorum ben. Ufkumda bu hedefle sonunda Akamas'ın karşısındayım işte.

O kişisellikten uzak tarzıyla nazik davrandı Akamas. Uzun süre bekletmiş olmasına tek bir sözcükle olsun değinmeden resmi üslupta eğilerek selam verdi, hatta daha

sonra Presbon'un ricası üzerine genç ve becerikli yardımcısı Turon'u dışarı gönderdi. Turon yanımdan neredeyse sürtünerek geçerken bana göz kırptı. Birbirimizi gayet iyi tanıyoruz, Turon da Korinthos'un, bana yararlı olabileceklerini düşünerek kendimi esirgemediğim, ileride etkili olacak genç erkeklerinden biri.

Korinthos'ta, Kolkhis'tekinden farklı olarak, önce erkek konuşuyor, hatta tuhaf bir gelenek ama kadın adına da konuşuyor. Yani söze önce Presbon başladı ve âdeti olduğu üzere tam küstahlıkla alttan alma arasında bir tavır takındı. Akamas'a, ona verecek önemli bir haberim olduğunu bildirdi. Akamas bakışlarını bana çevirdi. Bu adam benden hoşlanmıyor. Konuş, dedi. Meselenin Medea'yla ilgili olduğunu söylediğimde, Akamas kabaca sözümü keserek göçmenler konusunda yetkili olmadığını belirtti. O anda Akamas'ı bana karşı saygılı olmak zorunda bırakacağıma söz verdim kendime. Korinthos için öneminin ne olduğunu değerlendirmenin bizlere düşmeyeceği bir haberi dinlemek konusunda elbette kendisinin karar vereceğini söyledim soğukkanlılıkla. O zaman bana daha bir dikkatli bakarak, saşırmıştı bana kalırsa, buyurgan bir edayla tekrarladı: Konuş. Görmüş olduğum şeyi ona söyledim: Yani Medea'nın, kralın verdiği şölende Kraliçe Merope'yi gizlice izlediğini.

Bunu duymak adamın hoşuna gitmedi. Gizlice izlemek mi? diye sordu kaşlarını kaldırarak. Ama nasıl, tatlım? Bütün uzuvlarım, profilden asla göstermemeye çalıştığım koca burnum, daha çocukken bile gizlemeye çalıştığım kaba ellerim ve ayaklarım, adamın utanmasız bakışları altında iyice irileştiler. Beni güzel yanlarım da olduğuna inandırmaya çalışan ilk kişi, utanarak da olsa bir süre iç dünyamı açmış olduğum Medea olmuştu: Güzel biçimli kaşlarıma, gür saçlarıma, göğüslerime işaret etmişti. Fakat saçlarım düz, göğüslerim gevşekti, bunu herkes görüyordu, Akamas da gördü; beni buraya sürüklemiş olan Presbon'a lanetler okudum.

Akamas beni aşağıladı. Yeni bir deneyim değildi bu benim için. Mahallelerinde giderek daha seyrek görünmeye ve yanımda etki sahibi Korinthoslularla daha sık dolaşmaya başladığımdan beri benim sevgili Kolkhislilerim de aşağılıyorlar beni, bir de zaten çok uzun zamandan beri katlanamadığım bir Kolkhis'in anısını daha fazla niçin yaşatacağımı sorunca iyice aşağılandım. Bir keresinde Lyssa bana, o zaman sen büyük bir başarıyla sahtekârlık yapmışsın, dedi. Yapmışsam ne olmuş. Açık konuştuğum için Korinthoslular beni takdir etsin de benim için gerisi fark etmez. Onların güneşin eksik olmadığı en mükemmel ülkede yaşadıklarına inanmaya ne kadar ihtiyaç duyduklarını çabuk fark ettim. Bu inançlarını desteklesem ne kaybederim?

Fakat Akamas aşağılamasını bana hissettirmesinin bedelini ödeyecek. İnsanların kaderlerine el atmayı ben de istiyorum, ayrıca bu konuda en az onun kadar yetenekliyim ve başka hiçbir şey bana, kendi düşüncelerimi ve niyetlerimi, kendilerininkilermiş gibi hissettirecek şekilde diğer insanlara aşılamaktan daha büyük bir haz veremez.

Akamas'a vereceğim haberin gerçekle örtüşmesi çok işime geliyordu. Şölende kralın kızı Glauke'nin refakatçisi olduğumdan bana verilen direktiflere uyarak tesadüfen –raporumdaki doğru olmayan tek sözcük buydu–, tesadüfen çıkış kapısında durduğum için Kraliçe Merope'yi salondan ayrılırken görmüştüm. Tek başına. Ve sonra Medea'nın onu neredeyse gölgesi gibi izlediğini fark etmiştim. Önce kraliçenin, sonra Medea'nın, yan koridorlardan birinin duvarındaki postun arkasında gözden kaybolduklarını ve uzun zaman, en azından benim orada beklemeyi uygun bulduğum kadar uzun bir zaman ortaya çıkmadıklarını görmüştüm. Öyle ki, Glauke baygınlık geçirip de beni tümüyle meşgul etmeseydi duyduğum kaygıyla neredeyse alarm işareti verecektim. Tabii ya, Akamas gayet iyi biliyordu. Baygınlık geçirmek, kralın sıska ve solgun kızı yine titremeye başlayıp da kendini

yerlere attığında, gözleri sadece akları görünecek kadar belerip ağzı köpürürken bedeni ürkütücü biçimde çarpılıp bir yayla gerilmiş gibi göründüğünde açıklama olarak doktorlarla kralın üstünde anlaştıkları tanı buydu. Salondaki herkes bu irkiltici olaya tanık olmuştu, Akamas da, Presbon da, böylece sarayın yüceltilmesi için Presbon'un hazırladığı ihtişamlı gösterilerden biri erkenden ve tatsız bir biçimde son bulmuştu. Oysa benim talihsiz kızın yüzüne su serpmem, vahşice sağa sola savrulan başını tutmam, sonra da bir sedyeyle odasına taşınırken ona eşlik edip bitki kompresleri ve başka bazı yöntemlerle kendisine gelmesine yardımcı olmam gerekmişti, ayrıca önceliği de aslında tümüyle ne yapacağını bilemez durumda olan saray doktorlarına bırakmış ve daha sonra zavallı Glauke'nin tekrar kendine gelmesindeki katkıma hiç değinmemiştim.

Akamas'ın ona verdiğim haberi ne denli ciddiye aldığını ancak beni sorguya çekişindeki sertliği ve amansızlığı hissedince anladım. Medea'nın kendini nasıl bir tehlikeye atmış olduğunu ancak o zaman kavradım. Bu hoşuma gitti, ancak ne pahasına olursa olsun beni de kendiyle birlikte bu tehlikenin içine çekmemeliydi. İki kadını izlemek için bir adım olsun atmadığıma ve postun ardındaki geçidin neyi gizlediği hakkında en ufak bir fikrim bile bulunmadığına Akamas'ı inandırmak için bütün ikna gücümü kullanmam gerekti. Senin için dileğim bunların doğru olmasıdır, dedi uzatmadan, ama bana inandığını hissettim. Ancak daha sonradan Presbon beni uyardı, öyle ki Akamas Medea'nın yıkımının içine beni de çekmeye karar verecek olursa bana inanmasının veya inanmamasının hiçbir önemi kalmayacaktı, bir ölüm kalım meselesinin söz konusu olduğunu bana yönelttiği sorulardan da anlamış olmalıydım. Medea'nın üzerine yuvarladığımız kaya düşündüğümüzden daha büyüktü. Bunu önceden bilseydim Akamas'a yine de gider miydim diye sordum kendime, yanıt netti: Evet. Bilseydim de giderdim.

Hatta ben de o kayanın altında kalacak olsam bile giderdim.

Ne var ki böyle olması gerekmiyor, Akamas bunu kendi engeller zaten. Bana ihtiyacı vardı ve hemen sezdiğim gibi sadece genel anlamıyla değil: Kimsenin benden daha inandırıcı yapamayacağı bu tanıklık için bana ihtiyacı vardı elbette. Bu oyun için çok uygun olduğumdan oynamama izin verdi. Medea'nın farkına varamadan yakalandığı ağı örmek için ihtiyacı vardı bana. Böylece Akamas'a hizmet ettim, kendimi onun için vazgeçilmez hale getirdim. Ancak hemen gördüm ki, onu etkilediğim ve kendini bir daha vazgeçemeyeceği kadar teslim ettiği başka bir alan daha vardı ve bu çok daha önemliydi. Medea içinde bulunduğu körleşmeyle insanların güçlü yanları üzerine oynuyordu, bense zayıflıkları üzerine. Böylece biraz fazla ufak tefek, pek saygı uyandırmayacak ölçülerdeki bedeniyle, fazla büyük, fazla yuvarlak kafası ve hafif çıkık patlak gözleriyle Akamas'ın kendi kabul etmek istemediği hazlarını da gizliden kışkırtarak ortaya çıkardım ve uzun süre kendini gemlemiş herkesin yapacağı gibi kısa sürede bunların müptelası oldu. Sözünü ettiğim şeyler aşkın türlü çeşitli oyunları değil, Akamas bunlara karşı şerbetliydi. Dizginsizce kötü olma hırsından söz ediyorum ki bu bazen aşk oyunlarında da kendini gösterir.

Bu Akamas için geçerli değil. Tuhaf bir biçimde birbirini tutmayan parçaların toplamından meydana gelmiş gibi görünen bir adam o. Özenle kurguladığı, fakat kendisinin gerçek kabul ettiği düşünsel bir âlemde yaşıyor ve bunun tek işlevi kolayca sarsılan özgüvenini desteklemek. İtiraza tahammülü yok, gizli veya açık kibrini pervasızca daha aşağıda gördüklerinin üstüne boca ediyor, yani kendini en üstte gördüğü için herkesin üstüne. Akamas'ın insanları çok az tanıdığını, dolayısıyla kimsenin sorgulayamayacağı kesin ilkelerden oluşan bir zırhın içinde yaşamak zorunda olduğunu fark ettiğim anı hatırlıyorum, aksi takdirde kendini katlanılmaz derecede tehdit altında hissediyordu. Bu ilkelerden biri,

yani kendisinin adil bir adam olduğu, onda bir sabit fikir haline gelmişti. Bu kanısında ciddi olduğuna inanamadım, ne var ki Medea'nın lehine olan ne varsa saymaya başladığı zaman eline onun aleyhinde kanıtlar geçmesinin Akamas için taşıdığı önemi gördüm. Medea'nın davranışlarının canına yettiğini anladım. Kendini onun yanındayken daha aşağıda hissetmemek için onun kusursuzluğuna aynı kusursuzlukla karşılık vermek zorunda kalmaktan usandığını anladım. Ah, bu kadının insanlar üzerinde yarattığı etkinin her türlüsünü temeline kadar inceledim ben.

Yanılsaydım her şeyi kaybederdim, ama içgüdülerime güvendim ve Akamas, Medea'nın olumlu yanlarını övmeye başladığında sözünü keserek kendi söylediklerine inanıyor mu diye sordum. Daha sonra Presbon o anda nefesinin kesildiğini itiraf etti bana. Akamas kralın en yakın danışmanı olduğundan beri karşısında böyle bir küstahlıkta bulunmaya kimse cesaret etmemişti.

Akamas cümlesinin ortasında durdu, bakışlarında bir şaşkınlık yanıp söndü ve beklediğim gibi meraklandığını da gördüm. Ne demek istediğimi sordu. Bir insan Medea kadar mükemmel ve kusursuz görünüyorsa bir yerlerde zayıf bir noktası da vardır mutlaka, dedim. Demek ki saklayacağı bir şeyler vardı. Karşısındakine kendini kötü hissettirerek, ardına gizlendiği o güzel peçeyi kaldırmasını engellemeye çalışıyordu. Akamas bunu kendi de gayet iyi biliyor olmalıydı.

Akamas sustu. Sonra Presbon'a, bana akıllı bir çocuk getirmişsin, dedi. Hatta biraz fazla akıllı, sen ne dersin? Durum hâlâ sallantıdaydı. O zaman her erkekte sonuç veren, bunu defalarca, ama defalarca denemiştim, bir çareye başvurdum. Onu arsızca pohpohladım. Herkesten daha akıllı olmadığımı söyledim, hele onun kadar akıllı hiç değildim. Ancak zaman zaman, önem verdiğim birine kendi zekâsını gösterebilme talihliliğine eriyordum.

O günden beri Presbon bana hayranlığını göstermekte sınır tanımıyor. Sanırım sonra da kendini daha aşağıda gördüğü için uzun zaman benimle yatmaya cesaret edemedi. Elbette bir de Akamas'ın yoluna çıkmak istemediği için. Çünkü bazı tasarılarımız üzerinde konuştuktan sonra ara sıra geceleri onda kaldığım oluyordu. Eh, ne yapalım. Bir erkek bütün alanlarda başarılı olamıyor anlaşılan, zaten ben de pek meraklısı değilim. Akamas'a mükemmel bir âşık olduğu duygusunu vermek kolayıma geliyor. Ona, benim için bu şehrin en güçlü ve en akıllı erkeğiyle yatmaktan daha çekici bir şey olamayacağını ve başka hiç kimsenin bunu sağlayamayacağını söylüyorum.

Durum böyle işte ve işin en güzel yanı da şu ki, değişmeyeceğinden hiç kimse emin olamaz. Her şey belirsizlik içinde, en çok bu hoşuma gidiyor, her gün yeni bir suya dalmak gibi, her gün gücümü sonuna kadar kullanmamı istiyor benden. Çünkü Akamas bana karşı son derece temkinli doğal olarak, ben de ona karşı çok temkinliyim ve ruhunun en benimsediği köşesiyle hâlâ Medea'ya bağlı olduğunu tabii ki biliyorum, kralın hizmetinde olan eliyle Medea'ya karşı çalıştığını, ama karşısında eğildiğinde yüreğinin üzerine götürdüğü diğer eliyle onun için hazırladığı belaları dengelemeye çalıştığını da biliyorum. Olabilir, bu da bir hesap işi, insan böyle işte ve sonuçta Akamas böylelikle uzun süre Medea'nın ona güvenmesini sağladı. Aslında Akamas'ın Medea'yla olan kestirilemez ilişkisinde başka bir şeyler daha sezinliyorum, adlandıramadığım bir şeyler. Vicdan azabı desem uymuyor, ama yine de Akamas'ta da diğer Korinthoslularda da, bunu kendileri sezmese bile onları krallıktan daha güçlü bir bağla birbirlerine bağlayan bir şeyler olduğunu görüyorum. Atalarının bu toprakları, şimdi aşağıladıkları eski sahiplerinden bir zamanlar zorla aldıkları bilgisi, kanıtlanamaz bir biçimde yeraltından işlemeye devam ederek sonraki kuşaklara aktarılıyor sanki. Ben Korinthos'ta asla bu konu-

da konuşan birini görmedim, fakat bir gece Akamas'ın laf arasındaki bir değinmesinden Medea'nın ona fark etmeksizin nasıl bir hizmette bulunduğunu birden gördüm: Medea, Akamas'ın bir barbara karşı bile adil, önyargısız, hatta dost olabildiğini kendi kendine kanıtlamasını sağlıyordu. Saçma bir biçimde sarayda böyle bir moda çıktı, oysa halk barbarlara karşı duyduğu nefreti hiçbir vicdan rahatsızlığı veya kısıtlama olmaksızın açıkça sergiliyor. Akamas'ın kendini kısıtlamadan Medea'nın aleyhinde çalışmasını sağlama fikri beni kışkırtıyor.

Akamas, merakımıza gem vuramaz da Medea ve Merope'nin arkasında gözden kaybolduklarını o postun neyi gizlediğini öğrenmeye çalışırsak, yüksek cezaları göze almamız gerektiğini daha ilk karşılaşmamızda o çok iyi kullandığı kibirli tarzıyla açıkça söyledi. Kendi isteğimizle kutsal yemini ettik ve ben canımı sevdiğim için bu sözü bugüne kadar tuttum, bundan sonra da tutacağım. Gizliden gizliye üçümüz de Medea'nın akıllıca davranmamasını ümit ediyorduk, öyle de oldu. Sağda solda bilgi toplamaya çalıştı, gerçi dikkatlice, ama buna kanıt ararsanız bulabilirdiniz. Ancak anlaşılan peşinde olduğu sır öylesine dehşet verici türdendi ki, ona karşı bu kanıtları açıkça kullanmak mümkün değildi. Akamas karmaşık cümlelerle bize durumu anlattı. Hemen kavradık, dillendirme şansımız olmayan bir suç yerine, ona açıkça yükleyebileceğimiz ve istediğimiz sonucu getirecek bir başkasını bulma fikri Presbon'dan geldi. Bu istenen sonucun ne olduğu hakkında hiçbirimiz tek kelime etmedik. Planlarımızı giderek daha da geliştiriyor, gerçek dışı bir alanda bir oyun oynuyorduk, sanki bu oyundan kimse etkilenmeyecekmiş gibi. Hem özgür hem de etkin düşünmek istiyorsanız bu yararlı bir yöntem. Ayrıca bu, düşünmenin bizim Kolkhis'te hiç tanışmamış olduğumuz bir türü, görünüşe bakılırsa sadece erkeklere özgü, ama ben yetenekliyim, biliyorum. Alıştırmalarımı gizlice yapıyorum sadece.

Akamas bize bir görev vermedi, geri çekilme yolunu hâlâ açık tutmak istiyordu. Medea'yı bir süre daha izlemek istiyordu. Kendiliğinden aklı başına gelir mi diye bir bakmak istiyordu, fakat ben Medea'nın göze batmamaya çalışarak kraliçenin peşinden gittiği o geçit hakkında etrafta sorular sormaya devam edeceğinden emindim, bu arada bu kadarını ben de öğrenmiştim ve bunu bile bilmemem gerekiyordu. Medea'nın kendisinin dokunulmaz olduğuna dair kuruntusuna güvenebilirdim. Sanki koruyucu bir kılıfın içindeymişçesine dolaşıyordu ortalıkta. Oysa ben çocukluğumdan beri korunmasızdım, her türlü tehlikeye açıktım. Böyle bir şeyi hayal bile edemez Medea, kral kızı Medea, Hekate rahibesi Medea. Evet, ben on yaşımdayken annem öldüğünde tapınakta hizmet eden kızların arasına katıldım ve Medea'nın öğrencisi oldum, düşünmeyi becerebildiğim günden beri en yakıcı arzum buydu. Tek amacım Medea'nın yaşadığı tarzda bir hayat sürmekti, yani annem öldüğünde hissettiğim tek şey keder olmadı. Medea annemle arkadaştı ve onu kurtarabilmek için tüm becerilerini kullandı, ateş annemi kemirip bitirdi. Tedavi ettiği biri öldüğünde hiç o kadar öfkelendiğini görmemiştim Medea'nın daha önce. Bu öfkede uygunsuz bir yan vardı, çünkü her Kolkhisli bilir ki insanın sahip olduğu şifalandırma becerisinin bir sınırı vardır, bunun ötesindeki şeyler tanrıların elindedir. Ölüler için abartılı biçimde yas tutarak tanrıları küstürmek doğru değildir, ki Korinthoslular bize tuhaf gelse de bunu yapıyorlar; aslında onlarda eksik olan şey, ölülerin ruhlarının belli bir dinlenme süresinden sonra yeni bir bedende tekrar hayat bulacağı inancı.

Neyse, Medea anneme söz vermiş olduğu gibi beni de öğrencilerinin arasına aldı, bildiklerini öğretti, fakat beni kendinden uzak tutarak hayal kırıklığına uğrattı, bir çocuk olarak görmek için yanıp tutuştuğum ilgiyi benden esirgedi ve ancak çok sonraları, öğrencileri arasında ilk sıraya yükseldiğimde, sadece bir kez laf arasında bana niçin diğerlerin-

den daha sert davrandığını anlayacağımdan emin olduğunu söyledi, aksi halde arkasından arkadaşının kızını kayırdığını konuşurlardı. Medea'dan nefret etmeye o zaman başladım.

İnsanın her şeye birden sahip olamayacağını söylemişti bir keresinde bana. Her şeye birden sahip olunamayacağını şimdi o da öğrenmeli, hem tapınakta güvenli bir konum hem de herkesin sevgisi bir arada olmuyor. Bunu hiç fark etmedi. Bense ancak burada, Korinthos'ta, ölçülü ve can sıkıcı Kolkhislilerden hızla uzaklaşarak genç Korinthosluların arasına karıştığımda yeniden onun dikkatini çektim. Bir defasında benimle konuşmaya çalıştı, yapmacık bir tavırla halimden anlarmış gibi yapıp mutsuz muyum diye sordu. Sadece güldüm. Artık çok geçti.

Mutsuz muymuşum? Beni mutsuz edebildiği o zamanlar geçti artık. Sanki mesele mutlu olmakmış gibi. Turon'la ikimiz birbirimize karşı hiç numara yapmadığımız için mükemmel uyuşuyoruz. Presbon bunun amaca bağlı bir ilişki olduğunu ve anladığını söylüyor, ama diğer ilişkileri de dışlaması gerekmiyormuş. Bir anda herkes beni ister oldu. Çalı gibi kızıl saçları ve gevşek bedeniyle Presbon'u erkek olarak itici buluyorum aslında. Onun kendisini dinleyecek birine ihtiyacı var, sağanak halinde konuşmak bir kadınla yatmaktan daha fazla haz veriyor ona. Kibri sınır tanımıyor, bunu denetleyebilecek güçte değil, abartılı övgülerim onu bedenimden daha fazla tahrik ediyor, bunu biliyorum. Ayrıca niçin olmasın. Her kadın sahip olduğu yetenekleri bir erkeği kendine bağlamak için kullanır. Saraya giden yolu bana Turon açtı, Presbon ise Medea'dan intikam almanın yolunu gösteriyor. Çünkü uzun bir gece boyunca en ince ayrıntısına kadar geliştirdiğimiz planı öneren oydu, o gecenin sonunu büyük bir hazla yatakta getirdik. Bütün olasılıklara açık olduğu için dâhiyane bir plandı. Medea, Kolkhis'te kardeşi Absyrtos'u öldürmüş olmakla suçlanacaktı. Akamas Medea'ya karşı harekete geçmek isterse, Korinthos'un en gizli sır-

rına el atmak gibi gerçek bir suçu öne süremeyeceği için bu onun yolunu hazırlayacaktı. Ayrıca ne Presbon, ne de ben, bu ihtişamlı, zengin, kendinden son derece emin ve gururlu Korinthos'un bile yeraltı geçitlerinin derinliklerine saklanmış sırları olmasından duyduğumuz haince sevinci birbirimizden gizledik. Zaafları olan sıradan insanlar, kendileri gibi zaafları olan insanların arasında daha rahat yaşarlar.

Bunu Akamas'a hissettirmemeliydik elbette. En iyisi, onun akıl yürütme tarzına uygun bir takım çetrefil konularla onu oyalamaktı. Bize Medea'nın kardeşini gerçekten öldürüp öldürmediğini sorduğunda, aramızda kararlaştırdığımız gibi, bir zamanlar Kolkhis'te yayılan bu söylentinin aksinin hiçbir zaman kanıtlanmadığını, Medea'nın kendisinin de buna karşı çıkmadığını söyledik. Akamas bize itirazlarını çürütme fırsatı tanımak için yüksek sesle düşünmeye başladı. Bu çok uzun zaman önce yaşanmış ve sadece Kolkhislileri ilgilendiren bir olaydı. Ancak şimdi buradaki Kolkhisliler Korinthos kralının himayesi altındaydılar ve bu eski haksızlığın giderilmesi için ciddi bir istekte bulunurlarsa kral da onlardan desteğini esirgemezdi herhalde. Yine de böyle bir adımı atmadan önce iyice düşünmek gerekirdi. Bizim hiç kimseye karşı ağzımızdan bir şey kaçırmayacağımıza kesinlikle güvenebilmeliydi. Bunları tehditkâr bir ifadeyle söyledi. Durumun Medea lehine değişmesinin ikimizi de tehlikeye atacağını biliyoruz. Medea'nın durumunun kötüleşmesi bizim çok işimize gelir. Akamas bunu biliyor. Kendi çıkarları bizimkilerle çakıştığı için kendini de bizi de küçük görüyor, biz bunu biliyoruz, o da bizim bildiğimizi biliyor. Aramızdaki ilişkinin altındaki zemin giderek kayıyor ve bu beni çok eğlendiriyor. Açık seçik ilişkilerden ölesiye sıkılıyorum.

Bizim yapmamız gereken sadece gözümüzü açık tutmaktı; Medea tuzağa kendi ayaklarıyla adım adım yaklaşıyordu, sadece Akamas'ın onun attığı her adımdan haberdar olmasını sağlamamız yeterliydi, dolaylı olarak elbette. Medea'nın

vazgeçmediğini Akamas'ın görmesini sağlamalıydık, Medea araştırmalarını temkinli olmakla birlikte ısrarla sürdürüyordu, yeraltı geçitlerinde yapmış olduğu ve niteliğini sezinlediğim gizli keşfiyle ilgili Korinthos'ta bilgi alabileceğini umduğu herkese adım adım ulaşmayı başardı. Oysa ben bu konuda tehlikeli olabilecek tek bir söz olsun sarf etmemeye çalıştığım gibi, ruhumun en gizli yerinde bile bu sezgimi dillendirmekten kaçınıyordum. Ve bazen onun nasıl bir düşüncesizlikle hareket ettiğini anlamakta zorlanıyordum.

Sarayın herkesin adım atmaktan çekindiği o eski bölümünde kraliçeyle buluşmaktan da çekinmedi. Akamas bunu öğrendiğinde –hem bu kez bizim katkımız olmadan, kendi kaynaklarından– nihayet öfkelendiğini gördüm. Artık Medea'yı koruyamayacağını söyledi. Bizden de artık bildiklerimizi saklamamızı bekleyemezdi. O an hissetiğim sevinçle dehşet arası bir duyguydu.

Presbon'la aramızda, her birimizin Medea'yla ilgili kuşkudan sadece tek bir kişiye söz etmesi üzerinde anlaştık. Söylentinin nasıl bir hızla yayılacağını merak ediyorduk. İki gün sonra durumdan bütün Kolkhisliler haberdardı, ancak Korinthosluların çok azının kulağına gitmişti, onlar da Kolkhislilerin eski nahoş hikâyeleriyle ilgilenmeye hiç hevesli değildiler. Elbette İason hemen paniğe kapıldı. Fakat Medea da tepki verdi ve bu beni çok sevindirdi tabii. Söylentiyi kimin yaydığını bilmesi mümkün değildi, ama beni sokağın ortasında durdurmakta bir sakınca görmedi. Lafı hiç dolandırmadan, bak Agameda, dedi, Absyrtos'un ölümüyle benim hiçbir ilişkim olmadığını sen gayet iyi biliyorsun. O anda gelen dâhiyane bir ilhamla yanıtladım: Ve sen de Medea, insanın kardeşiyle ilgili olarak farklı biçimlerde suçluluk duyabileceğini biliyorsun.

O zaman yüzü bembeyaz oldu, bunu gördüm.

4

İason Medea'ya:
Ulu gökyüzünde yüksek katmanlardan geç,
doğrula geçtiğin yerlerde tanrıların bulunmadığını.

Seneca, "Medea"

Medea

Absyrtos, kardeşim, meğer sen ölmemişsin, çıldırmış kadınların seni saçtıkları tarladan kemiklerini o gece vakti tek tek toplamam boşunaymış demek ki, benim zavallı, parça parça edilmiş kardeşim. Peşimden geldin, azimle, hiç böyle bilmezdim seni, peki nasıl bilirdim, parçalanmış uzuvlarını tekrar birleştirmişsin, denizin dibinden toplamışsın yeniden her bir parçayı ve beni izlemişsin, bir hayalet olarak, bir söylenti olarak. Hiçbir zaman güçlü olmayı istemedin, şimdi öylesin. Şimdi, havada veya denizin dibinde, bana yetişecek kadar güçlüsün, onlar buna inanıyorlar en azından, öylesine istekli olan Presbon ve Agameda değil yalnızca, Leukon da inanıyor, gözlerindeki kaygıyı gördüm. Oysa söylentinin ilk esintileri bana ulaştığında ben hiç korkmadım, yüzüme karşı söylemediler tabii, arkamdan fısıldaştılar. Adını duydum, uzun zamandan beri ilk kez senin adını duydum ve sonra kendi adımı, hızla arkama döndüğümde ifadesiz yüzler, yere çevrilmiş bakışlarla karşılaştım. Benden başka herkes çoktan öğrenmişti, sonunda durumu bana Lyssa açıkladı. Absyrtos, seni, kendi kardeşimi öldürmüşüm ben. Güldüm. Lyssa gülmedi. Yüzüne baktım, sonra, ama bunun gerçek olmadığını biliyorsun, dedim. Ben biliyorum, dedi Lyssa, ve her zaman bileceğim. Ama diğerleri bunu bildiklerini her zaman bilmeyecekler demek istiyorum. Ben hâlâ anlamıyordum, hatta bir şeyler olduğu için bir rahatlama bile hissettim, Korinthos'ta geçen yıllar boyunca bulanık bir çökelti gibi içimde biriken can sıkıntısı belki de tekrar dağılacaktı bu sayede.

Ne Korinthos ne de burada yaşanmış ve yaşanmakta olan herhangi bir şey beni ilgilendiriyordu zaten. Ülkemiz Kolkhis'i her zaman kendi bedenimin genişlemiş hali gibi hissetmiş, her kıpırtısını kendi içimde duymuştum. Çöküşü-

nü de kendi bedenimde sinsice yayılan bir hastalık gibi sezinledim, haz ve sevgi uçup gitti, bunları sana söyledim küçük kardeşim, o kadar anlayışlı, o kadar duyarlıydın. Annemle, kız kardeşim Khalkiope'yle, Lyssa'yla birlikte oturup kaygıyla Kolkhis'te neler olduğunu konuştuğumuzda sen, daha bir çocukken, öylesine uzgörülüydün ki. Bana en büyük acıyı çektiren, babamız, yani kral, o uğursuz planıyla seni de, bizi de şaşkınlığa düşürdüğünde senin, bunun hayatına mal olacağını o zamandan gördüğün düşüncesi oldu. Karşı çıkmak için ne yapabileceğimizi bilemedik, boğucu bir huzursuzluk duymanın dışında bir şey gelmedi elimizden. Onu azımsamıştık, kırılgan ve beceriksiz kralımız, babamız, kalan son gücünü tek bir noktada yoğunlaştırmıştı: İktidarda, dolayısıyla hayatta kalmak. Her şeyi göze alan bu türden bir entrika görmemiştik biz. Biz kördük, Absyrtos.

Aietes'in ülkeyi yönetme biçiminin Kolkhislilerin ona karşı giderek daha çok öfke biriktirmesine yol açtığını sen bile anlamıştın, annemiz ve ben de onların arasındaydık, ki ben Hekate rahibesiydim ve tapınak benim irademden bağımsız memnuniyetsizlerin toplanma yeri olmuştu, öncelikle de gençlerin ve sen küçük kardeşim, hep aralarındaydın. Karşı çıktıkları, Aietes'in katı tutumu ve saraydaki yararsız ihtişamın artmasıydı, kralın ülkenin zenginliklerini, sahip olduğumuz altını, ticareti canlandırmak ve köylülerimizin yoksulluğunu gidermek için kullanmasını talep ediyorlardı. Kral ve etrafındakiler, Kolkhis geleneğine göre yaşları itibariyle üstlerine düşen görevi hatırlamalıydılar. Ah Absyrtos! Biz cahiller neyi ihtişam sanmışız! İhtişamın ne demek olduğunu Korinthos'a geldiğimde anladım, fakat görünüşe bakılırsa burada hiç kimse bundan rahatsız değil, saraydaki büyük şölenlerden söz edildiğinde köylerde ve kentin varoşlarında yaşayan yoksulların bile yüzü gülüyor, ki küçük bir ışıltısını bile göremedikleri bu şölenler için ellerindeki tahılı ve hayvanlarını vermek zorundalar.

Kolkhis'te kadim efsanelerimiz ruhumuzu canlı tutardı, ülkenin adil kraliçeler ve krallar tarafından yönetildiğini, insanların birbirleriyle uyum içinde yaşadığını ve varlıkların kimsenin kimseyi kıskanmayacağı biçimde eşit olarak dağıtıldığını, kimsenin bir diğerinin ne malında ne de canında gözü olduğunu anlatan efsanelerdi bunlar. Korinthos'taki ilk zamanlarda, henüz bir şeyden haberim yokken, Kolkhislilerin bu düşünden söz ettiğimde dinleyenlerin yüzünde hep aynı ifade belirirdi, acımayla karışık bir inanmazlık, sonunda da bıkkınlık ve isteksizliklerini gösterirlerdi, böylece ben de biz Kolkhisliler için bu ülkünün, sürdürdüğümüz hayata ölçüt olacak denli somut biçimde gözümüzün önünde durduğunu anlatmaktan vazgeçtim. Kolkhis'teyken yıllar geçtikçe bu anlayıştan daha fazla uzaklaştığımızı gördük, en büyük engel de katılaşmış yaşlı kralımızdı. Yeni bir kralın değişim getirebileceği düşüncesi akla yatkındı. Çevremizdeki kadınlardan cüretkâr bir fikir geldi, kız kardeşim Khalkiope'yi kraliçe yapmak. Eski zamanlarda Kolkhis'te kraliçelerin hüküm sürdüğü anlatılır ve biz de eski gelenekleri yeniden canlandırmak istediğimizden içimizdeki en yaşlılardan birkaçı, bir zamanlar Kolkhis'te bir kralın en fazla yedi yıl tahtta kalabildiğini, ardından en fazla bir yedi yıl daha uzattıktan sonra iktidar süresinin sona erdiğini ve tahtı ardılına devretmek zorunda olduğunu hatırlattı. Hesaplayınca Kral Aietes'in ikinci yedi yıllık iktidar döneminin sona ermek üzere olduğunu gördük; aramızda Aietes'in, bunu yapmakla eski bir Kolkhis yasasına uymuş olacağına ikna edilirse kendi isteğiyle çekileceğini düşünen bazı aşırı iyi niyetli insanlar vardı.

Ne kadar budalaymışız. Ne kadar kör. Eski hikâyeleri Aietes de biliyordu, neye niyetlendiğimizi ona yetiştirmişlerdi elbette. Onu azımsamıştık. Temsilci olarak gönderdiğimiz bir grup Kolkhisli karşısına çıktığında, kral hazırlıklıydı. Onlardan görev süresinin bittiği haberini dinlemek yerine bir kralın ancak iki kez yedişer yıl süreyle iktidarda kalabile-

ceğini söyleyen eski geleneği uzun uzun anlatıp kendisinin de bu geleneğe uyacağını azametle açıklayarak onları şaşırtmış, daha da ileri giderek atalarının yaptığını aynen uygulayacağını söylemişti: Bir günlüğüne tahtı bırakacaktı ve o gün için gelecekte yerine geçecek olan oğlu Absyrtos Kolkhis'in kralı olacaktı. Bu kadarının halkımızın geleneklerine uymak için yeterli olacağını düşünüyordu, en eski ritüellere uyulacaksa yaşlı kralın veya genç halefinin kurban edilmesi de gerekecekti yoksa.

Kralın karşısına talep götürmek için çıkanlar bir anda ne diyeceklerini bilemeyen ricacılara döndüler ve mahcup bir halde çekildiler. Eğer o günlerde dört bir yanda dolaşıp duran ve her yerde karşımıza çıkan Argonaut'ların dikkatini başka yöne çekmekle uğraşıyor olmasaydık daha serinkanlı davranırdık belki. Hiçbir şeyi fark etmemeliydiler. Fark etmediler. Kral durumdan fayda çıkardı, hızlı ve akıllıca davrandı. Abartılmamış, ölçülü bir törenle makamını bıraktı ve seni, zavallı kardeşim, kral yaptı. Büründüğün o ihtişamlı giysilerin içinde küçücük görünüşünle heybetli ahşap tahtın üstünde otururkenki halin hâlâ gözümün önünde, yanındaysa basit, mütevazı giysileriyle artık kral olmayan Aietes vardı. Neler döndüğünü anlamadım, tek özrüm bu, fakat senin yüzünde gördüğüm sıkıntı bana da geçti.

Bunu nasıl yaptığını hâlâ bilmiyorum. Belki de çok şey yapması gerekmedi. Belki de başlangıçta bize söylediğini yapmaktan başka bir niyeti yoktu, seni öldürme veya öldürtme düşüncesi aklına ancak daha sonra, bu hileli girişiminin sorununu çözemeyeceğini anladığında geldi. Belki daha sonra senin için tuttuğu yasta samimiydi. İktidarda kalmak ve seni korumak, her ikisi birden mümkün olsaydı, kral bunu seve seve kabul ederdi kardeşim. İkisinin birden mümkün olmadığını gördüğü anda dehşete kapılmış olmalı. Fakat sonra, kendine uygun biçimde, iktidarı seçti. İktidarın yolu da sindirmekti.

Belki de Aietes'in etrafındakilerden biri kadınlara, yaşamlarının tek anlamı Kolkhis'te en küçük ayrıntısına kadar atalarımızınkine benzeyen bir yaşam sürdürmemizi dayatmak olan o fanatik yaşlı kadınlar grubuna, bir işaret verdi. Yaşlı kadınları ciddiye almadık, bu bir hataydı; Kolkhis'te güçler dengesi bir anda bu kadınların lehine değişti, öyle ki gün bizim günümüz diye düşündüler ve kralın eski yasaları yeniden uygulamasından duydukları heyecanla tüm gereklerinin yerine getirildiğini görmek istediler; çünkü törelere göre yalnızca biri hayatta kalabilirdi, kral veya yerini alacak kişi ve gece yarısı olduğunda kardeşim, senin krallığın sona ermişti; böylece kadınlar, o gece ilginçtir ki nöbetçisiz bırakılan bir kapıdan saraya girerek odalarının içine kadar sızdılar, seni banyoda korunmasız buldular ve bir yandan tüyler ürpertici ilahilerini söyleyerek seni öldürdüler. Eski zamanlarda töre böyleydi, yararı olacağını düşünerek bu töreden destek almak istemiştik. O zamandan beri içimde eski çağların ve açığa çıkardıkları ve bizim bir daha denetleyemediğimiz güçlerin verdiği bir ürperti kaldı. Bir zamanlar temsilcinin kendisi de dahil olmak üzere herkesin onayladığı bir ritüel olan kral temsilcisinin öldürülmesi zaman içinde cinayete dönüşmüş olmalı ve senin ölümünün bana öğrettiği bir şey varsa kardeşim, o da geçmişi oluşturan parçalarla istediğimiz gibi oynayamayacağımız, ait oldukları yerleri işimize geldiği gibi değiştiremeyeceğimizdir. Ben bunu engellemeye çalışmayarak, hatta destekleyerek senin ölümüne katkıda bulunmuş oldum. Agameda geçenlerde beni bununla suçlarken kastettiği başka bir şeydi, yine de kanımın çekildiğini hissettim. Seni ve Kolkhis'i terk etmeme neden olan ölümünü her düşündüğümde kanım çekiliyor. Agameda'nın bir şeyden haberi yok. Nefret insanı körleştiriyor. Ama benden niçin nefret ediyor? Niçin nefret uyandıran biriyim ben?

Bendeki inanç eksikliğini, inançsızlığımı mı sezinliyorlar? Buna mı katlanamıyorlar? O çıldırmış kadınların senin parçalanmış uzuvlarını saçtıkları tarlada dolaşırken, çökmekte olan karanlıkta ağlaya ağlaya senin parçalarını, senin kemiklerini, o tarladan tek tek toplarken inancımı yitirdim ben. Yeni bir biçimle nasıl dönecektik bu yeryüzüne? Ölü bir erkeğin tarlaya saçılan uzuvları bu tarlanın bereketini nasıl artıracaktı? Bizden sürekli şükran ve itaat kanıtı bekleyen tanrılar sonradan bizi dünyaya geri göndereceklerse niçin öldürürler? Senin ölümün gözlerimi açtı Absyrtos. İlelebet yaşamak zorunda olmayışımda teselli buldum ilk kez. O zaman korkudan kaynaklanan bu inancı bırakabildim, daha doğrusu o beni kopartıp attı.

Bunları konuşabileceğim hiç kimseyle karşılaşmadım henüz. Burada inancı benimki kadar zayıf başka birini buldum: Akamas, ama onun yeri karşı cephede. Birbirimiz hakkında çok şey biliyoruz. Ona sadece bakışlarımla, bir tek kendini dışarıda tutan derinlere işlemiş kayıtsızlığının içyüzünü gördüğümü söylüyorum; o da bana, yine sadece bakışlarıyla, benim içime işlemiş olan, başka insanların işlerine karışma dürtüsünü olgunluktan uzak ve gülünç bulduğunu söylüyor. Son zamanlarda ise tehlikeli bulduğunu. Beni uyarıyor, yalnızca bakışlarıyla, anlamazlıktan geliyorum. Bunu anlamak istemiyorum şimdi.

O yitik ve yozlaşmış Kolkhis'te kalamayacağım için İason'la birlikte gittim. Bu bir kaçıştı. Son zamanlarda babamız Aietes'in yüzünde görmüş olduğum aynı büyüklenme ve korku karışımı ifadeyi şimdi burada Korinthos Kralı Kreon'un yüzünde de gördüm. Senin için, kurban edilen oğlu için yapılan ölüm ritüelleri sırasında babamız gözlerimin içine bakamadı. Buradaki kralınsa, iktidarı bir suç üzerine kurulu olsa bile, vicdani rahatsızlıkları yok, küstahça herkesin yüzüne bakıyor. Akamas beni de yanında nehrin öte yanına, zengin ve itibarlı Korinthosluların ihtişamla donatılmış me-

zar odalarına gömüldükleri ölüler şehrine götürdüğünden beri, ölüler âlemine giden yolu geçebilmeleri, herhalde bir de giriş bedelini karşılayabilmeleri için yanlarına neler verdiklerini –para, takı, yiyecek, hatta at, bazen hizmetkârlar– gördüğümden beri, o zamandan beri bu muhteşem Korinthos'u o ebedi ölüler şehrinin fani bir yansısı olarak görebiliyorum sadece ve bana öyle geliyor ki, burada hükmedenler de onlar, ölüler. Ya da ölüm korkusu. Sonra kendime soruyorum, Kolkhis'te mi kalmalıydım yoksa?

Ama şimdi Kolkhis arayı kapatıyor. Senin kemiklerini, kardeşim, denize attım. Bizim sevgili Karadenizimize ve eminim ki, mezarın burası olsun isterdin. Bizi izleyen Kolkhis gemilerine karşı ve babamız Aietes'in yüzüne karşı "Argo"nun güvertesinde durdum ve parça parça denize attım seni. O zaman Aietes, Kolkhis donanmasını geri döndürdü, o bildik yüzünü son kez orada gördüm, dehşetten taşlaşmıştı. O görüntü Argonaut'ların da kanını dondurmuştu: Bir ölünün, yanında taşıdığı kemiklerini vahşi çığlıklar atarak rüzgâra karşı denize fırlatan bir kadın. Bu görüntünün şimdi gözlerinin önünde yeniden canlanmasına şaşmamam gerektiğini söylüyor İason, ne düşüneceklerini bilememeleri ve şimdi benim için tanıklık yapmak istememeleri normalmiş. Yani siz, benim kendi kardeşimi öldürüp, parçalara ayırıp, sonra da yola çıkarken bir çuvalın içinde yanıma aldığıma mı inanıyorsunuz, diye sordum ona. Başka yana baktı benim sevgili İasonum. Bana bir yanıt borçlu.

Bütün o yıllar boyunca kardeşim, seni hiç düşümde göremedim. Şimdi bu anılarla birlikte düşlerim de canlandı yeniden. Karadeniz her gece bir kez daha köpürüyor, her gece senin kemiklerini bir kez daha yutuyor, her gece o gün sana borçlu kaldığım gözyaşlarını nihayet döküyorum. Ve her gece sarayın altındaki mağarada bulduğum o incecik kemikleri, küçük kafatasını, çocuksu kürekkemiklerini, kırılgan omurgayı parmak uçlarımda hissediyorum. İphinoe. Benim

olabileceğimden daha fazla kız kardeşin o senin. Gözyaşları içinde uyandığımda kimin için ağladığımı bilemiyorum kardeşim, senin için mi, yoksa onun için mi.

Argonaut'lar İason'u beni babama teslim etsin diye ikna etmeye çalıştılar, bunu biliyorum. Beklenmedik kaçışımla Kolkhis donanmasını başlarına bela etmiştim. Beni, peşimdeki Kolkhis gemilerine av olayım diye denize atmalarına ramak kalmıştı. İason mertçe davrandı. Onun himayesi altında olduğumu söyledi. Bir erkeğin himayesinde olmak benim için yeni bir şeydi. İason şaşkın ve güvensizdi. Adamları kefaretten söz etmeye başladılar. Tanrıları Absyrtos'un ölümü karşısında sakinleştirecek bir şeyler yaparsak ve bunu yaparken benim Kolkhis'ten kaçışımla İason'un bana yardımını da göz önünde bulundurursak iyi olacaktı. İçinde bir suç itirafı gizleyen bu fikre karşı çıktım, fakat İason'un böyle bir günah çıkarmaya ne kadar ihtiyacı olduğunu da gördüm. O sırada annemin kız kardeşi Kirke'nin yıllardan beri yaşadığı adanın yakınlarındaydık. Lyssa bana bunu hatırlattı, birden benim gözlerimin önünde de kızıl ve yabanıl gür saçları canlandı, niçin olmasın, diye düşündüm, bir büyücü olarak şöhreti adanın ötelerine yayılmış olan bu akrabamı niçin bir kez daha görmeyeyim. Argonaut'lar da onun adını duymuşlardı, Kirke'nin erkekleri domuza çevirdiğini söyleyerek, İason'la ve benimle birlikte gelmeyi reddettiler. Gemiyi saklı bir koya yanaştırarak bizi orada indirdiler.

Kirke'ye sahilde rastladık, alev rengi saçlarını ve beyaz giysilerini denizde yıkıyordu, derin çizgilerin yardığı ürkütücü yüzünü gördük, kimin geldiğini biliyordu sanki, bizi beklemişti, adanın iç tarafında bir grup kadınla birlikte yaşadığı ahşap kulübelere doğru yürürken o gece düşünde kan gördüğünü söyledi, sel gibi akan kan onu da içine almıştı ve denizde yıkanarak kanı temizlemesi gerekmişti. Günahlarından kurtulmak için gelenlerin yapması gerektiği gibi biz suskun kaldık, ocağının başında çömeldik ve yüzümüze

kül sürdük, seni anmak için kardeşim. Kirke beyaz rahibelik bandını alnına bağladı ve değneğini eline aldı, sonra günahını çıkarmak istediğimiz kanlı suçun ne olduğunu sordu, kardeşimin ölümü, dedim ben. Absyrtos, dedi Kirke ifadesiz bir sesle. Başımı salladım. Talihsiz çocuk, dedi. İçimi dindirilmez bir keder kapladı, bu keder şimdi yeniden canlanıyor, nasıl bir tarlada her yıl yeni taşlar yüzeye itilirse belleğimde de öyle bir yırtılma olmuş ve bütün o anı parçacıkları ortaya çıkmış gibi.

Kirke yeni kesilmiş bir domuzun kanını üstümüze serperken bir yandan da, kan kanı temizlesin, sözcüklerini mırıldandı. Bize çeşitli kâselerden sıvılar içirdi. Bunun üzerine İason uyuyakaldı, benimse iyice gözlerim açıldı. İki saatimiz vardı. Bana sonsuzluk gibi geldi, Kolkhis'i niçin terk etmek zorunda kaldığımı açıkladığımda Kirke bana o kadar çok şey anlattı ki, onun benim öncülüm, benim de onun ardılı olduğum duygusuna kapıldım, çünkü etrafındaki kadınlarla birlikte krala ve saraya karşı ciddi bir çıkış yaptığında o da sürülmüş, insanları ona karşı kışkırtmışlar, kendi suçlarını ona yüklemişler ve Kirke'ye kötü büyücü damgasını yapıştırıp ona duyulan güveni tümüyle kırmayı başarmışlar, öyle ki artık yapabileceği hiçbir şey kalmamış. Son şifacılığı, bunu ben de bilmiyordum, annem ve senin için yapmış, annemin artık seni dışarı itecek gücü kalmadığından doğum sırasında boğulma tehlikesi geçirmişsin. O zaman Kirke ince, güçlü elleriyle seni içeride çevirerek başının önden çıkmasını sağlamış ve tutup dışarı çekmiş, sonra bütün gece boyunca bildiği bütün çareleri deneyerek, –bunları bana da aktardı–, İdyia'nın kan kaybını durdurmaya çalışmış. Annemin yaşama istenci neredeyse tümüyle sönmüşken Kirke minicik bir yığına benzeyen seni göğsüne bırakmış ve ona, annesi kan kaybından giderse bu çocuk yaşamaz, diye bağırmış. Kısa bir süre sonra kanama dinmiş. Senin ölümün, kardeşim, Kirke'ye çok dokundu. Kolkhis onu da gözden çıkarmıştı.

Dünya hakkında bizden daha çok şey biliyordu Kirke. Adasından ayrılmasına hiç gerek yoktu, insanlar ona geliyordu, birçok güçlü ülkenin gemileri Akdeniz'in bu bölgesine yanaşıyor, gemiciler kıyılardaki liman meyhanelerinde Kirke'yi anlatıyorlardı. Ne aradıklarını biliyor musun Medea? diye sordu bana. Hiçbir şeyin onların suçu olmadığını, yaptıkları işlere onları tesadüfen taptıkları tanrıların sürüklediğini söyleyecek bir kadın arıyorlar. Onlara, arkalarında bıraktıkları kanlı izin, erkekliğin tanrılar tarafından belirlenmiş bir gereği olduğunu söyleyecek bir kadın arıyorlar. Korkunç, koca çocuklar onlar Medea. Giderek çoğalıyorlar, inan bana. Her yana yayılıyorlar. Şu senin bağlandığın delikanlı da çok yakında yapışacaktır sana. Bela içine çöreklenmiş zaten. Fakat hiçbiri çaresizliğe katlanamıyor, çaresizliğe biz mahkûm edildik, yas tutacak biri veya birileri olmalı çünkü. Eğer sadece savaş naralarından ve vurulanların iniltilerinden ibaret olsaydı dönmeyi bırakırdı dünya, sence de öyle değil mi?

O kadar uzun zaman nasıl unutabilmişim bunca şeyi. Şimdi hatırlıyorum yeniden, orada, onunla ve kadınlarla kalmak için Kirke'den izin istedim. Göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir süre boyunca onların yanında bir hayat yaşadım, o adada, o tanrısal ışığın altında. Gemiler geldiler, gittiler, erkekler geldiler, gittiler, teselli, şifa buldular veya bulamadılar. Kirke de aynı anda aynı şeyi düşündü. Sonra orada kalamayacağımı söyledi. Benim, bu insanların içinde yaşayanlardan biri olduğumu ve aralarında olmamızın asıl nedenini öğrenmem gerektiğini söyledi, onları öylesine yabanıl ve tehlikeli bir hale getiren şu kendilerinden duydukları korkuyu gidermeyi denemeliydim. Tek bir kişi için, şu İason için, olsa bile.

Bütün bunları nasıl unutabilmişim. Sorum üzerine gülerek, evet, dedi Kirke, bir sürü erkeği domuz gibi sürerek adadan kovduğum oldu, bunun onlara kendilerini tanımak

için biraz olsun yararı dokunabileceğini düşündüm. Biliyor musun Medea, diye sordu Kirke, ne düşünüyorum biliyor musun? Zamanla gerçekten kötü biri olacağım. Gitgide daha kötü biri olacağım, sahilde durup lanetler okuyacağım ve artık kimsenin adaya çıkmasına izin vermeyeceğim, tepemden boca ettikleri onca kötülük, adilik ve alçaklık öyle su gibi akıp gitmiyor ki üstümden.

Bunu nasıl unutabilmişim? Kendim için de, zamanı geldiğinde kötü, gerçekten kötü olmayı dilediğimi nasıl unutabilmişim? İşte şimdi Absyrtos, bunun zamanı geldi.

Ne yazık ki sadece şaşkınım ben. Çünkü her şey öylesine açık, öylesine berrak ki. Çünkü hiç kimsenin bir şeyi umursadığı yok. Çünkü başları dik, alınları açık yüzüme bakıyorlar ve yalan söylüyorlar, yalan, yalan, yalan. Yalan söyleyememek ağır bir sakatlık. Aklıma çocukken oynadığımız bir oyun geliyor kardeşim, yalan söylemeyi öğrenmeye çalışıyorduk. Hangimiz, annemize veya babamıza onları inandıracak kadar içtenlikle yalan söylerse oyunu o kazanıyordu. Çoğunlukla ikimizi de gülerek yanlarından gönderirlerdi, bu oyunda ikimiz de pek iyi değildik. Buradakilerse, Absyrtos, yalan söyleme ustası, kendilerine karşı da öyleler. Bedenlerindeki katılaşmalar beni başından beri şaşırtmıştı. Elimi enselerine, kollarına, karınlarına koyduğumda hiçbir şey hissetmeyişim şaşırtıcıydı, ne bir akış ne bir titreşim. Katılıktan başka bir şey yoktu. Bu katılığı çözmek için ne kadar uzun bir süre uğraşmam gerekmişti, ne kadar isteksizdiler, nasıl da direnç gösterdiler. Duygudaşlık göstermemek için nasıl da direndiler. Bazen de gözyaşlarına boğularak çözüldüler, yaşlı başlı adamlar. Çoğu zaman bir daha görünmediler, beni yanlarına yaklaştırmadılar, çünkü utanıyorlardı. Benim önce bunları kavramayı öğrenmem gerekti, İason bana yardım etti.

Muhteşem bir erkekti. Yürüyüşü, duruşu, gemideki manevralar sırasında kaslarının devinimleri – gözlerimi ondan

ayıramıyordum ve Kolkhisliler Argonaut'larından birkaçını yaraladıklarında İason'la ikimiz baktık onlara; bilgiliydi, işin inceliklerini, şifa yöntemlerini o da biliyordu. Ona bir daha hiçbir zaman, konuşmadan anlaştığımız, omuz omuza çalıştığımız o gecekinden daha yakın olmadım. Böylece, ülkesine sığındığımız Korkyra kralı, aksi takdirde beni peşimizden gönderilen ve bensiz geriye dönmeme emri almış olan ikinci Kolkhis donanmasına teslim edeceğini bildirdiğinde İason'un karısı olmayı kabul ettim. Daha o gece gereken bütün düğün seremonilerini yerine getirdik, kendimi minnetle himayesine bıraktığım yaşlı tanrıça Makris'in mağarasında gerdeğe girdik ve takılarımı onun sunağına bıraktım. O zamandan beri bir daha takı takmadım, bu benim tanrıçaya olan adağımdı, o beni anladı. Payelerimden vazgeçtim. Onun elinde sıradan bir kadındım. Böylece tamamen korunaksız olarak kendimi İason'a bırakarak onu bu şekilde kendime bağladım. Üzerimdeyken omuzlarını nasıl kavradığımı, tek tek bütün kaslarını hissettiğimi, gerginliğini ve mutlulukla gevşeyişini hâlâ hatırlıyorum. Ve onun omuzları da giderek Korinthoslu diğer erkekler gibi katılaştığında ne kadar üzüldüğümü. Onun buna tasalanmaktan vazgeçişini. Sarayın adamı oluşunu hatırlıyorum. Sizin için, dedi. Senin için ve çocuklar için. Seni buradan göndermemeleri için. Siz demişti artık bir kez, bir daha biz demeyecekti, bu yol ayrımıydı. Dinmek bilmeyen bir acı.

Kral Kreon, yüzüne taştan bir maske oturtup selam vermeden ve yüzüme bakmadan yanımdan geçip giderek beni taciz etmeyi ve sindirmeyi deneyebilir. Umurumda değil. Akamas, mağarada iskeletine rastladığım ölü adamla ilgili arayışımdan vazgeçersem kardeşimi öldürmüş olduğuma dair söylentilerin kendiliğinden sönüp gideceğini söyleyerek beni ikna etmeye çalışıyor; ben de ölünün bir erkek olduğunu nereden bildiğini soruyorum ona. O zaman benzi atıyor ve dişlerini öyle bir sıkıyor ki çene kemikleri öne fırlıyor,

sonra tehdit edercesine soruyor: Neler biliyorsun sen Medea? Sessiz kalıyorum.

Ne var ki İason, korku ve kaygıdan kendini kaybetmiş halde aynı şeyi sorduğunda ve o da beni susturmaya çalıştığında kayıtsız kalmıyorum. Ne biliyorsam söylüyorum ona: Mağarada bir kızın kemiklerinin bulunduğunu, bir çocuğun, neredeyse senin yaşlarında kardeşim. Bir de bunların kral kızının kemikleri olduğunu, Kral Kreon ve Kraliçe Merope'nin ilk kızlarının kemikleri olduğunu, onu karanlık odasında ziyaret ettiğimde suskun kraliçenin benimle konuştuğunu söylüyorum, ki gerçeği zaten yakalamıştım, soruma bir evet veya hayır demesi yeterliydi. Yanıt ince dudaklarının arasından geldi. Kreon emretti, dedi Merope. Onu ortadan kaldırmak istedi, İphinoe'yi. Onu kendi yerine geçireceğimizden korkuyordu. Ve biz bunu istiyorduk da. Korinthos'u kurtarmak istiyorduk.

O an hissettiğim iç üşümesi beni bir daha terk etmedi. Kaba yapılı hizmetçi kızlardan biri beni dışarı çıkardı. Sarayın avlularında yolumu şaşırıp yüreğime oturan ve bir daha da kurtulamadığım bir taşla oradan oraya dolaştım. Korinthos'u kurtarmak istemişlerdi. Ve siz Absyrtos, o kız ve sen, ikiniz kurbansınız. Benim hiçbir zaman olamayacağım kadar kız kardeşin o senin.

Kolkhis'i terk etmemeliydim. Şu post için İason'a yardım etmemeliydim. Yandaşlarımı benimle birlikte gelmeye ikna etmemeliydim. O uzun, korkunç yolculuğu göze almamalı, bütün o yılları yarı korkulan, yarı aşağılanan bir barbar olarak Korinthos'ta geçirmemeliydim. Evet, çocuklar. Ama onlar neyle karşılaşacaklar. Yeryüzü dediğimiz şu diskin üstünde kardeşim, galiplerden ve kurbanlardan başka bir şey yok. Şimdi, olur da bunun dışına itilirsem neyle karşılaşacağımı öğrenmeye zorluyor içimdeki bir şeyler beni.

5

Kadınlar bizimle eşitliği elde ettikleri an bizden üstün olacaklardır.

Cato

Akamas

Vah şu kendini bilmeze. Mahvımızı hazırlayanlar şu kendini bilmezler zaten. Böyle bir şeyin hâlâ var olduğuna hiç ihtimal vermemiştim. Gerçi hakkındaki merak uyandıran söylentiler kendinden önce ulaştı buralara; kıyılarımıza çıkan denizciler, Büyük Denizimizi çevreleyen limanların birinde "Argo"ya ve elbette bu kadına da rastlamışlardı, böylece liman meyhanelerinde dolaşan bütün dedikodular bizim sahillerimize de vurdu; o günlerde Argonaut'ların maceralarından daha fazla heyecan uyandıran başka bir olay, ya da adı kısa sürede vahşi dilbere çıkan bu kadından daha fazla dillere pelesenk olan başka biri daha var mıydı, hatırlamıyorum. İnsanları tanırım, bunu rahatlıkla söyleyebilirim, bastırılması mümkün olmayan tuhaf ihtiyaçlarını tanırım, dal budak sarmış fantezilerini ve bunları gerçek sanma eğilimlerini tanırım, fakat bu kadında adamların aklını başından alan ve bir daha da bırakmayan bir yan olmalıydı.

Komşu ülkelerin tahtlarında oturan kuzenleri sayesinde bölgedeki durumu iyi bilen Kral Kreon, olabilecekleri önceden oldukça net biçimde gördü. Gaspçı amcası tahttan çekilmeyeceği için, Altın Post'u ele geçirmenin İason'a bir yararı olmayacaktı. Hakkı olan taht için mücadelesini destekleyecek kimse bulamayacaktı. Yani karısı ve adamlarıyla birlikte sığınabileceği gözden uzak bir yer aramak zorunda kalacaktı. Kral Kreon ihtiyarlar heyetinde bu yerin Korinthos olacağını da söyledi. Bu kuzenini tanımıyordu, ama hakkında bilgi toplamıştı ve gelen haberler hiç de fena değildi. Şu İason'un Tesalya ormanlarında Kheiron'dan aldığı eğitim bizim sarayımızda bir kral oğlunun aldığı eğitimle kıyaslanamazdı gerçi, yine de belli yetenekleri geliştirilmiş, bazıları dizginlenmiş, yabanıl yanı giderilmişti. Algısı açık genç bir

adama eğitiminin geri kalanını da burada verebileceğimize güvenebilirdik herhalde. Hepimiz onayladık. Kâhinler de kendilerine düşeni yaptılar, gözlerini indirip mırıldanarak onayı dudaklarıyla verdiler. Diğerleri giderken Kreon beni durdurdu, gururumu okşadı bu hareketiyle, ama herkesin önünde beni taltif ederek ötekilerin kıskançlığını uyandırmamasını yeğlerdim.

Sen ne düşünüyorsun Akamas? Benimle baş başa görüşmeyi âdet edinmişti ve ben her seferinde benden ne beklediğini yeniden keşfetmek zorunda kalıyordum; açıklık mı, yoksa fikirlerini onaylamamı mı? İason'un konumundaki genç bir adamın muhtemelen Korinthos Sarayı'na uygun düşeceğini söyledim. Tamam, tamam, ama başka ne diyeceksin? Bir de şu kadın var Kreon, dedim. Biliyorum, dedi. Onun durumuna bir bakmak gerekir, değil mi? Evet öyle, dedim. İason ve adamlarını karşılamak için gerekenlerin yapılmasıyla beni görevlendirdi.

Birkaç hafta sonra rüzgârlı ve puslu bir sonbahar günü, "Argo" ve Medea'yla birlikte yola çıkan Kolkhislilerin gemileri limanımıza girdi. Donanmamızın kılavuz gemilerinden biri onlara yol gösterdi, sarayın orta düzeydeki bazı memurları onları karşılamakla görevlendirilmişti. Ben biraz ötede durup kadını bekledim. Geldiğinde, İason dirseğinden tutmuş kadına destek oluyordu; rahat, ağır adımlarla iskeleden aşağı indi. Karnı burnunda, solgun ve bitkindi, gözleri çukura kaçmıştı, kötü havada açık deniz yolculuğu ona fazla gelmişti; onunla ilgilenen kadınlar bir şahlanıp bir yalpaya düşen şu gemiden sağ çıkmayacağından korkmuşlardı. Güzeldi, gördüm bunu ve İason'u anladım. Sonra karşımda durdu, gözlerini gördüm, yeşil gözbebeklerindeki altın rengi kıvılcımları gördüm. Bakışları canlı ve son derece dikkatliydi. Bir kadının ayakları üşüdüğü sürece doğum başlamaz, dedi, ondan duyduğum ilk sözcükler bunlardı. Kolkhisliler, fırtınadan korkmuş civcivlerin kuluçkaya yatmış tavuğun

etrafına toplanması gibi onun çevresine üşüştüler, üstüne bulutların iyice çöktüğü kasvetli bir sahilde kara bir leke gibi görünen sinmiş bir grup insan. Terk edilmişler gibi, diye düşündüm. Bu bizim başımıza asla gelmemeli.

İason, hâlâ onunla olan birkaç Argonaut'un isimlerini söyledi, kaçaklara tanıyacağımız sığınma hakkı için de nezaketle teşekkür etti. Karısını bana tanıtmayı unuttuğunu ona hatırlatmak zorunda kaldım. Bunun üzerine eli ayağına dolandı. Medea ise güldü. Gözleri gibi gülüşü de kendine özgüydü. Bu gülüşü uzun zamandır duymadım, onun kahkahasını biz boğduk, biliyorum, ne yazık ki insan hoşlanmadığı şeylere karşı tavır almak zorunda kalıyor.

Aynı gece çocuklarını dünyaya getirdi, ikizdiler, bir dakika, şimdiki zaman kullanmalıyım, çocuklar ikiz, güçlü, sağlıklı iki oğlan, biri İason gibi sarışın, diğeri Medea gibi esmer ve kıvırcık saçlı. İkizleri gördüğünde de yine o teklifsiz kahkahasını patlattı. Doğum zor olmadı. Biz koridorda oyalanırken ara sıra Medea'nın odasındaki kadınların sohbet ettiklerini, hatta şarkı söylediklerini duyuyorduk. Saray hizmetkârları Lyssa'ya bu alışılmadık neşenin nedenini sorduğunda, doğumun bir şenlik olduğunu söyledi, gerektiği gibi de kutlanmalıydı. Kadınlarımızın bazılarının, hatta seçkin tabakadan olanların bile, Kolkhisli kadınlardan nasıl doğurduklarını kendilerine de anlatmalarını istemelerine şaşmıyorum, fakat sarayın pek bilgili doktorları Kolkhislilerin şifacılık öğretilerinin saraya sızmasına izin vermiyorlar. Aslında haklılar da, çünkü Kolkhislilerin şifacılığı bize uygun değil. Onlarda bir çocuk dünyaya geldiğinde, sanki onun tek görevinin bu dünyada bulunmak olduğunu ve sırf bu yüzden bütün sevgi ve ilgiyi hak ettiğini düşünürsünüz. İyi, güzel de, yine de ilkel bir tutum bu tabii ve rahmin belki sıcacık, ama her şeyden önce boğucu olan o darlığından çıkmak için gösterilen onca çabadan sonra ilk fırsatta tekrar aynı yere dönmenin bir anlamı da yok. Evet, tabii, kadınlar.

Bazılarında yabancılarla kafa kafaya vermek gibi tuhaf bir zevk gözlemleyebilirsiniz, sanki bu üstlerindeki bir ağırlığı alıyormuş gibi. Sonra düşünceli ve mesafeli bakışlarla kocalarını incelemeye başlarlar. Aslında bu beni eğlendiriyor. Şu incelikten uzak erkek milletinden pek hoşlanmıyorum sonuçta. Gerçi kendini ağırdan satan kadınlardan da hoşlanmıyorum. Bu yapış yapış arkadaşlıklar hiç bana göre değil. Agameda bunu hissediyor. O bana benziyor. Nasılsa çok yakında Medea'nın şifacılık ününden geriye bir şey kalmayacak. Kardeşini öldürmüş olan bir şifacıya kim gitmek ister. Birilerinin pek hoşlanmayacağı bazı şeyleri yapmak zorunda kalabiliyor insan.

Başlarda güven vericiydi, bunun da kesinlikle çekici bir yanı vardı. Kendi şehrimi onun gözleriyle görmek tuhaftı benim için. Niçin, diye sorabiliyordu, niçin iki Kreon var? Biri taht salonunda kaskatı duran, diğeri sofrada kendi aramızdayken rahat olan. Bunun başka türlü olabileceği benim aklıma asla gelmezdi. O zamanlar Kral Kreon yemeğini İason, Medea ve benimle birlikte yerdi, aramızda kendini iyi hisseder ve rahat davranırdı. Medea'ya asabi bir hayranlık besleyen talihsiz Glauke de bazen aramıza katılırdı. Kral babası onu pek dikkate almazdı. Ortalıkta Medea'nın onun nöbetlerini gizlice tedavi ettiği söylentisi dolaşıyor ve Glauke gerçekten de iyiye gider gibi görünüyor, ne yazık ki bunu engellemek zorunda kalacağım. O her şeyden bihaber soruları karşısında Medea'ya, Kreon'un kral konumundayken Kreon olmadığını, herhangi bir başkası da olmadığını, bir kişi bile olmadığını, o sırada sadece bir makamı, yani işte kralı, temsil ettiğini anlatmaya çalıştım. Zavallı, dedi bunun üzerine. Geçenlerde Agameda, Medea'nın böyle derken kendi babasını, Kolkhis kralını düşünmekte olduğunu söyledi. Ne şaşılası bir kadın.

Çapraşık bir duyguya boyun eğerek Medea'ya, Korinthos'ta işlerin nasıl yürüdüğünü ve kendi gücümü hangi

yöntemlerle kullandığımı onun da anlamasına izin verirsem bunun ne anlama geleceğini anlattım, benim gücüm görünmez kalmalıydı ve herkes, özellikle de kral, sadece kendisinin, yani Kreon'un, iktidarın tek kaynağı olduğuna katiyetle inanmalıydı. Mahkûm olduğum suskunluğu ve yalnızlığı kırmanın çekiciliği karşısında direnemedim ve bizim dünyamıza ait olmayan bu kadını bir tür sırdaşım haline getirdim, ona verdiğim armağanı olağan kabul ettiği için değerini hiçbir şekilde anlamaması beni eğlendiriyordu. Yabancılarla böyle oyunlar oynamayı henüz göze alabildiğimiz bir dönemdi. Kendimizden ve şehrimizden emindik, kralın baş astronomu, bize hiçbir şekilde ve hiçbir koşulda zarar veremeyecek bir göçmene ülkemizin ihtişam ve zenginliğinin nereden kaynaklandığını açıklama lüksünü kendine tanıyabiliyordu. Çünkü zaten her şey insanın gerçekte neyi istediğine ve neyi yararlı, yani iyi ve doğru, bulduğuna bağlıydı. Medea bu cümleye kesinlikle karşı çıkmadı, sadece ortasındaki "yani"yi kabul etmedi. Yararlı olan mutlaka iyi olacak diye bir şey yoktu ona göre. Tanrım! Bu "iyi" sözcüğüyle kendisine de, bana da nasıl eziyet etti. Kolkhis'te iyi dendiğinde ne anladıklarını bana açıklamaya çalıştı. Canlı olan her şeyin gelişimini destekleyen şey iyiydi. Yani bereket, dedim. O da, dedi Medea, ve biz insanları diğer bütün canlılara bağlayan ve yaşamın tıkanmaması için özgür bir akış içinde olması gereken bazı güçlerden söz etmeye başladı. Onu anladım. Bizde, Korinthos'ta da, böyle şeyler söyleyen küçük bir hayalperestler topluluğu vardı, ama ciddi olarak bunların peşinden gitmek, şu anki haliyle insanın herhangi bir şekilde toplum içinde yaşamasını imkânsız hale getirirdi, bunları söyleyerek Medea'ya karşı çıktım. Üzerinde düşündü. Duruma bağlı, dedi. Nasıl yani Medea? Dur biraz, dedi, anlar gibi oluyorum, ama henüz tam olarak ifade edemiyorum.

Onunla konuşmak her zaman heyecan verici. Ne var ki insanların sinirini bozabileceğini de anlıyorum. Kreon'dan

bunu beklerim zaten, onun kafası açık değil, kendini hemen köşeye sıkışmış hissediyor ve o zaman da benden onu oradan çıkarmamı istiyor, o zamanlar bana verdiği işaretleri görmezden gelip aptalı oynayarak eğlenme şansım vardı. Bu kadın fazla kurnaz, diyordu, ve fazla küstah. Hepsinden öte onu tekinsiz buluyordu. Medea, bunu nasıl ifade etmeliyim, fazla dişiydi, bu onun düşüncelerine de yansıyordu. Düşüncelerin duyguların içinden çıkarak şekillendiğine ve duygularla olan bağlarını yitirmemeleri gerektiğine inanıyordu, fakat niçin geçmiş zamanda söz ediyorum ondan, inanıyor. Eskimiş, aşılmış bir görüş elbette. Bunun ilkel bir dargörüşlülük olduğunu söyledim. Medea ise yaratıcı bir kaynak olduğunu söyledi. Gece boyunca gözlem kulemin terasında yanımda durup bana Kolkhislilerin astronomi anlayışını anlattı, kadınlar tarafından ayın evrelerinden yola çıkılarak geliştirilmişti. Benden de bizim burçlara verdiğimiz isimleri, seyirleri hakkındaki yorumlarımı ve yıldızların hareketine ve konumlarına bakarak çıkardığım sonuçları ona anlatmamı istedi. Gökyüzünün müziğini, o kristalsi tınıyı dinledik, kulaklarımız bunu işitmeye elverişli değildi, ama çok derin yoğunlaşma anlarında nadiren algılayabilirdik. Bu tınıyı benimle aynı anda algılayan ilk kadın Medea'ydı. Sanki devasa bir yay gergin bir tele sürünüyormuş gibi, dedi. Tam anlamıyla öyleydi. O gece, bunu itiraf etmeliyim, o tınıyı duymak beni her zamankinden daha güçlü ve farklı bir biçimde etkiledi.

Yıldızlardan çıkardığım öngörüleri göz önüne almak istemeyişine kırıldım. Sonuçta Korinthos'ta çok eskilere dayanan bir yıldız yorumlama geleneğimiz var bizim, isimlerini saygıyla sonraki kuşaklara aktardığımız öncüllerimin listesi uzun ve bazen ana akımın dışına çıkan düşünceleri göze alsam bile bu, kendimi de o listede görme ve böylece halkımın ortak belleğinde yaşamaya devam etme arzusunu bastırmıyor. Niçin? diye sordu o zaman Medea. Sorularıyla, etrafına

kimsenin aşmasına izin vermeyeceğim bir sınır çektiğim bir alana fazla yaklaştığını ifade etmekten kaçınamadım. Böyle bir alan olduğunu ancak onun sorularıyla fark ettiğim de söylenebilir, böylece beni bu sınırı çekmeye zorlayan bütün o can yakıcı ve utanç verici nedenler de yeniden yüzeye çıktı. O zaman hırçınlaştım. Niçin, niçin! diye bağırdım. İnsan niçin adının yaşamasını ister? Soru gereksizdi. Sustu, aynı görüşte olmadığını bütün yanıtlardan daha güçlü anlatan bir suskunluktu bu. Ne peki, diye yeniden söze girdim, sen halkının belleğinde yaşamaya devam etmek istemiyor musun yoksa? Bunun üzerinde henüz düşünmediğini söyledi. Bunu kendi istediği kişiye anlatacaktı, bana değil. Yine o suskunluk. İçimde öfkeye benzer bir şeyler gelişmeye başladı, kendime yakıştıramadığım için vazgeçmiş olduğum bir duygu. Daha sonra, çok daha başka bir bağlamda aniden şunları söyleyebildi: Biliyor musun, bizde bütün atalar onurlandırılır. Bazen gülmekten kendimi alamıyorum.

Bizim Korinthoslular bu küçük göçmen grubuna tuhaf hayvanlar görmüşçesine şaşkın şaşkın baktılar elbette, tam düşmanca denemez, ama dostça da değil. O zamanlar güzel birkaç yıl geçirdik, böyle şeyleri insan hep sonradan fark ediyor, Kolkhislilerin bizim sahip olduğumuz refah karşısında düştükleri şaşkınlığın keyfini sürdük. Art arda birkaç iyi hasat, dolu tahıl depoları, gıda maddelerinin ucuzluğu, daha yoksul kesimler için arada bir kurulan açık sofralar ve Hititlere olan bağımlılığın neredeyse hiç hissedilmediği bir dönem. Fakat benim için büyük önem taşıyan bir şey daha vardı: İphinoe'yle ilgili o talihsiz hikâye nihayet unutulmuştu, ben bile unutmuştum neredeyse. Genç krallarıyla evlenmesi için yabancı denizciler tarafından kaçırıldığı gerçek mi diye kimse sormuyordu artık. Ve benim hiç mümkün görmediğim bir şey daha olmuştu, halk çok sevgili kraliçeleri Merope'nin sürekli hasta olmasını ve yanına o iki ucubenin dışında hiç kimseyi, istisnasız hiç kimseyi, yaklaştırmadan

sarayın en uzak köşesinde yaşamasını da kabullenmişti. Merope buna mecbur mu edildi, yani bir tür sürgünde mi yaşıyor, yoksa İphinoe olayından sonra sarayla ilgili her şeyden vebadan kaçar gibi kaçmayı kendisi mi yeğliyor, bunu ben de bilmiyorum. Günün birinde sorgulamaktan da vazgeçtim.

Bütün bunlar olurken gençtim henüz. Huzursuz bir dönemden geçiyorduk, Akdeniz'in çevresindeki halklar hareket halindeydi, bizim ülkemiz de içteki çatışmaların tehdidi altındaydı. Kurulda iki taraf vardı; biri Kral Kreon'a bağlıydı, diğeri Kraliçe Merope'nin arkasındaydı; Merope'nin oyu önemliydi, çünkü çok eski ve artık anlamını yitirmiş bir geleneğe göre kral tacı kraliçeden ödünç alıyordu, iktidar anaerkil yollardan devrediliyordu. Bu unutulmuş eski töreler birden yeniden önem kazandı, iki taraf arasında amansız bir mücadele başladı. Komşu ülkelerden biriyle Korinthos'un güvenliğini ve dokunulmazlığını sağlayacak bir ittifak yapma olasılığı vardı, ama bunun tek koşulu İphinoe'nin bu ülkenin genç kralıyla evlenmesi ve daha sonra Kreon'un yerine geçmesiydi. Korinthos'u çevresindeki güçlü ülkelerin baskısından kurtaracak bu öneri kurulun, aralarında Merope'nin de bulunduğu pek çok üyesi için akla yatkındı. Kreon karşı çıktı. Kurulun o olmadan veya ona karşı bir yaptırımı olamazdı. Merope öfkelendi, kralın itirazının kendine yönelik olduğu belliydi. Ben Kreon'un tarafındaydım. Çok zorlu ve karmaşık bir süreçte onca hile, sabır ve kararlılık sonucunda Merope'nin etkinliğinin elinden alınıp iktidardan uzaklaştırılmasından sonra baş başa konuştuğumuz bir sırada, umudumuzu İphinoe ve onu destekleyen kadınlar üzerinden yeni bir kadın egemenliğine bağlamanın hiçbir anlamı yok, demişti Kreon. Kadınlara karşı olduğundan değildi, denizimizin çevresinde kadın hanedanlarının başarısına dair pek çok örnek vardı. Onun kararını belirleyen kendi çıkarı değil, Korinthos'un geleceğinden duyduğu kaygıydı. Çünkü çevre-

mizde savaşarak ve dehşet saçarak kurulan devletlerin arasında eski usulle kadınlar tarafından yönetilen bir Korinthos'un şansı olamayacağını, içinde bulunduğumuz dönemin verdiği işaretleri okumayı bilen herkes görebilirdi. Zamanın akışına karşı durmanın hiçbir anlamı yoktu. Yalnızca zamanında davranıp bu akışın bizi yutmasını engellemeye çalışabilirdik. Ancak bunun bedeli de çok ağır olabilirdi.

Bizim için bedel İphinoe oldu. Onu kurban etmeseydik bütün Korinthos batacaktı, dedim Medea'ya. Bu kadar emin olmanın nedeni ne, dedi, bunu soracağı belliydi zaten. O nefret kusan Agameda'yla rezil Presbon gammazlık etmek için karşıma çıktıklarında ve ben Medea'nın her şeyi bildiğini anlamaya başladığımda resmen dehşete kapılmıştım. Kapana kısılmıştı. Üstelik bu kendi suçuydu, bunu bilmek beni daha da öfkelendirmişti. Bu kadar emin olmamın nedeni ne mi, diye bağırdım, bütün o olayların içinde yaşamış ve rahatlıkla söyleyebilirim ki acısını çekmiş olan bana bunu mu soruyorsun? Asıl sen, herhangi birine ülkesiyle veya kralının tutumuyla ilgili nasıl bir tavır alacağını öğretmek gerçekten üstüne vazife mi diye bir kez daha düşünmelisin. Tuhaf bir biçimde kayıtsız kaldı. Kolkhis'le ve oradan kaçışıyla başa çıkmayı iç rahatlığıyla ona bırakabilirdim, fakat şunu da bilmeliydim ki, kendisini hedef alan ve kasıtlı olarak yanlış bir suçlamaya dayandırılan bütün bu dalavereler gereksizdi. Mağarada bulduğu şey ve topladığı bilgiler hakkında konuşmayı asla düşünmemişti. Susmayı becereceğini de bilmeliydim. Sadece kendisi için durumu netleştirmek istemişti. Buna bile katlanamıyor muyduk?

Düşman olarak karşı karşıya gelmiştik. Bundan doğacak bir pişmanlığa yer yoktu içimde. Yeter ki bu kadar kibirli olma. Yeter ki kendine bu kadar güvenme sevgili Medea, dedim ona. Dalavere olduğunu söylüyorsun. Ama ya senin Kolkhislilerin bizim bir katkımız olmaksızın kendiliklerinden seninle ilgili kuşkuya kapılmışlarsa? Belki de sahte

gerekçelerle yanıltılarak kaçmaya ikna edilmiş olduklarını sorgulamalarını yanlış mı buluyorsun? Belki de birinin kardeş cinayetinin kokusu ortaya çıkmadan ülkeyi terk etmekte kişisel bir çıkarı vardı.

Yakıcı bir öfkeye kapılmasını bekliyordum, ama küçümsenmeyle karşılaştım. Yanlış bulmak mı? Elbette. Onca yıldan sonra son derece yanlış buluyorum ve abartılı biçimde çıkarlarımıza uygun. Ayrıca gerçeğin ortaya çıkması karşısında böyle ölçüsüz korkulara kapılmasaydık çıkarlarımızı çok daha iyi koruyabilirdik. İphinoe bir cinayete –cinayet sözcüğünü kullandı– kurban gitmeden Korinthos'un kurtarılamayacağı gerçekten doğru idiyse, o zaman biz Korinthos halkının bunu onca yıl sonra, şimdi anlayabileceğine niçin güvenmiyorduk? Kendi hayatlarını devam ettirebilmeyi ve kendi refahlarını genç bir kızın hayatından üstün tutacak kadar aklı başında olduklarına niçin güvenmiyorduk? Yoksa onca insanın kurban gitmesine yol açacağını bilerek kara çalmaya ve yalan söylemeye ne olursa olsun devam mı etmek istiyorduk. Aslında ben durumun iyiye gitmeyeceğini, bizim için de iyiye gitmeyeceğini görüyor olmalıydım.

Her şeyi biliyordu. Bense onun bu tür sorularını yanıtlamayı hiç düşünmüyordum. Korinthosluların huzurunun, kendilerini bu yeryüzündeki en masum insanlar olarak görebilmelerine bağlı olduğu gözünden kaçmış olamazdı. İnsanlara kendileriyle ilgili gerçekleri söylemenin onları düzelteceğini sanmak gülünç bir şey sonuçta. Bu cesaretlerini kırar ve onları hırçınlaştırır, dizginlenemez ve yönetilemez hale gelirler. Bu bir bakıma, İphinoe'nin kurban edilmesi kararının gizlice gerçekleştirilmesinin en doğrusu olduğu, bunu planlayan ve uygulayanların takdir edilmesi gerektiği yönündeki inancıma da denk düşüyor, çünkü hepimizin üzerinden büyük bir yükü aldılar. Ben orada değildim. Hiç de hoş olmamıştır. Genç bir dananın sunakta kurban edilmesinin nasıl bir şey olduğunu biliyorum.

O yeraltı geçidinde bir sunak kuruldu, yani cinayetten söz etmek çirkin. Kız çocuğu, ne şirindi, onu tanıyordum tabii, hiçbir kötülük beklememiş olmalı. Annesi Merope'yi sarayın o zamandan beri çıkmadığı bölümünde tutmak için dört erkeğin gücü gerekmiş, delirmiş gibi attığı çığlıklarla sesini kaybettiği söyleniyor, o zamandan beri konuşmuyor. Babası Kreon, ancak kötü niyetlilerin boyun eğmek olarak yorumlayabileceği bazı antlaşmalar üzerinde Hititlerle görüşmek üzere bir deniz yolculuğuna çıkmıştı. Ancak şimdi gerçek şu ki, Hititler hiçbir zaman söz konusu olmayacağı düşünülen durumlar için öngörülmüş bazı özel maddelere dayanarak Akdeniz çevresindeki değişimlerden kendi iktidarlarını sağlamlaştırmak için yararlanıyorlar; giderek onlara daha fazla bağımlı oluyoruz, Kreon zor durumda, Korinthos halkı kriz gerginliği içinde. Medea uygunsuz bir dönemde huzursuzluk yaratıyor, bunu ona söyledim. Öyle mi, dedi, uygun bir zaman göremiyorum zaten ben. Ne senin için ne Korinthos için. Ne de kendim için. Hele sizden biri değilken, diye de ekledi. Bizden biri olabilirdin ama, dedim. O zaman sordu: Buna gerçekten inanıyor musun Akamas?

Hayır, inanmıyorum.

İphinoe'nin dadısı onunla birlikte gitti. Çocuk hiç olmazsa tanıdığı bir yüz görsün eğer ölecekse, demiş kadın. Kızla sürekli konuşmuş, ona eskiden uyurken söylediği ninnileri söylemiş. Kızı elinden tutmuş ve kurban ritüelini uygulayacak rahiplerin arkasından, ritüele tanıklık edecek saray memurlarının önünden yürüyerek meşalelerle aydınlatılmış geçitten geçirmiş. İphinoe bir ara nereye gittiklerini sormuş, dadı onu sakinleştirmek için elini okşamış, en sonunda, biri ensesinden tutarak başını sunağa doğru eğdiğinde, ne yapıyorlar bunlar, olmuş son sözleri; ne talihsizmişim ki bir şeyler beni genç memurlardan birine bu ayrıntıları sormaya zorladı, anlatınca rahatladı delikanlı, hepsini bana yüklemişti artık. Dadı çocuğun, bıçak boy-

nuna iyice girdiğinde titreyip gerilen elini sonuna kadar bırakmamış. Korinthos'un en yaşlıları bile insan kurban edildiğini hatırlayamadılar, doğrudur herhalde, dedi başrahip, ve bunun tek haklı gerekçesi, biz diğerlerinin daha fazla kurban vermesini önlemek olabilir. Dadının ruh sağlığı bozuldu tabii; saçı başı darmadağın, gözlerinde deli bir bakış, etrafında birinin onunla konuşmasına izin vermeyen muhafızlar, günlerce Korinthos sokaklarında dolaştı. Kraliçeyle karşılaşmaktan kaçındı, bir gün kayalıkların dibinde paramparça olmuş bedeni bulundu. Saray, onun emzirmiş olduğu çocuğun kaybolmasına dayanamadığını, yani gerçeği yaydı etrafa, sadece pek çok gerçek gibi yanlış gerekçelere dayandırılmış olarak. Çünkü daha önce zaten genç İphinoe'nin kaçırıldığı, onu eşi yapmak isteyen kralla görüşmelerin sürdüğü, kaygılanacak bir şey olmadığı haberini yaymışlardı Korinthos'ta.

Bu olaydan çok şey öğrendim. İnsanların inanmak için duydukları gizli bir isteğe karşılık veriyorsa hiçbir yalanın inanılmayacak kadar saçma olamayacağını öğrendim. Halkın sevgisiyle sarılıp sarmalanan, narinliği ve kırılganlığı karşısında gösterilen hassasiyetin koruması altında Korinthos sokaklarında rahatça tek başına dolaşabilen küçük İphinoe'nin kayboluşunun halk arasında büyük huzursuzluklara yol açacağından emindim, hele insanların önüne böyle saçma bir aldatmaca sürüldükten sonra. Hiç öyle bir şey olmadı. Evet, Korinthoslular kızın hâlâ şehirde olduğuna inanmış olsalardı, onu bulacaklarını düşündükleri her binayı, saray da dahil olmak üzere, basarlardı. Dadı, intiharıyla bize paha biçilmez bir hizmette bulunmuş oldu: İphinoe'nin gittiğine herkes inandı. Çünkü normal insanlar bir hayalet için hayatlarını tehlikeye atmazlar. Onlar da çocuğun kendi şehirlerinin altındaki karanlık bir mağarada çürüyen bir ölü olduğunu bilmektense mutlu bir evlilik yaptığını, refah içindeki bir ülkede, genç bir kralın yanında yaşadığını hayal

etmeyi yeğlediler. Bu insani bir şey. Bir şekilde bunu başarıyorsa kendini koruyor insan, tanrılar bizi böyle yaratmışlar. Yoksa şu yeryüzünde varlığımızı sürdüremezdik. İphinoe'yi genç, güzel bir gelin olarak anlatan şarkılar ortaya çıktı. Şarkılar Korinthosluların yüreğini hafifletti, içlerindeki kötü kuşkuları ve suçluluk duygularını eritti, kederi tatlı bir özleme dönüştürdü. İnsan, bir şey öyle değil de böyle oldu diye ne kadar şaşsa, bunu öyle değil de böyle yapan tanrıların bilgeliğine ne kadar hayran kalsa az. İşin içyüzünü bir kez gördükten sonra bunu her seferinde yeniden ve yeniden izlemek bir bağımlılığa dönüşebilir.

İşlerin nasıl yürüdüğünün içyüzünü gördüğümü söyleyebilirim sanırım, ama bunu izlemeyi hâlâ çekici bulduğumu değil. Medea'nın başına gelecekler daha şimdiden nasıl da içimi daraltıyor! Onun önlenemez çöküşünü adım adım izlemek nasıl da canımı sıkıyor! Medea bildiğim şeyi açıkça ilan etmemi istedi benden, yani kardeş katili olmadığını. Bir çığın yuvarlanmaya başladığını ve onu durdurmaya kalkışacak herkesi altına alıp gömeceğini anlamamıştı henüz. Peki ben durdurmak ister miydim? Tuhaf soru. Yanıtını bilmiyorum. Çığı harekete geçiren ben miyim? Hal ne olursa olsun bunun gerekli olduğunu ilk görenlerden biriydim ben. Bir gereklilik her zaman hoşuna gitmez insanın, ama bulunduğum makamda kişisel beğenilerime göre değil de daha yüksek değerlere göre karar vermek zorunda olduğum bilgisi silinmeyecek denli kazılı içimde.

Şu kibirli budala Presbon. Nefretten kör olmuş Agameda. Dürtülerine dizginsizce bırakmışlar kendilerini. Şu iğrenç muhbirliklerini geri çevirmekle kalmayıp onları bir de karaçalma suçundan taşlatabilmek ne büyük zevk olurdu! Agameda denen kadın, onu tatmin ederken hazzı yükseltmek için gözlerimin önünden ne tür görüntüler geçirdiğimi bir bilseydi. Ne var ki ben haz peşinde yaşamıyorum. Evet, diyor Medea. Biliyorum. Bu sizin taihsizliğiniz.

Hep mi böyleydi? Yoksa bizim yanımızda geçirdiği yıllar içinde mi böyle cüretkârlaştı? Onun pek çok şeyini hoşgördüğüm için bunda benim de bir payım var mı? Genç yardımcım Turon bu fikirde, ki o da benim yerimi almak üzere, benim ve kuşağımın meşru görmediği araçları kullanarak hedefi doğrultusunda ilerliyor. Bu gençler hiçbir şeyden korkmuyorlar, bazen gözüme burun delikleri kabarmış, av arayarak ormanı kolaçan eden genç vahşi hayvanlar gibi görünüyorlar. Buna benzer bir şeyi Turon'un yüzüne karşı söylüyorum. Dişi ağrıyormuş gibi yüzünü buruşturarak, güzel şehrimiz Korinthos'taki hayat da ormandaki hayata benzemiyor mu sanki, diye soruyor pişkince. Orman yasalarına uymadan yükselen tek bir kişi gösterebilir miymişim. Saraydan bir akrabası veya üst düzeyden bir kayırarı olmayan, fakat kamusal alanda yöneticilik niteliklerine sahip genç bir insana dürüst davranıp tüm kurallara, yasalara ve ahlaki gereklere uymasını gerçekten tavsiye eder miymişim? Hiçbir kaygı, hiçbir tereddüt belirtisi taşımayan küstah ve tüysüz suratıyla karşımda dururken bir tane patlatmamak için arkamı dönmek zorunda kalıyorum.

Bizim aklımızdan bile geçirmediğimiz şeyleri bunlar dile getiriyorlar. Şimdi buna dürüstlük mü demeli? Aşağı yukarı benimle aynı zamanda, henüz çok gençken kralın astronomlarının yanında eğitime başlayan Leukon'la bu konuyu konuştum, birbirimizle giderek daha seyrek karşılaşıyoruz, onunla karşılaşmaya çalışmıyorum, sanırım gizliden gizliye kendini Korinthos'un vicdanı gibi görüyor. Dürüstlük mü, dedi Leukon, bu durumda dürüstlükle utanmazlığı birbirinden ayırt etmek mümkün değil. Turon gibilerin yönteminin, önceki kuşakların farklı amaçlarla geliştirdikleri araçları serinkanlılıkla bize karşı kullanmak olduğunu söyledi. Kendi yükselmeleri dışında bir amaçları da yoktu zaten.

Leukon'un "biz" diyerek beni de katması dostça bir yaklaşımdı. Oysa artık Leukon'un kastettiklerinin arasında ol-

madığımı ikimiz de biliyorduk. Her şey bir arada olmuyor, insanın hem kralın baş astronomu olması hem de Leukon gibi biriyle samimi ilişkiler kurması mümkün değil.

İphinoe olayından sonra geç olmadan tercih yapmak zorunda kaldım. Leukon elbette İphinoe'ye ne olduğunu sormaktan vazgeçmeyen Korinthoslular arasındaydı. Saraya karşı bir komplo düzenlendiği, fakat bastırıldığı söylendi, benim bununla bir ilgim olmadı. Leukon, hayatlarını yıldız haritalarını geliştirmek üzere gök cisimlerini gözlemlemekle geçiren, ancak her türlü yorumdan, hele politik konulardan, kesinlikle uzak durması gereken astronomlar grubuna alındı. Görünüşe bakılırsa bu tam ona göreydi, bu grupta elbette en yetenekli ve en alaycı olanlar toplanmış bulunuyor, kendi aralarında en uç konuları tartışıyorlar, daha gerilimsiz ve dostça bir ortamları var. Leukon'un kendi ölçütlerine göre sorumluluk alarak yaşadığı telaşsız hayatı bir nebze olsun kıskansam bile bunu ona fark ettirmeyi asla düşünmem. İnsan her şeye birden sahip olamaz.

Bir de onun kuledeki odasının kapısında Medea'yla karşılaştım. Bu hiç hoşuma gitmedi. Orada neler dönüyor acaba? Eğer Medea onda avuntu arıyorsa, buyursun. Fakat yakın zamanda alacağımız önlemlere karşı bir ittifak içine girmeye kalkışıyorlarsa o zaman Leukon'u da koruyamam artık, umarım böyle bir şey olmaz. Medea'nın, o uzun konuşmamızdan sonra yanımdan ayrılırken sorduğu soruyu sık sık aklımdan geçiriyorum elimde olmadan, yarı öfke yarı hayretle. Soru şuydu: Hepinizin birden kaçmaya çalıştığınız şey ne acaba?

6

Varımı yoğumu aldı elimden,
Gülüşümü, şefkatimi,
sevinme becerimi,
merhametimi, yardım etme becerimi, hayvansılığımı,
ışıltımı, en ufak sağalma belirtisinde bütün bunları
ezip yok etti,
bir daha sağalmayana
dek. Ama bunu niçin yapar bir insan,
işte anlamadığım bu...

Ingeborg Bachmann, "Franza Vakası"

Glauke

Her şey benim suçum. Cezanın kaçınılmaz olduğunu biliyordum, ah, cezalandırılmakta deneyimliyim ben, daha yüz yüze gelmeden çok önce içimde tozu dumana katmaya başlar ceza, şimdi görüyorum ne olduğunu ve kendimi Helios sunağının önünde yerlere atıp giysilerimi parçalıyorum, tırnaklarımla yüzümü yırtıyorum ve ona yalvarıyorum, bu cezayı şehrimizin üzerinden alsın, sadece bana yöneltsin diye, bana, suçlu olana.

Veba. Ah, bu aşırı ama. Cezası veba olabilecek bir suç var mıdır, artık benden kaçmayan Turon'a sorabilirim bunu, Akamas koruyucu olarak yanıma verdi onu, benimle aynı yaşta, solgun benizli, inanılmaz zayıflıkta bir genç adam, yanakları çökük, parmakları uzun ve kemikli, bakışları yapış yapış; benimle o kadar ilgilendiği için ona müteşekkir olmam gerekir, kral benim için kaygılandığı haberini göndermiş, hükümet işleri kendisinin yanıma gelmesine engelmiş, olağan bir şey bu, gelseydi de Turon'un, koluma veya omzuma, hatta alnıma dokundurmaktan hoşlandığı nemli ve kemikli ellerinin tüylerimi diken diken ettiğini krala söyleyemezdim, beni sakinleştirmek içinmiş, öyle söylüyor; koltukaltlarından yükselen bayat ter kokusundan tiksindiğimi de söyleyemezdim, benim tanıdığım başka hiç kimse böyle kokmuyor, aksine bazı insanları koklamaya doyamıyorsunuz, ama yine bunu düşünmek istemiyorum, yine o kadını düşünmek istemiyorum, eliyle alnıma da dokunmuştu, hayır, onu unutmalıyım, onu unutmak zorundayım, bana bunu öneren herkes haklı, özellikle de Kreon, babam, haklı, bu kadının ismini hafızamdan silmeliyim, o insanı tümüyle aklımdan çıkarmalı, yüreğimden söküp atmalıyım, nasıl olup da ona, bize her zaman yabancı kalacak o kadına

yüreğimi açtığımı birilerinin bana sorması gerek, ya da ben kendime sormalıyım; ona hain derken, kara büyü yapmakla suçlarken Turon haklı sanırım, ama Turon'un söylediklerine aldırmıyorum aslında, babamın çaresizliğinden etkilendiğim kadar etkilenmedim ondan, çünkü bana yönelttiği o ölçüsüz öfkenin tek nedeni çaresizlik olabilir, değil mi, daha önce kimse onun bu denli öfkelendiğini görmedi, bana daha önce hiç dokunduğunu hatırlamıyorum, bana dokunmaktan kaçındı hep, bunu her zaman anlayışla karşıladım. Babası bile olsa hangi erkek bir kızın solgun, bozuk tenine, cılız cansız saçlarına dokunmak ister; hangi erkek bir kızın, bu kızı bile olsa, sarsak uzuvlarına dokunmak ister, haksız mıyım, hayatta emin olduğum ilk şey çirkin olduğumdu; adını artık anmak istemediğim o kadın istediği kadar gülsün bana, istediği kadar nasıl durmam, nasıl yürümem, saçlarımı neyle yıkamam ve nasıl bir şekil vermem gerektiği hakkında hileler öğretsin bana, bunlara elbette kapıldım, neredeyse başka herhangi bir kız gibi hissedecektim kendimi; benim zayıflığım gönlümü okşayanlara inanmak, ki bu aslında gönül okşamanın da ötesindeydi, bu başka bir şeydi, daha rafine, daha derine inen bir şeydi, ruhumun en gizli köşesine, o ana kadar sadece tanrıların karşısında açabildiğim, şu andan sonra da sonsuza kadar yine sadece tanrıların karşısında açabileceğim en derin acıya dokundu, nasıl bir mahkûmiyet, bunu düşünmemeliyim, hasta ediyor beni, kendimi bir bahtı kara, bir zavallı solucan gibi gördüğüm imgeleri içimde yeniden yeniden canlandırmanın beni hasta ettiğini o kadın gösterdi bana, iyi de niçin diye sordu ve sadece onda gördüğüm o hayli edepsiz –Turon burada haklı– gülüşle güldü; kendi yabanıl dağlarında buyursun istediği kadar edepsizce gülsün, diyor Turon, ama bu küstahlığa biz niye katlanalım – bütün hayatını niçin bu kara tüllerin arkasında boğularak geçirmek istiyorsun ki, diye sordu bana, kendimi bildim bileli giydiğim kara giysileri üzerimden çıkardı, Lyssa'nın kızı

Arinna'yı getirdi, yanında sadece Kolkhisli kadınların dokuduğu türden kumaşlar vardı, renkleri karşısında gözlerim büyüdü, kumaşları üstüme tuttular, beni aynanın karşısına götürdüler, fakat bunlar bana göre değil, dedim, güldüler sadece, şu parlak maviden olmalı, dedi Arinna, boynunda ve etek uçlarında altın simli şeritle kendini gösterir. Elbiseleri dikti benim için; bana giydirebilmek için ikisi de epey dil dökmek zorunda kaldılar, koridorlardan gözlerim yerde hızla geçtim, genç aşçılardan biri beni tanımayarak arkamdan ıslık çaldı, olacak şey değil, olacak şey değil ve harika, ah ne kadar harika bir duygu, ama bu da onun kara büyüsüydü işte, aslında var olmayan ve olmayacak bir şeyi hissettirdi bana, kollarım bacaklarım bir anda beceri kazanmış gibiydi, en azından ben öyle hissettim, ama bunların hepsi yanılsamaydı zaten, alaya almak, diyor Turon ve hafifçe başımı okşuyor acımayla; bir zavallının, beceriksizin, tanrılar karşısında eksikli birinin alaya alınmasından söz ediyor elbette, kanıtı da ortada; artık beni kadının üzerimdeki bozucu etkisinden kurtarıp bana yaraşan koyu renk giysilerimi geri verdiklerinden, artık kollarım ve bacaklarım da o yanıltıcı becerilerini yeniden yitirmiş olduklarından ve artık hiçbir şapşal mutfak yamağının aklından arkamdan ıslık çalmak geçmediğinden, ki bir kral kızına yapılacak şey değildi bu, işte böyle bağırdı Kral Kreon sonunda kadının foyasını ortaya çıkardığında, beni sık sık ve düzenli olarak ziyaret ettiğini ona gammazladıklarında, nerede yaşıyoruz, diye bağırdı, herkes aklına eseni yapabileceğini mi sanıyor, kadını ben ön kapıdan dışarı atıyorum, kızım arka kapıdan tekrar içeri alıyor; Kreon omuzlarımdan kavrayarak sarstı beni, babam bana dokundu, böyle bir şey daha önce asla olmamıştı, o an sevinçle korku birbirine karıştı. Başarmıştım, onu bana dokunacak noktaya getirmiştim; bunu görmeliydi, diye düşündüm, babamın bana sadece sevinçle karışık bir korku hissettirdiğini ona göstermek isterdim, ki onu artık görmemem

gerekiyordu, ki o babamdan duyduğum korkuyu gidermek istemişti. Korkmam gerekirdi, ama korkmadım, mesele bu zaten: Her şeyi kabul ediyorum ve onlara hak veriyorum, ama korkmuyorum, kendimden korkmuyorum, o kadından korkmuyorum, aksine onun, bir mekâna girdiğinde orada bulunanların derhal farklı davranmaya başladıklarını bilip bilmediğini soruyorum kendi kendime; babam bile, kral bile böyle dizginsiz, evet, dizginsiz bir öfke patlamasını onun yanında asla yaşayamazdı, onun yanında kral bile gerçek duygularını baskılıyor, çünkü birdenbire bunlardan utanır oluyor, bunu hemen fark ettim, az konuşuyor olsam da bu gözlem yapmadığım ve kendi düşüncelerimi oluşturmadığım anlamına gelmiyor, ayrıca o bunu daha ilk karşılaşmamızda yüzüme karşı söylemişti. Onun sözcüklerinin tümünü hatırlıyorum başından beri.

Onu ve diğer Kolkhislileri nasıl beklediğimi, gelmelerini nasıl yürekten istediğimi kimse bilemez, o zamanlar işlerimi gören kıza rüşvet vererek eski giysilerini bana getirmesini sağladım, yüzümü bir örtüyle gizleyip halktan bir kız gibi limandaki denetim noktasından geçtim, Glauke olmadığımda serinkanlı olabiliyorum pekâlâ. Böylece iskelenin yakınında durdum ve onun, görkemiyle gözlerimi kamaştıran o adama yaslanmış, karnı burnunda, gemiden inişini izledim, içimden bir şeyler koptu, kadının siluetini gördüm gökyüzüne karşı, nasıl da nefret ediyorum şu Korinthos üzerindeki gökyüzünden, bunu kimseye söylemedim ondan başka, sadece ona, ona, ona, bana nefret etmeyi öğretmek isteyen o değil miydi, ama gökyüzünden değil Glauke! diye bağırmış ve o kendine has gülüşüyle gülmüştü, beni ikna etmeye çalışan da oydu, gönül rahatlığıyla şöyle düşüneyim diye: Babamdan nefret ediyorum, bu yüzden ona bir şey olacağı yok, dolayısıyla kendimi suçlu hissetmeme de gerek yok. Benim üzerimdeki kötü etkisi böyle başladı, kendimi ona öylesine bırakmış olmam, hem de haz duyarak bırakmış olmam bugün bana

inanılmaz geliyor, korkunç geliyor, birdenbire en iyi yanımmış gibi ortaya çıkan içimdeki kötülüktü bu benim, gösterişçiliğimdi, eğlenmeye duyduğum istekti, bana arkadaş olarak sunduğu Arinna'yla oynamamız için teşvik ettiği o çocukça oyunlara duyduğum istekti; beni deniz kenarına götüren ve suya nasıl gireceğimi öğreten bir arkadaşım olmamıştı hiç, bunun sağlıklı olduğunu söylediler ve bir süreliğine bunda haklıymış gibi göründüler, öyle değil mi, hatta nöbetlerim bile seyrekleşti, o bunların tümüyle biteceğini söylüyordu, nöbet beni tekrar yakalayıp sarsacak, yerlere vuracak diye korku içinde beklemek zorunda kalmadığım günler, haftalar geçti; fakat Turon, nasıl olur da hasta bir insan böylesine gaddarca yalanlarla kandırılabilir, diyor, benimle çok ilgileniyor ve nöbet geldiğinde yanımda oluyor, beni yakalayıp sıkıca tutuyor, kendime zarar vermememden o sorumlu, yardım çağırıyor, sanırım bütün saray biliyor ne sıklıkta yerlerde süründüğümü, acıyan ve küçümseyen bakışlardan okuyorum bunu, kendi başıma tek bir adım bile atamıyorum artık, kendi başıma uyuyamıyorum, kendime bir şeyler yapmamdan çok korkuyormuş babam, öyle diyorlar, oysa bilseler ki o kadın beni bu yönde teşvik ederken kimseciklerin olmadığı gizli yollardan Arinna'nın beni beklediği deniz kıyısına tek başıma inerdim, alacakaranlıkta ona doğru yaklaşırken bazen yalnız olmadığını görürdüm, bir erkek olurdu yanında, bir gölge adam, siluetini tanırdım, geldiğimi görünce uzaklaşırdı hemen, Arinna tek söz etmezdi, sadece heyecanlı olduğunu, sevinçli bir heyecan içinde olduğunu saklayamazdı, birbirimize güveniyorduk, bu adamdan söz etmekten alıkoyan neydi beni, tam gördüklerimin gerçek olduğunu kabul etmeye niyetlenmiştim ki, Arinna kendiliğinden anlatmaya başladı, bir kadının bana açılmasını ilk kez yaşıyordum, evet, İason'a bağlıydı, yüreğim kasıldı, tek sözcüğü bile kaçırmadım, öğreniyordum. Ya karısı? diye sorma cesaretini gösterdim. O da biliyormuş. Kadın bizimle

karşılaştığında rahat görünüyordu hep. Konuşmalarımıza kulak misafiri oluyor, önemsiz bir lafa takılıp hatırlayabildiğim ilk olayın ne olduğu gibi sorular sorabiliyordu, güldüm ve bunu nereden bilebilirim ki, dedim, ah dedi o da –bu arada başıma ve enseme, beni son derece rahatlatan ve başımın merkezinde titreşip duran o ağırlığı, beni neredeyse hiç terk etmeyen ve bazen zavallı kafamı muazzam bir güçle paramparça edecekmiş gibi yaparak nöbeti başlatan o ağırlığı çözüp dağıtan bir masaj yapıyordu– kafanı daha fazla yorma; fakat hatırlayabileceğim ilk olay ve o anda ne hissettiğim ilgisini çekermiş, kendime zaman tanımalı ve cesaretimi toplayıp içimdeki halata –böyle bir şeyi hayal etmek mümkünmüş– sarılarak kendimi aşağıya, içimdeki derinliklere doğru bırakabilirmişim, ki bu da benim geçmiş yaşantımdan ve onunla ilgili anılarımdan başkaca bir şey değilmiş. Hep böyle, laf arasında konuşup sorumluluğunu asla üstlenemeyeceği bir şeyleri harekete geçirdi uğursuz kadın, babam burada haklı elbette, Akamas'la birlikte sorguya çekip de kadının beni nerelere sürüklediğini öğrendiklerinde nevri döndü. İçsel anlamda sürüklemekten söz ediyorum, her ne kadar bana sadece içmem için tadı bazen iyi gelen, bazen safra acılığında olan bitkisel karışımlar vermekle yetinip kendini geri planda tutsa ve benim için bir süreliğine dış dünyadaki bütün nesnelerden daha fazla önem taşıyan o halata bir daha hiç değinmese de. Aşağı salmak, derinlere inmek, derinlere batmak. Yalnızca yatağımda uzanırken değil, gözlerim açık etrafta dolaşırken, hatta biriyle konuşurken bile aynı esnada içimde derinlere inmeye çabalayan kendimin o küçük suretini gerilimli bir dikkatle izleyebiliyordum, hayır, izlemek zorunda kalıyordum. Bazen uzanıp tuttuğumda elini elime bırakırdı. Sık sık en aydınlık günümü bile karartan gölgeleri inkâr etmemem için, sarayımızın avlusundaki çeşmeye yakın belli bir noktadan geçerken çoğu kez dehşetli bir korkuya kapıldığımda, sonunda oradan hiç

geçemez hale gelene kadar kaçmamam için beni ikna etmeye çalışırdı. Böyle de yaşanabilir pekâlâ, çoğu insan ne kadar çok şeyden vazgeçilerek yaşanabileceğinin farkında değil, fakat beni korkudan tirtir titreten alan sadece o noktayla sınırlı kalmadı, sonraları çeşmenin tüm çevresine, en sonunda da tüm avluya yayıldı ve her birimizin gün içinde defalarca geçtiği avluya adım bile atmamak için bahaneler ve gerekçeler üretmekte büyük bir yaratıcılık gösterir oldum. Kendi zayıflığıma da, ona da boyun eğmedim, ama o çıkardığım bir sesten, bir anlık irkilmemden olup biteni fark ediyordu, beni ne denli dikkatle gözlemlediğine hayret ettim. Elimden gelmediğini söylediğimde bunu ciddiye aldı, korkumdan vazgeçirmeye çalışmadı, biliyorum, dedi, insanın bir kolunu veya bacağını kaybetmesi gibi bir şey bu, ancak sende neyin eksildiğini kimse görmüyor. Çok sabırlı davrandı, hesapçılığından elbette ve nasıl yaptı da günün birinde elimden tutup beni avludan geçirdi, hiç bilmiyorum. Ama elimi sımsıkı tuttuğunu hatırlıyorum, o noktaya yaklaştığımızda ellerim terler, ayaklarım geri geri giderken benimle alçak sesle konuştu, sözcükleriyle beni sakinleştirdi, hayır, bu sakinleştirmenin ötesinde bir şeydi, bu onun büyücülük numaralarından biriydi, ancak şimdi anlıyorum, çünkü bir anda büyük, derin bir sessizlikten başka hiçbir şey algılamaz olmuştum ve etrafımdaki sesleri yeniden duymaya başladığımda saray avlusunun öte ucundaki taş bankın üstünde, kadim zeytin ağacının gölgesinde onun yanında oturuyordum, yani o noktadan onca korktuğum o duruma düşmeden yürüyüp geçmiş olmalıydım, her şeyin yerli yerine oturması için bunu telafi etmem gerektiği duygusu içindeydim neredeyse, ama o bana bunun artık gerekli olmadığını söyledi, başımı kucağına koyarak alnımı okşadı ve bir zamanlar olduğum çocuktan söz etti alçak sesle, o çocuğun avlunun bu noktasını katlanamayacağı bir yaşantıyla özdeşleştirmiş olması gerektiğini söyledi, yaşamaya devam edebilmek için bu ya-

şantıyı unutmak zorunda kalmıştım ve bu da gayet yerinde bir şeydi, eğer ki çocuk büyürken o unutulmuş kara leke de zihnninde büyümeye devam etmiş ve çocuğu, sonra da genç kızı, ele geçirmiş olmasaydı, anlıyor musun Glauke, dedi bana, ah evet, onu anladım, çok iyi anladım hem de, bana bir halat atıyordu, onun sorularına tutunup kendimi derinlere bırakacaktım, beni tek başıma geçemeyeceğim tehlikeli noktalardan geçirmek istiyordu, kendini vazgeçilmez yapmak istiyordu, bunu görmem gerekirdi.

Bu konuda da yanılmış olduğumu, yanıltılmama izin vermiş olduğumu kabul etmem uzun zaman aldı, fakat doğru olan nedir ki zaten, kendi gözlerime inanabilir miyim, güvenebileceğim herhangi biri var mı hâlâ?

Bilmiyorum, beni bu noktaya nasıl getirdi, gerçekten bilmiyorum, yani nasıl konuşturdu demek istiyorum, unutmuş olduğum, ancak ona anlatmaya başladığım anda aklıma gelen bir şey hakkında nasıl konuşturdu beni? Belki de bunları şu anda hayal ediyorum, dedim ona, bunun önemi yok, dedi, başım kucağındaydı, şimdiye kadar hiç kimsenin kucağına başımı böyle yaslamadım, dedim; belki de yasladın, dedi, belki de annenle böyle oturdunuz ve bunu unuttun. Bunu nereden çıkarıyorsun, diye bağırdım, yanıt vermedi, bazı sorulara asla yanıt vermedi, ne kadar hesapçı olduğu bundan da anlaşılıyor, sessizliğe katlanamayacağımı ve konuşmaya devam edeceğimi hesapladı, sıkıntımı geçiştirmek için konuşmak zorunda kalacağımı hesapladı; konuştum da konuştum, ta ki işine gelecek bir cümle ağzımdan çıkana kadar, laf arasında geçen önemsiz bir şey, o zaman onu hemen yakalayıp bir kapan hazırladı bana. Annenle babanın ilk kavga edişleri miydi? Nasıl yani, ne demek istiyorsun? Demek ki, –o sırada güzel kara kıvırcık saçlarıyla o kadın artık sarayda bizimle yaşıyor olmalıydı– günün birinde annemin burada, saray avlusunda durduğunu, kollarını göğe doğru sallayarak saçlarını öbek öbek yolup haykırdığını

anlatmıştım ona. Başımı kadının kucağında oradan oraya savurdum, hep böyle başlardı ve bu beni unutuşun tesellisine geri döndürebilirdi, ama kadının buna tahammülü yoktu, başımı zorla sıkıca tutup durdurarak öfkeli, kararlı bir sesle bağırdı: Hayır! Devam et Glauke, devam et, ve ben annemin bir adamın üstüne yürüdüğünü gördüm, adam anneme adıyla seslenerek onu kendinden uzaklaştırmaya çalışıyordu, annem tırnaklarıyla adamın yüzünü yırttı. Kimdi bu adam Glauke? Bu adam, bu adam, hangi adam? Sakin, çok sakin ol Glauke, bak oraya.

O adam kraldı. Babamdı.

Nefret ediyorum o kadından. Hem de nasıl nefret ediyorum. Küçük erkek kardeşini öldürdüğüne de inanıyorum. Ondan her şey beklenir. Onun gibi biri, izin verilse tanrıların gönderebileceği lanetlerin tümünü bir şehrin üstüne çekebilir, sanki burada hiçbir zaman var olmamışçasına öylece ortadan kaybolması gerekiyordu, kendime hiçbir düşünceyi yasaklamamam gerektiğini bana o öğretti, insan en olmayacak arzularını bile düşünebilmeliydi, ama şimdi kendime soruyorum da, en olmayacak arzularımı bilseydi yine aynı şeyi söyler miydi acaba. Benim gizli zaferim ve derin huzursuzluğum bu işte, tutkum sayesinde onun elinden kaçtım, ki beni benden daha iyi tanıyandı o, korkunun dizginlerinden kurtardığı arzularımın nereye varacağını, nasıl bir şekil alacağını veya kime yöneleceğini sezemedi. Ya da hangi sese yöneleceğini, çünkü bir tür derin uyku olan o halin içinden çıktığımda, başım hâlâ güven duygusuyla onun, o alçağın kucağındayken önce sesi duydum.

Kendine geliyor, dedi, yumuşak, kaygılı bir erkek sesi; gözlerimi açtığımda üzerime eğilmiş güzel bir yüzle, tarifi imkânsız mavilikte iki gözle karşılaştım, İason. Sanki onu ilk kez görüyordum, kadına nasıl olduğumu sorarken sesinin tınısını dinledim. Kendimi o an nasıl hissettiğimi kelimelerle anlatamam, ayağa kalktım, kendimi hem daha iyi

hem daha kötü hissediyordum, tutkumu o kadına ait olan adama yöneltmem mümkün değildi ve bundan vazgeçmem de mümkün değildi. Sen uzun yıllar hiç bağdaşmayacak şeyleri bağdaştırmaya çalışmışsın, dedi kadın, seni hasta eden bu. Küçük bir çocukken tanığı olduğum, babamla o sert kavgadan sonra güzel annem kendini bana kapattı, benimle her türlü temastan kaçınıyordu sanki. Kısa süre sonra cildimde bitmek bilmeyen bir döküntü başladı, kaşıntılar bir işkenceydi, o zaman annem tekrar yanıma geldi, süt ve taze peynirden kompresler yaptı ve şimdi yeniden anımsadığım şarkılar söyledi bana, ama bu gösterdiği gerçek yüzü müydü, şimdiye kadar hep diğerini bana yeğlememiş miydi?

Diğeri kim, diye sordu tabii kadın, nerede bir araya gelsek durmadan yorulmadan konuşuyorduk, saray avlusunda hiç karşılaşmıyorduk artık, benim odama da gelmiyordu, saraydan uzak duruyor gibiydi, bana haber göndermek için Arinna'yı kullanıyordu, ama haberlerin ondan geldiği anlaşılmayacak şekilde, beni her seferinde aklımdan geçen her şeyi ona anlatacak hale getiriyordu, alaca bulaca bir karmaşıklık içinde, beni terk eden, artık hakkında hiçbir şey duymak istemediğim annemin giderek daha fazla aklıma geldiğini fark ettim. Belki de, dedi o, belki de aksine annen hakkında bir şeyler duymak istiyorsun. Niçin o karanlık odalarda yaşadığını ve yanına kimseyi yaklaştırmadığını biliyor musun? Bunu, dedim, bilmek istemiyorum, Turon onun aklının başında olmadığını söylüyor ve ben buna inanıyorum, gözle görülüyor, şölen yemeğinde babamın yanında mumya gibi oturuşunu gördüm, böyle bir kraliçenin yanında insanın krala acıyası geliyor ve kraliçe bana bir kez bile bakmadığında, değil ki beni sormak benden yana başını bile çevirmediğinde, aksine kalkıp gittiğinde, öylece çekip gittiğinde ve tekrar o nöbete yakalandığımda, evet, dedim kadına öfkeyle, bana bunu büyüyle o musallat etti, ne zaman onu görsem veya hakkında konuşsam, nöbete yakala-

nıyorum. Bu bir zamanlar doğruydu belki, dedi kadın, ama hâlâ doğru.

İnanılır gibi değildi, ama şu iğrenç cilt kabarmaları yeniden başladığında sevindi neredeyse, önce cildin kıvrımlı yerlerinde başlayıp sonra daha geniş alanlara yayıldığında aklımı kaybedecek gibi oldum; tiksinç, ıslak ve kaşıntılı, bunun iyileşmenin bir belirtisi olduğunu söyledi, ne demiştin, diye sordu, süt ve taze peynir mi? Bana annemin yaptığı kompreslerin aynısından yaptı, bu sırada annemin şarkılarının aynılarını mırıldandı, en iğrenç tentürlerden içirdi, bedenimde döküntülerin geçmeye, yeni derinin oluşmaya başladığı yerleri gösterdi, deri değiştiriyorsun Glauke, bir yılan gibi, dedi neşeyle. Yeniden doğmaktan söz etti. Umut dolu günlerdi, ta ki sonunda beni terk edene kadar, bir zamanlar annemin beni ortada bıraktığı gibi; bunu asla yapmamalıydı, ondan nefret ediyorum.

Kibri artık tükenmiş olmalı. Arkasından küçük erkek kardeşini öldürdüğünü söyleyenler giderek çoğalıyor ve adının, şehrin yoksul mahallelerinde ilk kurbanlarını alan vebayla birlikte anıldığını da duydum bugün, bana içime işleyecek kadar yakın bir ilgi gösteren Agameda laf arasında değindi buna, nasıl tepki vereceğimi de dikkatle izledi sanki; yüz ifademe hâkim oldum, aynı anda hissettiğim zafer duygusu ve korku soluğumu kesti neredeyse. Şimdi hak ettiğini bulacak işte. Şimdi sonsuza değin kaybedecek. Ona karşı bir şeyler hazırlıyorlar. Benden gizliyorlar bunu, bilmem gereken her şeyi öğreneceğim, hizmetkârlara yüzümde şapşalca bir ifadeyle çocuksu sorular soruyorum, beni budala, hatta ahmak olarak görmeye o kadar alışmışlar ki, yanımdayken tasasızca gevezelik ediyorlar. Eğer korku içindeyseniz, çevrenizde olup bitenleri tam olarak bilmek istersiniz, tıpkı vahşi ormandaki güçsüz bir hayvan gibi; kadın bunu iyi biliyordu, korkudan kurtulmanın ne kadar zor olduğunu, korkunun nasıl her an yeniden ortaya çıkmak üzere yüzeyin hemen al-

tına gizlendiğini biliyordu, şunu kabul etmeliyim ki, elinden geldiği sürece benimle bağlantısını korumaya çalıştı, kendisinin de korkmak için nedenleri olduğu zamanlarda bile.

Günün birinde Arinna, böyle durumlarda hep yaptığı gibi sahte bir iyi niyetle, şehrin en iyi heykeltıraşı ve taş ustası Oistros'u çalışırken izlemek ister miyim diye sordu. Hakkında çok şey duymuştum, seçkinler için anıt mezarlar yapıyordu, tanrıların ona altın değerinde eller bahşettiği söyleniyordu, ama benim ilk gördüğüm gözleri oldu, delici bakışlarıyla gri mavi gözleri; dostça, aynı zamanda da araştırarak bakan gözleri, bu gözlerde çoğu Korinthoslunun bakışlarında gördüğüm merakın, ısrarcılığın, kıskançlığın izi bile yoktu. Ah Glauke, dedi, ne iyi yaptın da geldin. Saçları pas kızılı, Korinthos'ta sık rastlanan bir şey değil bu ve bir kusur olarak görülür, ama alayların ve kem sözlerin işlemediği Oistros'ta değil; beni atölyesine davet etti, değişik taş türleri hakkında bilgi verdi ve hangisiyle ne yaptığını, keskiyi nasıl kullandığını anlattı, bana taş bloklarını göstererek hangisinin içinde hangi şekli gizlediğini bulmamı istedi; her taşın içinden istediğin her şekil çıkmıyordu gerçekten de, bu benim için yeni bir bilgiydi; aynı bizlerde olduğu gibi, dedi Oistros, her et yığınını bir insana dönüştüremezsin, bunu bilmek avutucudur bazen, öyle değil mi sence? Bana dengiymişim gibi davrandı, yüksek sesle bulaşıcı kahkahalar attı, kahkahalarının üzerine yandaki odanın kapısında iki kadın yüzü belirdi. Korktum. Buradaydı o, o kadın. Diğerini tanımıyordum. Ah, dedi Oistros, sanırım seni bekleyenler var, beni odaya soktu. Yaşadığım şehirde bu kadar güzel bir mekân olabileceği hiç aklımdan geçmemişti. Bu evde oturan ve adını anmaktan kaçındığım o kadınla çok yakın olduğu görülen Arethusa da taş oymacısıydı, onun profilden görünüşü de taşlardan oyduğu figürlerle aynıydı, koyu renkli kıvırcık saçları ustalıkla başının üstünde toplanmıştı, üzerindeki giysi ince belini vurguluyor ve göğüslerinin büyük kısmını açıkta bırakıyor-

du, gözlerimi ondan ayıramadım. Seni şimdiye kadar niçin hiç görmedim, diye sordum elimde olmayarak; Arethusa gülümsedi, sanırım farklı çevrelerde yaşıyoruz, dedi, ben çok çalışıyorum ve pek az dışarıya çıkıyorum. Mekânının batıya doğru geniş bir açıklığı vardı, etraf nadir bitkilerle doluydu, insan dışarıda mı, içeride mi olduğunu ayırt etmekte zorlanıyordu, burada yaşamanın güzel olacağını duyumsadım ve yüreğim burkuldu, çünkü böyle yaşanası yerler bana layık görülmüyordu, ne var ki şimdi bunların hepsini bir kez de geçmiş zaman kipiyle düşünmem gerekiyor, Arethusa ve Oistros'un yaşadıkları ev depremde ağır zarar görmüş olmalı, onları kime soracağımı hiç bilmiyorum. Benim çevremdeyse başka bir deprem meydana geldi, evleri yıkmayan, ama insanların ortadan kaybolmasına yol açan bir sarsıntı. O tekinsiz kişiyle bağlantı içinde olan herkesi toprak yuttu sanki, eğer benim hayrıma olmasaydı ürkütücü bulmam gereken bir durum, şimdi benim Arethusa ve Oistros'la bu kadının kaderinden başka konuşacak neyim var, ki onun bir felakete doğru hareket ettiğini çok net olarak hissediyorum ve bundan hem korkuyorum hem de sabırsızlıkla bekliyorum. Ne olacaksa olsun artık.

İason'la paylaştığımız tek duygunun bu olduğunu da çok iyi biliyorum. İason artık benim çevremde daha sık görünür oldu, her seferinde yüreğim hopluyor, onu babamın gönderdiğini düşünmemem ne aptallık. İason bir başkasına bağlı ve hep öyle kalacak, bunu kesin olarak biliyorum, hiç kimse kurtulamaz o kadından. Ama benim gibi biri tanrıların armağanını nasıl reddetsin ki, bir başkasının sofrasından dökülen lokmaları nasıl toplamayayım ki, acı lokmalar bunlar, yine de benden ne kadar uzaklaşırsa bir o kadar tatlı geliyor, o zaman düşüncelerimde benimle birlikte oluyor, daha önce hiç konuşmadığı gibi konuşuyor benimle, hiçbir zaman dokunmayacağı gibi dokunuyor bana, daha önce hiç tatmadığım bir mutlulukla tanıştırıyor, ah İason.

Kadın yok olup gidecek ve böyle olması iyi. İason kalacak. Korinthos'un yeni kralı olacak. Ben bu kralın yanında yerimi alacağım ve unutacağım, unutacağım, nihayet unutabileceğim. O kadın buna izin vermiyordu, kendimi çok kötü hissediyorum bana nasıl eziyet çektirdiği aklıma geldikçe, özellikle de Arethusa'daki o öğle sonrasında, beş kişiydik –Oistros da yanımıza gelmişti ve bir de Leukon, çok şaşırmıştım, ki o Korinthos'ta yıldızlar hakkında en fazla şeyi bilen kişiydi ve ondan hep çekinirdim– Oistros'un yaptığı heykellerin sanki nöbet tutar gibi çevrelediği, güzel taşlarla döşeli iç avludaki portakal ağacının gölgesinde oturduk, Arethusa'nın hazırladığı muhteşem içecekleri içtik, kendimi bir başka dünyaya geçmiş gibi hissettim, sorular sordum, sohbete katıldım. Arethusa'nın Girit'ten geldiğini öğrendim, o ve diğer birkaç kişi sel felaketi tehdidi altındaki adadan son gemiyle kaçıp kurtulmuşlar, çok gençmiş, neredeyse bir çocukmuş geldiğinde, yine de geleneklerinden bazılarını, bazı yiyeceklerin ve içeceklerin hazırlanma usulünü ve taş oyma sanatını da beraberinde getirmiş, ama hepsinden önce de kendisini, diyerek usulca onun kolunu okşadı Leukon, Arethusa onun elini tutup yanağına bastırdı. Gözlerimin önünden bir örtü sıyrıldı sanki, âşık çiftlerin arasındaydım. Çünkü Oistros ve adını anmadığım o kadın da, birbirlerine pek sık dokunmasalar da gözlerini birbirlerinden ayıramıyorlardı. Bir türlü inanamıyordum: İason özgürdü.

O gün orada oturup sohbet ettik, Arethusa'nın getirdiği, içine et doldurulmuş lezzetli pideleri yedik, içeceklerimizi içtik, öğle sonrasının sıcaklığı yavaş yavaş dağıldı, ışık yumuşadı, herkes birbiri ardından gitti. Kadınla ikimiz kaldık. Benimle birlikte birkaç adım yürüyüp oluğundan sular akan çeşmenin yanına geldi, küçük bir çimenliğe oturduk, ne kadar güzel bir öğle sonrası geçirdiğimizden, çok ender gelen böyle günleri ne kadar özlediğimden söz etmiş, ona yine yüreğimi açmış olmalıyım ki, beni tekrar geçmişin görüntüleri-

nin yatmakta olduğu o derinliklere indirmeyi başardı. Kendimi daha çok küçükken, sarayın odalarından birinin buz gibi, uzun bir koridora açılan taş eşiğinin üstünde oturmuş umarsızca ağlarken gördüğüm o dipsiz derinliklere. Eşiğinde oturduğum bu odanın nasıl göründüğünü sordu, fakat ben çevreme bakmak istemedim, korkuyordum, o sakinleştirici cümlelerini mırıldandı yine, o zaman dönüp baktım. Burası bir kızın odasıydı. Muhteşem renklerle boyanmış bir sandık vardı, yatağın üzerine elbiseler yayılmıştı, bir konsolun üzerinde altın çerçeveli küçük bir ayna duruyordu, fakat odada kimin yaşadığına dair bir iz yoktu. Bunu biliyorsun sen Glauke, dedi kadın, gayet iyi biliyorsun. Hayır, dedim, hayır, diye bağırdım, bilmiyorum, nereden bileyim, o kayboldu, bir daha asla görünmedi, bir daha hiç kimse ondan bahsetmedi, oda bile kayboldu, belki de her şeyi ben hayal ettim, belki de hiçbir zaman var olmadı. Var olmayan kim o zaman Glauke, diye sordu kadın. Ablam, diye bağırdım. İphinoe.

İphinoe. Bu ismi bir daha hiç duymadım, bir daha hiç dillendirmedim, hiç düşünmedim, buna yemin edebilirim, o zamandan beri böyle, ayrıca niçin düşünecektim, artık yoktu işte, ablam, güzel olan, akıllı olan, annemin benden daha çok sevdiği kızı. Birdenbire ortadan kaybolan abla, Turon, birbirine çok yakın duran gözlerini yüzüme dikerek, şu gemiyle gitti, diyor, güçlü ve çok uzaklarda yaşayan bir kralın oğluyla, o delikanlıyla birlikte gitti, ve ekşi kokulu nefesiyle iyice yaklaşıyor bana, âşık olmuş bir kere, sen de bilirsin işte, aşkın gücü, diyor ve bunu derken katlanılmaz bir ifadeyle ağzını büzüyor, olaylar böyle gelişmiş ve ablam apar topar gemiye gitmiş, Iphinoe, benimle vedalaşamadan sabah alacasında kaçırılmış.

Ona inanmış gibi yapıyorum, ama her şeyi bilmiyor şapşal Turon, çünkü benimle vedalaştı ablam, İphinoe, sabah alacasında. Kadına da anlattım bunları, Arethusa'nın iç avlusunda oturduğumuz o ılık akşam, içim güvenle doluydu,

karanlıkta konuşmak kolay, daha önce hiç olmadığı kadar, bir daha hiç olmayacak kadar kolay. Koridordan gelen bir sesle uykumdan uyanmıştım, diye anlattım kadına, kapıyı açıp dışarıya baktım, onca zamandır unutmuş olduğum o görüntü şimdi tekrar canlanıyor gözlerimin önünde; narin, solgun ablam üzerinde beyaz bir giysiyle bir grup silahlı adamın ortasında, şaşırıp kaldım, ikisi önden yürüyordu, ikisi de iki yanında kollarından tutuyor, belki de ona destek veriyorlardı, hemen arkasında dadımız vardı, yüzünü daha önce hiç o şekilde görmemiştim, korktum, diye devam ettim kadına anlatmaya, uzanıp elimi tutarak sıktı, onun da elleri titriyordu. Ve sonra, dedim, birkaç adım attıktan sonra, ablam arkasına dönüp bana baktı ve gülümsedi. Her zaman bana gülümsemesini beklemiş olduğum şekilde gülümsedi, sanırım benim varlığımı ilk kez gerçek anlamda algıladı, peşinden koşmak istedim, ama bir şey beni durdurdu, bunu yapmamam gerektiğini söyledi, büyük bir hızla geçip giderek köşede gözden kayboldular, bir süre daha silahlı adamların ayak seslerinin yankısını duydum, sonrası sessizlik. Ardından annemin çığlığını duydum. Boğazlanan bir hayvan gibi bağırıyordu, şu an onu tekrar duyuyorum, dedim ağlayarak. Ağladım, ağladım, ağladım, kendimi bir türlü durduramıyordum, kadın nöbet geçirir gibi sarsılan omuzlarımı sıkıca tuttu, onun da ağladığını gördüm. Daha sonra, en kötü olanı artık geride bırakmış olduğumu söyledi. İphinoe öldü mü, diye sordum. Başını salladı. Bunu başından beri biliyordum.

Bilmek ne anlama geliyor ama. Pek çok şeyde sizi ikna etmelerine de izin verebilirsiniz, değil mi? Turon burada haklı. O, o kişi, beni kendi hâkimiyeti altına almak istedi, onun tarzındaki kadınlarda bu özellik var. Bütün o görüntüleri, bütün o duyguları bana telkin eden oydu, yaptığı karışımlarla bunu sağlaması kolaydı, o karışımları da ortadan kaldırdılar tabii. İçimde her türden yersiz kuşkuyu derinleştirdi, oldukça inandırıcı bu. Turon, yüzünde gülümseme

yerine geçen o ifadeyle, yoksa katillerin arasında yaşadığına inanmayı mı yeğlersin sevgili Glauke, diye soruyor. Bu yabancıların asla anlayamayacağı güzel Korinthosumuzun bir tür mezbaha olduğuna mı inanmayı yeğlersin? Hayır. Buna inanmak istemiyorum. Bunların hepsini hayal ettim elbette. O zamanlar küçücük bir çocuk olan ben, böylesi ağır görüntüleri nasıl içselleştirmiş ve onca sene içimde taşımış olabilirim ki? Unut bunları, diyor Turon. Unut bunları, diyor babam, şimdi önünde daha güzel zamanlar var, senin için neler hazırladığımı göreceksin ve hoşuna gidecek. Ah, babam şimdi benimle böyle konuşuyor.

Dışarıda ne var böyle, neler oluyor? Onca insanın gırtlağından aynı anda yükselen bu sesin anlamı ne. Niçin haykırıyorlar öyle, o lanetli ismi niye duyuyorum? Onu istiyorlar! Tanrım! Kadını istiyorlar. Yardım et, Helios!

Yine başlıyor işte, hissediyorum, gırtlağımı sıkmaya başladı bile, titretmeye başladı bile, kimse yok mu, bana yardım edecek kimse yok mu, beni tutacak kimse yok mu, Medea.

7

İnsanlar talihsizliklerinin,
kolaylıkla bertaraf edebilecekleri tek bir sorumlusu
olduğuna inanmak isterler.

René Girard, "Şiddet ve Kutsal"

Leukon

Bela etrafımı sarıyor. Medea kayıp. Yitip gidiyor. Gözlerimin önünde yitip gidiyor ve ben onu tutamıyorum. Başına gelecekleri şimdiden görüyorum. Hepsini izlemek zorunda kalacağım. Bu benim kaderim, her şeyi izlemek zorunda kalmak, her şeyi görmek ve hiçbir şey yapamamak, sanki ellerimi kullanamıyormuşum gibi. Ellerini kullanan, istese de istemese de kana bulaştırmak zorunda. Ben ellerime kan bulaşsın istemiyorum. Ben burada, kulemin terasında kalarak gündüzleri aşağıdaki Korinthos sokaklarının keşmekeşini izlemek, geceleri de yukarıdaki yıldız kümelerinin güvenilir dostlar gibi birbiri ardına ortaya çıktıkları gökyüzünün karanlığında gözlerimi yıkamak istiyorum.

Ve bu günü gününe uymayan tanrıların katında bir dilek için daha şansım olursa eğer, esirgemelerini dileyeceğim iki kadın ismi geliyor aklıma. Kendi halime hayret ediyorum, daha önce bir kadın adı hayatımda asla bir rol oynamamıştı. Kendimi kadınla erkek arasındaki o sonsuz oyunun sunabileceği hazlardan mahrum ettiğimden değil, fakat beni bir veya daha çok kereler, hem de kendi istekleriyle, hatta sanırım bayıla bayıla ziyaret eden kızların isimlerini hemen unutuverdim hep, ziyaretleri giderek seyrekleşti, eksikliklerini de pek hissetmedim. Medea benim acı çekmekten korktuğumu söylüyor. Bense onun, acı çekmekten şu anda korktuğundan daha fazla korkmasını dilerdim.

Hâlâ terasta karşımda oturuyor, aşırı sıcak geçen günden sonra hava biraz hafifledi, daha rahat nefes almaya başladık, aramızda duran alçak çam sehpanın üstünde yanan kandilin alevi neredeyse hiç titremiyor; soğutulmuş şaraplarımızı içiyor, alçak sesle konuşuyor veya susuyoruz. Diğer herkes mağara evlerine çekilip bir araya gelmekten kaçınırken biz

bu geceleri buluşma alışkanlığımızdan vazgeçmiyoruz. Şehrin üzerinde tekinsiz bir dinginlik var. Ara sıra o gün ölenlerin cesetlerini simsiyah uzanan nehri geçirerek ölüler şehrine taşıyan eşek arabalarının sesi duyuluyor sadece. Arabaları sayıyorum. Son gecelerde sayıları çoğaldı. Medea kayboldu.

Ne olacak halimiz Leukon, diye soruyor, olacaklar hakkında bildiklerimi, gördüklerimi söylemeye cesaretim yok ona. Güzellikten ışıldayarak ve aşkın harareti içinde Oistros'un yanından geliyor, beni kucaklıyor, ben de kucaklıyorum artık yitmiş olan onu. Yapmaması gereken bir şeyi yapıyor, uyarılarıma kulak asmıyor, Oistros'la zaten hiç konuşulmuyor. Artık parmaklarının bir uzantısı haline gelmiş keskisiyle tanrıçanın şeklini taştan çıkartıp alıyor ve ona kimin suretini verdiğini fark etmiyor bile. Parmaklarının ucundan çıkan Medea'nın sureti, adamın aklını başından aldı, bunu Oistros kendi de kabul ediyor, böyle bir şey daha önce hiç başına gelmemiş, bu kadından aldığı haz, hayatında ve işinde de yeni bir haz bahşetmiş ona, atölyesine yaklaştıkça içeride ıslık çalıp şarkı söylediğini işitiyorum, sadece Medea adımını attığında sessizlik çöküyor. Kökenini, ailesini ve akrabalarını tanımayan bu adam kendine dert eder gibi görünmüyor bunları, kaderinin altında ezilmiyor, ki daha kundaktayken bir taş ustasının kapısının önüne bırakılmış, çocukları olmadığı için karısı bu bebeği tanrının bir armağanı olarak kabul etmiş ve ona bakmışlar, babalığının atölyesinde sanatının temel bilgilerini daha çocukken öğrenmiş ve yaşlı taş ustasının açık yüreklilikle ve biraz da ürküntüyle söylediği gibi kısa süre de bu bilginin çok ötesine geçmiş. Bugün Korinthos'un en seçkinleri aile mezarlarını ona yaptırıyor; zengin bir adam olabilirdi, fakat nasıl olup da böyle hırslardan uzak ve mütevazı kalmayı başardığını kimse anlamıyor ve diğer meslektaşlarının kıskançlığını üzerine çekmemeyi nasıl başardığını da. Görünen o ki, para gibi kıskançlık da ona yapışıp kalmıyor, buna karşın insanları

kendine çekiyor, etrafı her zaman, atölyesinde onlar için yapacak bir şeyler bulduğu genç insanlarla dolu. O tasasızlığıyla beni de kendine çekti; onunla beraberken üzerimdeki melankoliden ve rahatsız edici düşüncelerimden kurtulup iyileşiyorum, çünkü o bunların farkında değilmiş gibi görünüyor, en azından bana sözünü etmiyor, varlığının iyileştirici yanı tam da bu işte, herkese eşit davranıyor, günün birinde kral yolunu şaşırıp buraya gelse yine dinginliğini bozmayacaktır eminim. İster üst tabakadan olsun ister alt tabakadan, özgürlüğünün ve dinginliğinin ona yaklaşanlara da yansıdığını gözlemlemek ilginç.

Medea onun içindeki çocuğu öldürmeden yetişkin olmayı başardığını ve varlığının kendisi için armağan olduğunu söylüyor, hâlâ öyle mi acaba? Soruyu böyle sormamalıyım. Benden gönüllü vazgeçiş beklemesine rağmen Arethusa'nın benim için bir armağan olup olmadığını sorsalar buna nasıl katlanırım. Zaten bir ilişki olmayan ilişkimizin gizli kalması konusunda onunla hiç konuşmadan anlaştık, oysa Medea hiçbir önlem almadan Oistros'a gidiyor. Onun bu kaygısızlığı giderek tehlikeli bir hal alıyor, hatta suç oluşturuyor.

İnsan kendini çaresiz hissediyor. Sanki birisi, onca uzun zamandır kendimi duygulara özenle kapattığım için benden intikam almak istiyor, Korinthos'taki ilişkilerden doğru dürüst haberi olmayan ve Korinthosluların şu an olduğu gibi kendilerini tehlikede hissettikleri bir durumda neler yapabileceklerini bilmeyen bu insanlara yürekten bağlandım. Medea içiyor, gülümsüyor, susuyor. Akamas, sözüm ona tesadüfen kulenin merdivenlerinde karşılaştığımızda yarı karanlıkta arkadaşlarımla ilgili sorguya çekti beni, yeri ve zamanı iyi seçmişti. Şu sıralarda, kral sarayından epey uzaklaşmış olan insanları –böyle bir ifade kullandı bizim kurnaz Akamas– özellikle yeğler gibi görünüyormuşum. Öyle değil mi, sevgili Leukon? Ve ben, içimde çaresiz bir öfke giderek daha fazla büyürken onun bu sinsice sorusuna karşılık ver-

mek yerine, beni herhangi bir görev ihmaliyle suçlayabilir mi diye sordum. Başkalarının, benim milimi milimine yaptığım hesaplardan çıkarttıkları kuşku götürür sonuçlardan beni sorumlu tutabilir miydi? Akamas o an geri çekildi, fakat bu zaferden hoşnutluk duyamayacağımı ikimiz de biliyorduk; Akamas'ın dehşet verici yanlışlıktaki öngürülerini gözünün içine sokmak zorunda kaldım çoğu zaman, sanki benim haritalarımdan kralın duymak istediği şeyleri kimin okuduğunu bilmiyormuşum gibi: Korinthos için mutlu bir yıl, gelişim, refah ve kralın düşmanları için yenilgi. Bunların yerine deprem oldu ve ardından da veba geldi. Sarayda Akamas'ın yıldızı kaymaya başlamıştı, gözlerimizin önünde battı. Bir keresinde Korinthos'ta, bizim mağrur ülkemiz Korinthos'ta, bir zamanlar genç bir kız iktidarın sunağında kurban edildiğinde ve bundan haberdar olanların, iktidarın çevresinde kalmak mı, yoksa çekilmek mi istediklerine karar vermeleri gerektiğinde, yeri kralın gözdeleri arasında en tepede olmazsa yaşayamayacağını yüzüme karşı söylemişti Akamas.

Senin haberin vardı demek, diyor Medea bir saptama tonunda, ben de ona bilginin dereceleri olduğunu anlatmaya çalışıyorum, evet biliyordum, ama bir noktaya kadar, ayrıntılardan haberim yoktu. Ve tekrar unuttum. Başka ne yapmalıydık sence, diye soruyorum. Bilmediğini söylüyor. Yazık sadece, diyor. Yazık mı? diye soruyorum. Evet. Yazık. Sözleşmelerin bu kadar dayanıksız olmalarına ve en ufak zorlanmada bir kenara itilebilmelerine yazık. Hangi sözleşmeler, diye soruyorum. Biliyorsun, diyor. Artık insan kurban edilmeyeceğine dair sözleşme. Böylesi sözleşmeleri ciddiye almasına şaşıyorum, ama bir şey söylemiyorum. Bugünkü konuşma tarzı hoşuma gitmiyor, hali hoşuma gitmiyor, sanki bir peçenin ardında hareket ediyormuş gibi.

Onu sarsıp kendine getirmeliyim. Akamas'ın artık tehlikeli olduğunu, saraydaki konumunu tekrar sağlamlaştırabilmek için her şeyi göze alabileceğini söylüyorum. Bana

ihtiyacı olduğu için şimdilik ben emniyetteyim. Fakat tüm tecrübelerimi, tüm aklımı, tüm kurnazlığımı bir araya toplama ihtiyacı hissettiğimi, üstelik onun çok itici bulduğu, benim de kendimde hiç sevmediğim bir yeteneğimi, yani susma ve sinerek görünmez olma yeteneğimi de kullanmak zorunda kaldığımı Medea'ya söylemiyorum. İncelikle ayarlanmış zaman aralıklarıyla Akamas'a bazı hesaplamalarımı aktarıyorum, ki o da bunların sayesinde gerçekleşecek bazı öngörülerde bulunabilsin, örneğin Mykenai ile bir ticaret anlaşması yapılacağı veya büyük baş hayvan doğumlarının artacağı gibi. Akamas'ın bu öngörülere tek başına, sadece kendisinin vardığına, bunların rüyasında ona göründüğüne inanmasını sağlıyorum, onun yıldızının daha güçlü parlayabilmesi için kendimi iyice geri çekmem gerekiyor. Kreon'un sarayındaki yıldızlar sistemi, küçük yıldızları tehlikeli bölgelere süren yeni bir dizilime geçti. Medea'nın sönmeye başlayan ışığının etki alanına giren herkes için tehlikenin giderek büyüdüğü elle tutulacak kadar kesin artık. Tehlikenin merkezi o, evet o. Ve işin korkunç tarafı, kendisi bunu görmek istemiyor.

Daha dikkatli davranman için başka neler olması gerekiyor bilemiyorum, diyorum ona, büyük bir rahatlık sergileyerek yanıtlıyor, şimdiye kadar başına o kadar çok şey geldiği için belki de artık rahat bırakılacağını umduğunu söylüyor. Zaten sesini hiç çıkarmıyormuş, daha başka ne yapmalı veya yapmamalıymış? Artık hiçbirimiz bunun farkına varmıyor olsak bile biz bütün Korinthosluların ana sütüyle birlikte aldığımız bir şey var, bu kadında eksik olan da bu işte, benim de ancak Kolkhislilerle, özellikle de Medea'yla karşılaştırdığımda dikkatimi çekti, bu bir altıncı his, her birimizin hayatının bağlı olduğu iktidarın halindeki en ufak değişikliğin kokusunu alabilmemizi sağlayan bir yetenek. Bir tür sürekli dehşet hali, diyorum Medea'ya. Öyle ki, örneğin deprem gibi gerçek bir dehşet, bazılarına bir kurtuluş gibi geliyor.

İlginç insanlarsınız, diyor; siz de, diyerek yanıtlıyorum ben de. Gülüyoruz.

Etrafına yaydığı güven duygusunun son zamanlarda Korinthosluların çoğu tarafından küstahlık olarak algılandığını ve bu yüzden ondan nefret ettiklerini söylemiyorum. Bu kadın hakkında düşündüğüm kadar hiçbir insan üzerinde düşünmedim, o değil sadece, diğer Kolkhisli kadınlar da düşündürüyor beni. Burada daha aşağı işleri onlar yapıyor ve başlarını bizim üst düzey memurlarımızın karıları kadar dik tutuyorlar, işin en ilginç yanı da başka türlüsünü akıllarının almaması. Hem hoşuma gidiyor, hem huzursuzluk veriyor bu halleri bana. Senin yanındayken, diyorum Medea'ya, hep karmaşık duygular içinde kalıyorum. Ah Leukon, diyor o da, sen duygularını düşüncelerinle tutsak ediyorsun. Özgür bıraksana onları. Sonra yine gülüyoruz ve ben, Medea'nın içinde bulunduğu durumu unutabilmeyi, duygularımı özgür bırakabilmeyi ve sadece, hiç kimseyle olmadığım kadar yakın olduğum, aynı zamanda da bana her zaman yabancı kalacak bu kadınla dost olmanın tadını çıkarabilmeyi diliyorum.

Arethusa'yla da olduğu gibi, ama bu başka bir şey. Sevgilinin yabancı kalması çekiciliğini artırıyor, ayrıca bu diğer erkeklerin de fark ettiği bir şey, Arethusa'ya tutkunluğumu hepsi anlıyor, Akamas bile aşktaki şanslılığımı takdir eden bir değinide bulunmaktan kendini alamadı, son anda bakışlarımla onu durdurmuş olmasaydım erkek erkeğe bir yakınlıkla omzuma da dokunacaktı neredeyse. Yani hepsi bizi izliyor, hakkımda konuşmaktan, sonunda beni de bulan aşk hakkında gevezelik etmekten çeneleri düşecek neredeyse, çekilmez bir şey bu benim için. Arethusa'yı, herkesin sadece Giritli diye andığı, bazılarının da babası sandığı ihtiyarla paylaşmak zorunda olduğumu bir bilselerdi; Giritli en eski aşk yoldaşıymış, ondan böyle söz ediyor Arethusa. Denizdeki büyük depremden sonra Girit'in tüm evleri ve ih-

tişamlarıyla boy ölçülmeyen sarayları gibi harabeye dönmüş olan kendi evlerinin yıkıntıları altında adam onu bulduğunda, daha doğrusu oradan çekip çıkardığında, henüz bir çocukmuş neredeyse Arethusa; bütün Girit tümüyle harabeye ve bir ceset tarlasına dönmüş olmalı, ben bunları ihtiyarın anlattıklarından biliyorum, Arethusa bu konuda asla konuşmuyor, o zamanlar en güçlü çağında bir erkek olan ihtiyarın onun için ve kendisi için savaş vererek birer yer bulduğu gemi yolculuğundan da asla söz etmiyor. Bir keresinde, en azından gemiye güç kullanarak girmeyi başardıklarını açık etti. Bazen anlamsızca içtiği oluyor, bu haldeyken her zamankinden fazla konuşuyor, ama Arethusa yanındaysa asla. Bu gemi yola çıkarken orada yaşanmış olabilecek şeyleri hayal bile etmek istemiyorum.

İhtiyar erken yaşlanmış ve hayatın izleri bedenine kazınmış olsa da hâlâ güçlü, zamanında ürkütücü biriydi herhalde, Girit'te her yıl sarayda düzenlenen ve tüm Akdeniz'de bilinen şenliklerde kraliyet ailesinin ve halkın önünde sergilenen gösterilerde öne çıkan atletlerden biriymiş. Arethusa ona bağlı, bu değişmez bir doğa yasası gibi. Ya bunu kabulleneceğim ya da Arethusa'dan tümüyle vazgeçeceğim, başka seçeneğim yok. İkisi de mümkün değil benim için. Hayatta bu tür acıların da yaşanabileceğini bilmezdim, bunları bir tek Medea'yla konuşabiliyorum. Ayrıca benim için üzülmek aklından bile geçmiyor Medea'nın. Evet, diyor, iyice kapıldın biliyorum, ama düşünsene bir, ya bu denli kapılacağın bir şey başına hiç gelmemiş olsaydı? Oysa şimdi yaşadıkların sayesinde kendini tanıyorsun, öyle değil mi? Benim bir şey yaptığım yok, diyerek ona karşı çıkmaya çalışıyorum, sadece bekliyorum. Ama bunu kabul etmiyor. Ona göre beklemek de, kişinin kesintiye uğratmaktansa zamanını beklemek istediği bir kararın öncesindeki bir eylemmiş. Ayrıca ben zaten Arethusa'nın yakınlığını istiyormuşum, duygularımı ve tutkumu gizleyerek saatlerce atölyesinde oturup o

taştan figürlerini oyarken ellerini izliyormuşum. Bu ellerin benimle nasıl konuştuklarını kimse hayal edemez. Arethusa gülümser, beni hiçbir zaman yanından uzaklaştırmaz, kapıdan girdiğimi gördüğünde her zaman yüzü aydınlanır, selamlamak için bana sokulur. Beni anlıyorsun değil mi Medea, diyorum. Evet, diyor. Arethusa iki erkeği birden seviyor, her birini farklı bir biçimde. Ya sen, diye kışkırtıcı bir soru soruyorum, dinginliğini koruyor. Ben iki erkeği birden sevmiyorum, diyor. Arethusa'yı kucaklıyor, birbirlerini iki kardeş gibi seviyorlar, kapının perdesini aralayıp çıkıyor ve Oistros'a gidiyor.

Akamas'ın gördükleri doğru, buradaki, Korinthos'taki âlemde, işleyişi sağlayan mekanizmanın kendilerini içine çekmesine izin vermeyen insanlardan biriyim ben de. Dişlilerin arasına kum kaçmış, mekanizma gıcırdayıp sarsılıyor, onlar bunu dert etmez gibi görünüyorlar, bense kaygılanıyorum. Bunun için Arethusa'yı suçlayamam, onu hiçbir şey için suçlayamam, fakat Korinthos'un çöküşüne ve daha da net olarak da kendisini ortadan kaldırmak için gösterilen çabalara işaret eden belirtilere o denli serinkanlılıkla baktığı için sessizce sitem ettiğim oluyor Medea'ya. Kendimi dizginlemek için çabaladığım onca yıl boşa geçmiş olabilir mi? Sevmediğim bu şehre tutsaklığımın sonu gelmeyecek olabilir mi?

Düşüncelerimiz farklı yollardan benzer bir noktaya varmış olmalı, her belanın bir nebze olsun iyi bir yan da taşıdığı dikkatini çekti mi senin de hiç, diye soruyor Medea; halkın öfkesine hedef olmasaymış kendi Oistros'la, ben Arethusa'yla nasıl tanışacakmışız. İzleniyor olmasaymış şehrin en ücra köşesine, Korinthosluların en yoksullarının, eski tutukluların ve onların ailelerinin yaşadığı, her türden kuşkulu kişinin yerleşmek için seçtiği ve aralarında Oistros, Arethusa ve Giritli gibilerin de göze batmadığı, bu bahçelerin içine saklanmış basık damlı balçık kulübeler mahallesine nasıl düşecekmiş yolu.

Yaz başında açık, berrak bir gündü, ışığın, neredeyse hiç geçişsiz aniden karanlığa dönüşmeden önce son bir kez daha ışıma gücünü topladığı, çocukluğumdan beri alışkın olmama rağmen beni bile hâlâ heyecanlandırabilen o andı. Bu anlar, burada yaşadığım için şükran duyduğum ve başka türlüsünü aklımdan bile geçiremediğim anlardır, içimde tam da bu duyguyla, sayısız geceler gizli yasalarının izini bulmak istediğim yıldız akışlarının dünya dışı güzelliğine kapılarak gökyüzüne bakmış olduğum kulenin terasında durdum, benim hayatım buydu işte. Henüz yaşlanmış sayılmam, en azından Arethusa böyle söylüyor, ama ben öyle bir noktaya geldim ki, artık insanlar arasında değil, sadece yıldızlar arasında arkadaşlarım var. Yanımda eğitim almaya gelen gençlerle arama dostça bir mesafe koyuyorum, ki çoğu, en akıllılarından ve en vicdansızlarından biri olan Turon gibi sadece kendi gelişimini düşünen gençler değil, içlerinde iyi bir donanıma ve öğrenme isteğine sahip olanlar da var.

O akşamüstü saatinde öğrencilerimden biri koşarak merdivenlerden yukarı çıktı, oysa bu saatlerde beni rahatsız etmemeleri gerektiğini biliyorlar. Medea'yı şehrin içinde kovalıyorlar, diye bağırdı. Kim, diye sorabildim ancak. Ama her şeyi biliyordum zaten. Ayaktakımı. Böyle olacağı belliydi.

Merdivenleri hızla indim ve habersizce Akamas'ın odasına girdim, burası birçok penceresi olan, etrafı balkonla çevrili geniş bir mekândı. Memnun musun şimdi, dedim doğruca. Önce hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi yapmaya çalıştı, fakat ben, şimdi kendim bile inanamıyorum ama, üstüne yürüdüm, duvarın önünde sinip yeminler etmek zorunda kaldı, elinden bir şey gelmiyormuş, Medea halkı çok kışkırtmışmış. Halk mı, diye sorunca bütün ciddiyetiyle kardeş cinayeti hikâyesini önüme sürmeye kalktı, ki bu hikâyeyi burada mayalamışlar ve buradan etrafa yaymışlardı. Ah, dedim kibirle, yani bu insanlar toplanıp kadının yolunu beklemeyi, sonra da küfür kıyamet sokaklarda sürüklemeyi

kendiliklerinden mi düşündüler? Evet, öyle olmuş olmalı, diye yüzüme karşı iddia etme cüretini gösterdi Akamas; ipini koparmış bir halk kitlesine karşı bir şey yapılamayacağını gayet iyi biliyor olmalıymışım. Onları boşluğa salmak gerekirmiş. Ne boşluğu? diye bağırdım. Kadının üstüne salmaktan söz ediyorsun herhalde. Öldürsünler mi istiyorsun? Olmaz öyle şey, dedi Akamas, böyle güruhlar çok korkaktır bilirsin, Medea'ya bir şey olmaz.

Kendimi kaybettim, nihayet. Bu güruhu sen kışkırttın, sen, diye bağırdım, herhalde adamlara para da verdin. Sonra korktum birden. Elbette söylediklerimde haklıydım, bunu ikimiz de biliyorduk, ne var ki fazla ileri gitmiştim. Bunu Akamas da hissetti, duruşunu dikleştirdi, ağır ağır üzerime gelerek soğuk bir tonda konuştu: Bunu bana kanıtlamak zorunda kalacaksın dostum. Kazanmıştı. Büyük Akamas'ın bir kadının peşine düşmeleri için ayaktakımına para verdiğine tanıklık edecek birini hiçbir zaman bulamazdım. Ve tanıklık edecek kadar aklını kaybetmiş biri çıksa bile bunu yaptığında ölmüş sayılırdı. Akamas'ın suçunu kanıtlamak için yapılabilecek ne varsa tümünü aklımdan geçirdiğim ve hepsinden hemen vazgeçtiğim o anda, ancak o anda, Korinthos'u tam olarak tanıdım işte. Ve Korinthos'taki hayatın akışını belirleyen üstü örtülmüş gerçeği ortaya çıkarmanın Medea'nın payına düştüğünü ve bizim buna katlanamayacağımızı da o an kavradım. Bir de güçsüz olduğumu.

O gün Akamas'la tartışmamızdaki tutumumu bugün de hâlâ onaylayabiliyor olsam bile o öğle sonrasını isteksizce düşünüyorum, bundan Medea'ya isteksizce söz ediyorum. Akamas'ı açıkça hesap vermeye zorlayamasam da onun içyüzünü görmüş olduğumu belli etmedim. İnsanın saçlarını diken diken eden suçlamalarla ve hatta şiddet kullanarak Medea'ya saldırmalarının nedenini bildiğimi de belli etmedim. Onun hepimizin unutmak istediği bir ismi ortaya atabileceğinden korkuyorduk: İphinoe. Bu ismi Akamas'ın karşı-

sında ilk kez dillendirmek, o zamanlar genç bir adam olarak onun bekleme odasında otururken pek çok şeye kulak misafiri olduğumu söylemek içimi hafifletti, duyduklarımın çoğunu hemen anlamamıştım, tuhaf ayrıntılardan resmin bütününü tamamlamayı başardığımdaysa karşısında donup kalmıştım ve artık çok geç olmuştu. Nerede yaşıyoruz biz, diye öfkeyle sordum Akamas'a. Bunu gayet iyi biliyorsun, diyen bir bakışla yanıtladı sadece. Sahneyi Medea'ya betimledim, soğukkanlılığımı yitirdiğimi, bir çaresizlik duygusuyla felce uğradığımı, Akamas'ı orada bıraktığımı ve bir süre sonra, çenemi kapatıp onu aramak için yola çıktığımda beni aklın mı, korkunun mu yönettiğini anlayamadığımı itiraf ettim. Bu tür durumlarda insan bunu çoğunlukla bilmez Leukon, dedi.

Sustuk. Şehirde beni kovaladıklarında korktum, dedi, izlenen her hayvanın yapacağı gibi ben de canımı kurtarmak için deliler gibi koştum, fakat içimde bir yan ölüm sessizliğini ve soğukluğunu korudu, çünkü olanlar olması gerekenlerdi. İçimde zayıf bir ses, daha kötüsü de olabilirdi, diyordu. İnsanların her yerde anlaşmaları bozuyor olmaları bir teselli sayılabilir mi? Kaçmanın bir yararının olmaması? Eğer aynı tutumla, aynı cümleyle hem kurtarabiliyor hem ihanet edebiliyorsan, vicdanın artık bir anlamının kalmaması? Vicdanın yaslanabileceği bir temelin kalmadığını kardeşimin kemiklerini tarladan toplarken anladım, bir de mağaralarınızın içinde o kızcağın narin kemiklerine dokunduğumda. Bu bildiğimi insanlarla paylaşmak gibi bir niyetim yok. Sadece nerede yaşadığımı anlamak istiyorum. Sen kulende oturuyor ve gök kubbenin yıldızlarını etrafına topluyorsun Leukon, güvenli bir yer, öyle değil mi, seni anlıyorum, buraya geldiğimden beri ağzının iki köşesindeki kıvrımların giderek biraz daha aşağıya doğru sarktıklarını izliyorum. Benim halim daha kötü, belki de daha iyi, nereden baktığına bağlı. İşler öyle bir noktaya geldi ki, benim hayatta yer alış şekli-

min tek bir örneğinin dahi kalmadığı bir yerdeyim, belki de böyle bir yer hiç olmadı, kim bilir. Sokaklarda kovalanırken koştum, herkes benden kaçtı, kapılar yüzüme kapandı, gücüm tükendi, dış mahallelere sürüldüm. Daracık sokaklara, alçak damlı balçık kulübelerin arasına girdim, bir evin köşesinden döndüğümde peşimdekilerle aramı açtım, orada yolun ortasında bir adam duruyordu, dağınık kızıl saçlı, sağlam yapılı bir adam, o kaçmadı, bekledi ve beni kavrayarak evinin kapısına kadar birkaç adım taşıyıp içeriye aldı. Devamını biliyorsun. O zamandan beri bu şehirde sağlam bir yerim oldu yine.

Az sonra deprem oldu. Birkaç saniye sürdü sadece, merkezi şehrin güneyinde, en yoksulların ve bu arada Kolkhislilerin de yaşadığı yerdeydi. Kulem sallandı, ama yıkılmadı. Ayaklarımın altındaki zeminin kaydığı an yaşadığım o tarifi imkânsız duyguyu hâlâ kemiklerimde hissediyorum, dışarı fırladım, sokak bağıran insanlarla doluydu, dünyanın sonu yaklaşmış gibiydi, yıldızlarda görünmemişti bu. Saraydaki hasar çok büyük değildi, duvarlar yıkılmamıştı, hizmetkârlar arasında birkaç yaralı, bir de ölü vardı. Fakat kafasına rastlayacak bir taşla değerli hayatının sönebileceği tasavvuru Kral Kreon'un kendine duyduğu sevgiyi ve ölümsüzlük duygusunu fena halde zedelemişti. Herkese karşı bir gazap biriktirdi içinde, ölüm korkusu yakasını bir daha bırakmadı sanırım, alıngan ve tehlikeli biri haline geldi ve kralın tarzındaki bu yeni sertliği öncelikle Akamas hissetti. Kralın dikkatini kendi üzerinden uzaklaştırmak için depremi Korinthos'un üzerine Medea'nın kötücül güçlerinin çekmiş olabileceği fikrini insanların aklına sokanın da o olduğu kuşkusundan bir türlü kurtulamıyorum. Medea'ya bunu bilip bilmediğini sordum. Başını evet anlamında salladı.

Bir keresinde Lyssa'yla onun hakkında konuşma imkânı buldum, depremin olduğu günün akşamıydı, Medea o sırada Oistros'un yanındaymış, Arethusa'yı bulmak için yıkıntı-

ların arasından geçerek atölyeye vardığımda orada karşılaştık. Arethusa korkudan bilincini kaybetmişti, deprem onun zihninde Girit'i yok eden felaketin yeniden canlanmasına yol açmıştı, kendine gelmesini Medea sağladı, alnını diriltici bir sıvıyla ovdu ve sonra bana bıraktı, kendi insanlarının yanına, şehrin en fazla hasar gören kısmına gitmek istiyordu, benden Lyssa'ya ve çocuklara da bir bakmamı rica etti. Küçücük evi hâlâ saray surlarına yapışık duruyordu; yaralanmış, inleyen şehrin içinden çıkıp bir dinginlik alanının içine girdim. Lyssa çocuklara sade bir akşam yemeği hazırlamıştı, beni de davet etti, ne kadar acıkmış olduğumu ve Lyssa'nın etrafına yaydığı rahatlığın bana ne kadar iyi geldiğini hissettim. Bir gün dünya duracak olsa yeniden harekete geçirecek kadınlardan biri o, kendisine emanet edilen insanların yaşamını sımsıkı kavrıyor, onun gözetimi altında büyüme şansına sahip olan biri ancak kıskanılabilir.

Lyssa, Medea için duyduğu kaygıyı oğlanlardan gizlemişti, ikisi de neşeli, hayat doluydu, İason'a benzeyeni, esmer kıvırcık saçlı olanından daha yapılıyken öteki de kardeşinden daha ele avuca sığmaz, daha sınır tanımaz bir çocuktu. Bir macera olarak gördükleri depremle ilgili haberleri vermek için birbirleriyle yarıştılar. Sonra kendiliklerinden yorulup uyumaya gittiler. Derin bir sessizlik çöktü birden. Küçücük mutfakta oturuyorduk, ocakta hâlâ kor vardı, ev yılanı küllerin arasında hışırdadı, atlatılmış olan tehlikenin ardından gelen rahatlık hali içindeydik, yarın başımıza ne geleceği bizi henüz tasalandırmıyordu, bir süre sustuk, sonra aklımızdan geçenleri kopuk kopuk cümlelerle konuştuk, Medea üzerine de konuştuk ve anladık ki farklı çıkış noktalarından benzer sonuçlara varmışız. Korinthos'un bir tür amansız hastalığa yakalanmış olduğunu ve kimsenin bunun kökenine inmek istemediğini benim gibi Lyssa da görüyordu. Er ya da geç, özyıkıma yol açacak bir dönüm noktasının geleceğinden korkuyordu, bildik bir şeydi bu, o zaman düzenli bir top-

lumun zapt ettiği düşünülen bütün o uğursuz güçler serbest kalacaktı, işte o zaman Medea'yı kaybedilmiş sayabilirdik. Ülkemizin durumu hakkında bir yabancıyla ilk kez konuşuyordum, daha da ileri giderek ona yaşadığımız çöküşün nedenleri hakkında ne düşündüğünü sordum. Yanıtın ortada olduğunu söyledi. Kendinizi fazla yüceltmenizde, dedi. Kendinizi her şeyin ve herkesin üstünde görüyorsunuz, bu da gerçekliğe ve kendi gerçeğinize bakışınızı bulandırıyor. Haklıydı ve cümleleri bugün bile hâlâ içimde yankılanıp duruyor.

Depremin sonuçları kendisinden beter yaşandı. Saray kendinden başka hiçbir şeyle ilgilenmiyordu, enkaz altında ölen üst düzey bir saray görevlisi büyük bir ihtişamla defnedildi, bu aşırı ve boğucu lüksün ardında Presbon'un olduğu belliydi, yeteneklerinin ve aynı zamanda zavallılığıyla acımasızlığının da doruğuna varmış olarak tüm özdenetimini yitirmişti artık, yoksa bu israfın varlarını yoklarını yitirmiş olan ve ölüleri haftalardır yıkıntıların altında çürüyen Korinthosluların öfkesini parlatacağını kendi de görürdü. Medea'nın uyarılarına kimse kulak vermedi elbette, oysa Kreon'un etrafındaki hekimler bile ölülerin çıkartılması ve gömülmesi gerektiğini söylüyorlardı, cesetlerin hayatta kalanlar için tehlike arz ettiğini deneyimlerinden biliyorlardı elbette ve gerçekten de salgının ilk vakaları, hayatta kalanların farelerle birlikte cesetlerin dibindeki eğreti dam altlarında barındığı, o yerle bir olan mahallenin hemen yakınında görüldü.

Akamas beni çağırtıp bir devlet sırrını açıkladığında ilik-lerime kadar ürperdim: Şehirde veba başlamıştı. Bunu hiç unutmuyorum. Kralın ve kendisinin ne yapmayı düşündüklerini sordum titreyerek Akamas'a, sanki dünyanın en olağan şeyini söylermişçesine dudaklarını kısarak cevap verdi: Şehri terk edeceğiz. Baş gösterebilecek olan bir paniği daha başlamadan bastırmak için gerekli önlemler alınmıştı. Güvenlik güçleri takviye edilmişti. Ve sonra Medea'ya aktarmayı bugüne kadar içimin almadığı bir cümle söyledi: Biri

şu senin Medea'ya da Korinthos'tan uzaklaşmasını söylese hakkında hayırlı olur.

Ne demek istediğini derhal kavradım. Bu düşünme şeklini gayet iyi tanırım, ben de böyle büyüdüm, aynı şey benim içimde de var, kekeledim: Düşündüğüm şeyi yapmayacaksınız herhalde. Batıl inanç, kuşkumu adlı adınca dillendirmemi engellemişti, Akamas da bunu anladı, niçin olmasın, dedi duygusuz bir şekilde.

Veba yayıldı, Medea bu haftalar boyunca diğer herkesten fazla uğraş verdi, hastalar onu istiyor o da yanlarına gidiyordu. Ne var ki Korinthosluların çoğu hastalığı onun yaydığına inanıyordu. Vebayı Korinthos'a getiren oydu.

Bu konuşulanları duymamış olması mümkün değil. Dikkatlice, etrafından dolanarak, insanların kendi yüklerini bir başkasının üzerine atma ihtiyacından söz ediyorum. Bundan sonra her yüz tutsaktan biri, tanrıları yatıştırmak ve şehri cezalandıran ellerini üzerimizden çekmeye ikna etmek için kurban edilecek. Bunun hiçbir yararı olmayacak, diyor Medea. Ayrıca böyle bir şeye izin vermeyeceğini söylüyor. Buz kesiyorum. Korinthos yasalarına karşı çıkmaması için ısrarla yemin etmesini istiyorum ondan. Bunu yapmak zorunda kalmazsa iyi olacağını söylüyor sadece. Medea, diyorum, eğer tutsakları kurban etmezlerse kendilerine başka bir kurban arayacaklar. Biliyorum, diyor. İnsanların ne kadar acımasız olabileceklerini de biliyor musun peki, diyorum. Evet, diyor. Fakat herkesin sadece tek bir yaşamı var, diyorum.

Kim bilir, diyor.

Ona dikkatle bakıyorum. Bu kadın hakkında ne biliyorum, neye inandığını nereden biliyorum. Müritlerini, hepimizi esir alan şu ölüm korkusundan kurtarabilen bir inanç olup olmadığını biliyor mu, diye sormak istiyorum Medea'ya. Onu yükselmekte olan sabah aydınlığında görüyorum, bir şey sormuyorum. Belki de benden sakladığı bir sırrı olduğunu düşünüyorum ilk kez. Bağlı kaldığım tek şey, yıl-

dızların hareketlerine hükmettiği gibi bize de hükmeden o aynı yasadan kaçamayacağımıza olan inancım. Biz ne yapsak veya yapmasak bir şey değişmez. Medea karşı çıkmakta ısrarla direniyor. Direnci onu mahvedecek. Ne istersen yapabilirsin Medea, diyorum, hiçbir yararı olmayacak, kıyamete kadar bir yararı olmayacak. İnsanları yöneten dürtü her türlü mantıktan daha güçlü.

Bir şey söylemiyor.

Gece sona erdi artık, biz hâlâ aynı yerde oturuyoruz. Güneş doğuyor, şehrin damları ışıyor ve pırıldıyor. Hiçbir zaman böyle birlikte oturmayacağız bir daha. Yürek daralmasının ne demek olduğunu şimdi anlıyorum. Hayırlı olabilecek tek bir çıkış yolu bile göremiyorum. Söyleyebileceklerimi söyledim, olanı geri çevirmek mümkün değil. Olacakların kararı ise çok önceden bizim dışımızda verildi.

Bardaklarımızda kalan şarabı güneşe karşı savuruyoruz ve bu esnada ne dilediğimizi birbirimize söylemiyoruz. Ben hiçbir şey dilemedim. Artık kimsenin durduramayacağı bir mekanizmanın harekete geçmiş olduğunu düşünüyorum. Kollarım felçleşmiş gibi. Medea'nın da benim kadar yorgun düşmesini mi dilemeliydim yoksa.

Gidiyorum artık, diyor. Peki, diyorum. Parmaklığın başında duruyorum, ortasında kulemin yükseldiği ve şehrin bütün sokakları gibi boş olan meydanı geçişini izliyorum. Veba korkusu herkesi sildi süpürdü.

8

Şenlik bazı ritüelsi özelliklerini yitirdi ve şiddete dayalı kökenlerine geri döndüğü ölçüde kötü sonlanıyor. Kötü güçlerin karşısında bir engel yok artık, aksine müttefikleri var.

René Girard, "Şiddet ve Kutsal"

Medea

Bekliyorum. Bana verdikleri penceresiz odada oturuyorum ve bekliyorum. Aralığından ince bir ışık çizgisinin içeri düştüğü kapının önünde sırtları bana dönük iki nöbetçi bekliyor. Büyük salonda toplanmışlar, benim davama bakıyorlar.

Artık her şey açık. Hedefte ben varım. Onların adak törenine gitmemeliymişim, bu tam bir küstahlıkmış, böyle diyor Lyssa. O sabah yaptığım gibi karşı çıkmıyorum artık ona, ne zamandı bu, dün mü, bir önceki gün mü, üç gün önce mi; erken kalkmıştım ve kendimi, Artemis rahibelerinin davetini kabul edip bir yabancı olarak Korinthosluların büyük ilkbahar şenliğine katılmaya hazır hissettim. Küstahlık mı bu? Bilmiyorum, o sabah hissettiğim şey daha çok bir güven duygusuydu. Barışacak gücü bulmaktı. Uzatılan bir eli, diye düşündüm, niçin geri çevirsinler ki? Bugün nedenini biliyorum. Korkularını ancak başkalarına saldırarak yatıştırabiliyorlar.

Güzel bir sabahtı. Son görüntüleriyle uyandığım rüya içimde bir kilidi açtı, nedensiz bir huzur kapladı içimi, ama bu hep böyledir zaten. Kolkhis'ten ayrıldığımdan beri uyurken üstüme örttüğüm kuzu postunun altından çıktım, yatağımdan kalktım, toprak zeminin serinliğiyle temas edince titredim, ayaklarımı hazla birbiri ardına yere bastım, kollarımı kaldırdım, kendi çevremde döndüm, kapıdan içeri düşen henüz solgun ışığın altında durdum. Hilal, gece mavisinin içinde yüzüyordu, hafif eğik, açık bir kâse gibi, bana azalan yıllarımı anımsatarak incelen ay, benim kadını simgeleyen Kolkhisli Ay'ım, güneşi her sabah yerkürenin kıyısından yukarı çekecek kadar güçlü. Ve her sabah aynı tedirginlik, güçler dengesi korunuyor mu, gece boyunca uyumları bozuldu

mu, belirli yörüngelerinden bir parça olsun kaydılar mı, dolayısıyla eski hikâyelerde anlatılan o dehşet döneminin eşiğinde mi yerküre? Fakat bugün, bir yıldızın yörüngesini diğerleriyle bütünleyen yapıcı yasalar hâlâ geçerliğini koruyor olmalı, gece göğünün ağır ağır günün aydınlığıyla doluşunu sevinçle izledim. Durum her neyse, bir önceki ve bir sonraki gün gibi olacaktı bugün de, sevgili Leukon'un şaşmaz yöntemleriyle bile güneşin Korinthos'un üzerinde çizdiği yayda yaz dönümünde ulaşacağı tepe noktasına doğru yaptığı minicik açılım ölçülemezdi.

O zaman ben artık burada olmayacağım. Ne güneş tanrısı Helios, ne de sevgili ay tanrıçası bunun farkında olacaklar. İnsanların kaderlerinin yıldızların hareketlerine bağlı olduğu yolundaki inancımı ağır ağır, zorlanarak, ama sonunda kesin olarak yitirdim. Yıldızlarda bizimkilere benzer ruhların yaşadığı ve ellerinde tuttukları ipleri şerle dolaştırarak da olsa varlığımızı etkiledikleri yolundaki inancımı yitirdim. Kralın baş astronomu Akamas da benim gibi düşünüyor, bir adak törenindeki bakışmamızdan beri bunu biliyorum. İkimiz de fikrimizi belli etmiyoruz, ama farklı yöntemlerle ve farklı nedenlerle. Akamas tüm insanlar karşısında sergilediği dipsiz kayıtsızlıkla kendini tanrıların hizmetkârları arasında en gayretlisi gibi gösteriyor; bense törenlerden olabildiğince uzak duruyorum, katılmak zorunda kaldığımdaysa, tanrıları terk ettiğimizde içinden çıkmayı hepimizin başaramadığı bir karanlık alandan geçen biz ölümlülere duyduğum acımayla sessizliğimi koruyorum. Akamas beni tanıdığını sanıyor, ama kendini kandırdığı için kimseyi tanıması mümkün değil, hele kendini hiç. Şimdi benim korkumdan beslenmek istiyor. Korkumu engellemeliyim. Düşünmekten vazgeçmemeliyim.

Tüm ayrıntıları şimdi onca değer kazanmış olan o sabah Lyssa'nın yan tarafta küle üfleyişini, özenle üst üste dizdiği küçük zeytin dallarının çıtırdayarak alev alışını, su kabını

ocağın üstüne yerleştirişini ve kıvama getirmek için arada bir vurup şaklatarak arpa ekmeğinin hamurunu yoğuruşunu dinledim. Onun sazlardan ördüğü ve dokunması ayaklarıma çok iyi gelen hasırlara basarak, içinde eşyalarımın bulunduğu sandığa doğru yürüdüm; Kolkhis'teki büyük törenlerde giydiğim ve Lyssa'nın benim için yanımıza almış olduğu beyaz elbise de bu sandığın içinde, son zamanlarda hiç giymemiştim onu. Elbiseyi çıkardım, silkeleyerek düzelttim, kumaşına dokundum. Geçen yıllar boyunca ipliği biraz incelmiş olmalıydı, ama hâlâ iyi durumdaydı, kumaşta aşınma yoktu. Hasırın üstünde durarak çıplak bedenimi önce gözlerimle, sonra ellerimle yokladığımda elimde olmadan güldüm, Oistros'un dokunuşlarıyla yeniden canlanan bedenim artık taze değil, ama hâlâ diriydi, artık incecik değildim, kalçalarım dolmuştu, göğüslerimi avuçlayarak dikleştirmem gerekiyordu, ama tenim güzel esmerliğini korumuştu, el ve ayak bileklerim kalınlaşmamıştı, yere bir keçi gibi sağlam bastıklarını söylüyor Oistros, saçlarım da her zamanki gibi gür ve kıvır kıvırdı hâlâ. Daha birkaç hafta önce saçlarımı tuttuğumda kafa derimden avuç avuç ayrılıp elimde kalıyor ve Lyssa'nın başımı yıkarken kullandığı eşek sütünün içinde tutam tutam yüzüyorlardı, geçirdiğim ağır ateşten sonra saç köklerimi derimden söken, ama hakkında konuşamadığım o kaygıya karşı bir çözümümüz olmadığını ikimiz de biliyorduk. Sadece beni, sadece zavallı İphinoe'yi ilgilendiren bir acı değildi bu, ama onun mağarada çürüyen kemiklerine dokunduğumda açığa çıkmıştı ve yaşamsal bir acıydı, içimde yayılarak derinleşen ve o ruhsuz kalabalığı elbirliğiyle üstüme süren Agameda'nın nefretiyle, Presbon'un ihanetiyle, Akamas'ın acımasızlığıyla ağırlığı artan bir duyguydu. İçimdeki dönüşümü, beni sokaklarda önlerine katıp sürdüklerinde hissettim. Aniden yaşamak istediğimi anladım. Bir de Oistros var tabii. Oistros güçlü bir neden. Aşkın sağladığı bu yeniden doğuş ilk kez yaşadığım

bir şey değil, artık saçlarım da sımsıkı tutunuyor derime. Saçlarımdan kavrayıp şehrin sokaklarında sürükleyebilirler bile.

Önce yüzümü, ardından kollarımı kabın içindeki kaynak suyuna daldırdıktan sonra, elbiseyi üzerime giydim, kumaşın dökümünü gözden geçirdim, saçlarımı şenlik gününe uygun olarak rahibelere özgü beyaz bantla topladıktan sonra sırtı bana dönük ocağın başında oturmuş, evimizdeyken hafif yanık, baharlı kokularıyla şenlik günlerini haber veren pideleri pişirmekte olan Lyssa'nın yanına gittim. Biz Kolkhisliler için de ilkbahar şenliği zamanı gelmişti, fakat titizlikle, hatta fazla titizlikle yerine getirsek bile buradayken geleneklerimiz Kolkhis'te içinden her seferinde yeniden doğdukları o şenlik pırıltısının hafif bir yansımasından fazlasını veremiyordu. Ve bu zayıf yansıma bile hiç yoktan iyiydi, çoğunluk böyle hissediyordu, ama ben onların duygularını paylaşmıyordum.

Lyssa arkasına dönüp beni tören giysileri içinde görünce korktu. Bu kıyafetle mi gidecektim bugün? Evet. Ama nereye? Korinthosluların Artemis şenliğine. Lyssa sesini çıkarmadı. Ona daha dikkatli baktım; biraz daha yaşlanmıştı, kilo almış, ama aynı zamanda sağlamlaşmıştı. Bazıları çok karmaşık olan ritüellerimizi bütün ayrıntılarıyla aklında tutan, gençlere aktaran ve korunmalarında ısrarla direten oydu. Bir Kolkhislinin Korinthosluların büyük şenliklerinden birine katılmasını, hele benim katılmamı, asla onaylamazdı, gerekçelerime asla anlayış göstermezdi, bir uzlaşma girişiminin yararımıza olabileceğini asla kabul etmezdi Lyssa. Kolkhislilerden boşu boşuna uzaklaştığımı, Korinthosluların bana bunun için hiçbir zaman teşekkür etmeyeceklerini söyledi kırgınlıkla. O haklı çıktı, ben hayal kırıklığına uğradım. Yine de bir kez daha aynı şeyi yapmak zorundaydım. Burada, içinde nefes alamadığım bu sefil mekânda, herkesten uzakta, Lyssa'dan, Kolkhislilerimden, Oistros'tan ve Arethusa'dan uzakta, davamı görmekte olan

Korinthoslulardan uzakta, üstelik İason'dan ve çocuklarımdan da ayrı olarak bir kez daha yitip gideceğim. Bunun böyle olması gerekiyordu.

Taze pidelerin kokusu oğullarımı içeriye çağırdı, ot kokusu almış iki tay gibi, dedim ve onlar hemen Lyssa'nın tarafına geçerek, ne otu, diye bağırdılar ve kim bilir kaç kez oynamış olduğumuz aynı rolleri hevesle bir kez daha oynadık; bana karşı üçü, sözlerimizle kavga ederken gözlerimizle gülüyorduk. Sonra oğlanlar kıyafetimi fark edip suskunlaştılar, etrafımda döndüler, giysimin kumaşına dokundular, hayranlıkla dil şaklattılar, bu bana iyi geldi, çocukların annelerine duydukları hayranlık kaç yaşına kadar sürebilir ki.

Sonra ilk pideden parçalar koparıp ağızlarına attılar, ben de müthiş bir açlık hissettim ve yemeye başladım, yerken mutfakta etrafa bakındım, sanki son kez görüyormuşum gibi dikkatle baktım her şeye, bütün gereçlere, toprak kaplara, duvar rafındaki tencerelere, ahşabı çatlamış masaya, Lyssa'nın bildik siluetine ve özellikle de, sanki aynı anneden doğmamışlar gibi birbirlerinden öylesine farklı olan çocuklarıma. İason'un her zaman "Oğlum," diye seslenmeyi pek sevdiği, birlikte saatlerce arazide at bindiği ve aramızda giderek büyüyen yabancılaşmayı hiç yansıtmadığı daha uzun boylu, sarışın, mavi gözlü Meidos. Bu çocuğun babasına duyduğu katıksız hayranlığı gölgelemekten kaçınıyorum, kendi acımı sıkıca dizginliyorum. Oysa küçük oğlum Pheres bir fındık gibi sıkı ve esmer tenli, ot kokulu, kıvırcık saçlı, kara gözlü, o kadar çok sevdiğim o topluca yüzüyle diğer her oyuna, her olaya olduğu gibi yemenin de hazzına kaptırmış kendini; ışık ve gölge hızla yer değiştiriyor yüz hatlarında, bir anda ciddiyetten neşeye geçebilme yeteneğine sahip bir çocuk, umarsızca ağlayabilir de, gülmekten kendinden geçebilir de. İkisi de üstüme atıldılar, onları şenliğe götürmemi istediler, bir bahane buldum. Korinthosluların şenliğinde yanımda olmalarını istemiyorum.

Uçurumun kıyısında durduğumuzda içimizi bir taşkınlığın sarması belki de kaderin hayırlı bir tecellisidir. O sabah üzerimdeki tüm yükler kalkmıştı; yaşıyordum, çocuklarım sağlıklı, neşeli ve bana bağlıydılar, beni asla terk etmeyecek Lyssa gibi bir insan vardı, mütevazı kulübemiz mutluluğa benzer bir şeyi kucaklıyordu, yıllardan beri aklıma gelmemiş bir şeyi. Belki de sabırlı olup bekleyebilen insana her kayba karşı bir kazanç, her acıya karşı bir sevinç armağan ediliyordur, adak şenliğine katılacak pek çok Korinthosluyla birlikte Artemis Tapınağı'na giden yolda yürürken aklımdan böyle düşünceler geçiyordu.

Peki bu ne şimdi? Sanki bir çağ geçmiş kadar uzaklarda kalmış gibi görünen o sabahı tam da şimdi, tam da burada, adım adım tekrar geri çağırmaya beni zorlayan ne? Kapı aralığından gördüm hepsini önümden geçerlerken, ayak seslerinin yaklaştığını işittim, kapımın önünde bekleyen gülünç bir biçimde mızraklarla silahlandırılmış nöbetçiler, bu genç, çekingen adamlar, kapının önüne geçip gelenleri görmemi engelleyebilirlerdi, yapmadılar. Hepsini gördüm. Kasılmış yüzüyle Kral Kreon, üzerinde mahkeme cüppesi, etrafında özel korumaları ve peşinde yargı yetkisi olan ihtiyarlar. Sonra tanıklar, Artemis Tapınağı'nın başrahibi de aralarında ve elbette talihsiz Presbon, benim ihlal ettiğimi iddia ettikleri şenlik akışını sorunsuz bir şekilde sürdürmek onun elindeydi. Ve sonra az sayıdaki kadından biri olarak Agameda. Hücremden yana bakan tek kişi o oldu, kibirli, zaferini ilan eden, nefret dolu bir bakış. Beni gözlerinin önünde parça parça doğrasalar kurtulamayacağı bir nefret bu. Son olarak da İason ve Glauke geçtiğinde yüreğim yerinden hopladı. İason, solgun ve yıpranmış görünen Glauke'yi kolundan tutmuş yönlendiriyordu, ikisi de gözlerini dalgınca ileri dikmişlerdi, ikisinin de dudakları sımsıkı kapalıydı. Ne çift ama. Eski cesaretimin arta kalanıyla, hey İason, ne hallere düştün sen böyle, diye seslenmek isterdim. Hakkında an-

latılanlar doğru demek, zavallı Glauke'yi eşi olarak alacak ve Kreon'un ölümünden sonra Korinthos'a o hükmedecek. Benden kurtulmak zorundalar, başka seçenekleri yok.

Tapınağa doğru çıkarken sakindim. Bunu yapmak zorundaydım, bunu bilmek beni sakinleştiriyordu, hatta şu anda da öyle, artık bu sakinlik daha çok bir donukluğa benzese bile. Güzel ve acımasız Korinthos. Şehri bir kez daha algıladım, son bir kez, dedi içimden bir ses, yoksa bu şimdi kurduğum bir şey mi. Tören giysilerini giymiş insanların arasında yürüdüm, çoğu beni tanıyordu, kimisi selam verdi, kimisi başını çevirdi, benim için önemi yoktu. Çoğu giysisinin üzerinde yas işaretini taşıyordu, vebanın uğramadığı aile yoktu neredeyse, salgının gerilediği haberi saraydan çıkan maksatlı bir haberdi. Yükseklere çıktıkça kenti çevreleyen coğrafyayı, yakında kuruyacak olan ilkbaharın yeşilini daha net görüyorduk, bir de son gecenin ölülerini nehre taşıyan arabaları ve onları oradan mezarlığa geçiren salları gördük. Kimse ölülerin taşınmasıyla ilgilenmedi. Korinthos'un kulelerinde ışıldayan altın gözüme ölümün bir tezahürü gibi göründü, bir de başka bir yoldan yukarı çıkartılan, kurban olarak seçilmiş yirmi boğanın bize kadar ulaşan korku dolu böğürtülerini bir uğursuzluk belirtisi olarak algıladım. Tapınak bölgesine yaklaştıkça o sabahki huzur duygusu da bir o kadar azaldı, kalabalığın üzerindeki sıkıntı benim üzerime de çöktü. Hepimiz kurban değil miydik, kesilecekleri taşa doğru isteksizce ilerleyen, sessizce katlanmaya mahkûm kurbanlar. Kendi kendime, Medea'yım ben, dedim, büyücüyüm, madem öyle istiyorsunuz. Yabani, yabancı. Ezilmiş göremeyeceksiniz beni.

Belki de göreceksiniz. Bir hücreye benzeyen, kolayca bir hücreye dönüşebilecek bu odadaki sedirin üzerinde oturmuş beklerken bunun kaçınılmaz bir son olup olmadığını soruyorum zaten kendime. Beni bu noktaya gücümü aşan bir olaylar zinciri mi sürükledi, yoksa kendi içimdeki hâkim

olamadığım bir şey mi bu yöne zorladı? Bunların üstünde düşünmenin yararı yok şimdi. Ama dış güçler tarafından yok edilmek daha kolay katlanabileceğim bir şey, bu bir gerçek. Daha kolay, daha zor – geçmişteki bir hayattan kalma sözcükler.

Oistros ve şimdi o da hastalığın yere serdiklerinden biri olan, terk etmek zorunda kalacağım sevgili Arethusa'yla üçümüz, upuzun gece sohbetlerinde Korinthos'ta edindiğimiz deneyimleri inceden inceye irdeledik. Bu kentin aydınlık, ışıltılı, baştan çıkarıcı yanını nasıl aniden karanlık, tehlikeli, ölümcül yüzüyle değiştirmeye hazır olduğunu, bu kesintisiz tehlikenin insanları nasıl önlemler almaya zorladığını, birbirlerinin karşısına maskesiz çıkmadıklarını ve bu maskelerin altında nasıl derin bir öfkenin biriktiğinin artık ortaya döküldüğünü konuştuk. Bu insanların daha barışçıl olmasını sağlamak elimden gelebilir miydi diye fikir yürütürken, Oistros araya girdi. Sana yararı dokunabilecek tek şey neydi biliyor musun, dedi. Arethusa'yla benim yaptığımız gibi kendini görünmezleştirmek. Gizli yaşamak, tek söz etmemek, ifadesiz kalmak, o zaman varlığına katlanırlardı. Ya da seni unuturlardı. Olabileceklerin en iyisi buydu senin için. Fakat senin elinden gelmiyor.

Haklı. Bu kadar uzun süredir neyi görüşüyorlar? Fikir birliği içinde değiller herhalde. Karşıt görüş mü var yoksa? Ama kimden? Benim sevgili İasonumun erkekçe davranıp onların yargısına karşı çıkmış olması mümkün mü? Ama bunu niye yapsın ki? Bir şeyleri onarmak için mi? Olası değil. Nöbetçilerden biri bana bir tas su getiriyor. Kana kana içiyorum. Ne kadar susamışım. Genç adamın yüz ifadesinde bir merhamet belirtisi aradım. Zerresini bulamadım. Ona verilen görevi yerine getiriyor sadece. Yüzünde bir yüksünme belirtisi de yoktu, sadece kayıtsızlık. Korinthoslular adak törenindeki olaylardan sonra yeniden dengelerini buldular. O sabah, Artemis Tapınağı'na doğru o uzun kafileyle birlik-

te ilerlerken kalabalığın içinde tekinsiz bir gücün yoğunlaştığını hissettim, yol kenarlarındaki tartışma ve itişmelerde, öncelikle de çoğunluğun katı sessizliğinde, tutuk hareketlerinde, soğuk, huzursuz ve kapalı yüzlerinde kendini dışavuruyordu bu. Bir bulut gibi kafilenin üzerinde asılı duran korkunun kokusunu aldım, midemde sert bir yumruğun basıncını hissettim, hâlâ hissediyorum, çocukluğumdan beri kendimi alıştırdığım biçimde karşı koyuyorum, gözlerimi yumuyorum ve kendimi yumuşak kıvrımlarıyla, bereketli bitki örtüsüyle, insanlarının bana dönük yüzleriyle nehrimiz Phasis'e benzeyen o aynı nehrin kıyısında yürürken hayal ediyorum ve yumruğun basıncı yavaş yavaş dağılıyor. Bir keresinde bu alıştırmayı Glauke'ye de önerdiğimde, kendini mezarlığa giden o uzun çorak yolun görüntüsünden kurtaramadığı için bir süre sonra gözyaşlarına boğulmuştu. Ona daha fazla yardım edemedim, şifalandırma gücüm beni terk etmişti.

Kafiledeki herkesin yanında mütevazı adaklar vardı, geçen yılın kuraklığından sonra şehrin erzak rezervleri tükenmişti, tanrıçaya bir demet başaktan, zeytinli bir dal parçasından, birkaç kuru incirden fazlasını getirebilen yoktu, kimse eski yıllarda olduğu gibi oğlak kurban etmiyordu. Bizden önce tepeye varan ve hemen sunaklara doğru sürülen yirmi boğa, pek çoğunun haftalardan beri yiyeceği ilk et olacaktı. Ben de acıkmıştım ve kendimi, daha sonra kurban etinden oğullarım için gizlice bir parça ayırmayı düşünürken yakaladım. Arkamda iki Korinthoslunun alçak sesle kurbanlık boğaların sarayın gizli erzak rezervlerinden beslendikleri hakkında konuştuklarını işittim, biri gizli yeri bildiğini öne sürünce diğeri korktu ve arkadaşına bundan kimseye, öncelikle de kendisine kesinlikle söz etmeyeceğine dair yemin ettirdi. Yetkisi olmadan bu bilgiyi edinen kimse ölmüş sayılırdı çünkü. Öyle mi, dedi diğeri küstahça, o zaman ele geçmeden önce yapacağı şey saraydakilerin şu yokluk zaman-

larında nasıl yaşadıklarını bağırarak ilan etmek olurdu; kız kardeşinin oğlu sarayın aşçı yardımcılarından biriydi ve her şeyi biliyordu. Fakat ecel terleri döken arkadaşına daha fazla ayrıntı veremeden boğaların hepimizin kanını donduran dehşetli böğürtüsüyle sözü kesildi. Deneyimli adak rahipleri hepsini aynı anda şişleyerek öldürmüşlerdi.

Daha önce pek çok korkunç şey işittim, fakat bu kurbanlık yaratıkların böğürtüsü kadar korkunç bir şeyi hiç işitmemiştim, sanki tüm çaresizliğimizi ve acımızı, tüm şikâyetlerimizi gökyüzüne haykırıyorlardı. Kafilemiz birden durdu. Ancak sesler kesildiğinde telaşla ilerlemeye başladı tekrar, yukarıda tapınak duvarının üstünde yükselen Artemis heykelini görene kadar tırmanarak ilerledik. Korinthosluları ürperten bir görüntü bu, öyle de olması gerekiyor. Bir ses yükseldi ve giderek büyüdü: Artemis, Korinthosluların yüce tanrıçası! Ben katılmadım ve kızgınlığa neden oldum. Uzun süredir etrafımdan ayrılmayan bir kadın grubunun içinden biri, tanrıçalarını onurlandırmanın bana çok mu zor geldiğini sordu tıslar gibi. Hayır, dedim, ama kadının dinlemeye niyeti yoktu, kalabalıkta ani bir dalgalanmayla birbirimizden uzaklaştık. İçime bir huzursuzluk çöktüyse de geri dönmek aklıma gelmedi. Neden acaba?

Agameda, nefrete nefretle karşılık vermemenin, böylece nefrete de sevgi kadar, belki daha da fazla ihtiyaç duyan sıradan insanların duygularının üstüne yükselmenin kibrin bir türü olduğunu söylüyor. Yüzüme karşı değil tabii, çoktandır birbirimizin yolundan çekildik, benim hakkımda yaydığı söylentileri laf taşıyıcılar büyük bir hevesle bana ulaştırıyor. Şenlikte onunla bir kez daha karşılaştım. Şenlik çığırından çıkıp da kaynayan bir şiddet kazanına dönüştüğünde sunağın avlusunda yüzüme çarparcasına sadece tek bir sözcük söyledi: Canavar.

Tek söylenen sözcükler her zaman içime daha derin kazınmıştır. Şimdi Agameda muhtemelen yaşlılar heyetinin

karşısında duruyor ve benimle ilgili o tek sözcüğü söylüyor, ki onların beklediği de bu zaten, teşekkürle kabul edecekler. Şimdi onlara, hakkımda uzun zamandır düşündükleri şeyi bir Kolkhislinin ağzından duymaktan daha iyi gelecek başka bir şey olamaz. Ve ben Agameda'yı sahtekârlıkla bile suçlayamam. Benim hakkımda yaydıklarını öyle hissediyor gerçekten, zerre kadar olsun kuşkusu yok. Bunu Agameda'dan hiç hoşlanmayan Oistros'a da söylediğimde öfkelendi. Başkalarının duygularının içine girmemem gerektiğini söyledi sertçe.

Sanırım kapana kısıldığımı ikimiz de biliyorduk. Lyssa da biliyordu bunu. Bugün erken saatte gözyaşlarıyla ıslanmış, öfkeli bir yüzle uğurladı beni, çocuklarla vedalaşmama izin vermedi. Arinna'ya haber verdiğinden eminim. Haftalardır ortalıkta görünmeyen Arinna hakkında bir grup kadınla birlikte dağlara çekildiği şeklinde söylentiler dolaşıyordu. Birden karşıma çıktı, zayıflamış, iyice esmerleşmiş, saçları darmadağın. Onunla gitmemi istedi. Beni kurtarmak niyetindeydi. Peşinden gitmek için güçlü bir dürtü hissettim içimde, onunla gidersem nasıl bir yaşam süreceğim birkaç saniye içinde gözlerimin önünden geçti, yoksunluklarla dolu sert bir yaşam, ama özgür ve Arinna'yla diğer genç kadınların himayesi altında. Olmaz Arinna, dedim. Niçin olmasın, dedi o da. Ona bir açıklamada bulunamadım. Kendine gel Medea, dedi Arinna ısrar ederek. Benimle hiç kimse asla böyle konuşmamıştı daha önce. Bir kez daha, olmaz, dedim. Arinna çaresizlikle omuzlarını kaldırdı, arkasını dönüp gitti.

Yorgunum şimdi, neredeyse hiç uyumadım. Şenlik gecesinin kaosu iliklerime kadar işledi. Gün sakin geçti, büyük bir seremoniyle tanrıçaya kurban edilen hayvanların en iyi parçaları sunuldu, boğaların hayaları üç sıra halinde üst üste tasvirinin üstüne asıldı; Agameda'nın, hayaları yıkayıp tanrıçanın tasvirine asmalarına izin verilen Korinthoslu kız-

lar arasında tek Kolkhisli olmayı başardığını gördüm; tasvir daha sonra sürekli bereket vaadinin simgesi olarak şehrin sokaklarında dolaştırılacak. Boğaların boynuzları tapınak duvarlarına sabitlenir, sunak tepesinde ateşler yakılıp etler kızartılırken halk şarkılarla, danslarla, hokkabazlık numaralarıyla eğlendirildi. Presbon, Korinthos'ta daha önce asla görülmemiş şenlik oyunları düzenlemişti, gösteriye katılan sürüyle insana özel kostümler giydirerek şenlik çayırına saldı, Korinthoslulara şanlı geçmişlerini anımsatarak öyle bir ortam yarattı ki, karanlığın basmasına yakın kıyafetlerinden bekçi oldukları anlaşılan iki adam şehirden soluk soluğa koşarak geldiğinde işler çığırından çıktı. Adamlar, bir grup tutuklunun hücrelere gizlice sokulan silahlar yardımıyla kaçmayı başardığı ve sokakların bomboş olmasından yararlanarak ölüler şehrindeki en zengin mezarlardan bazılarını kırıp gasp ettiği haberini getirmişlerdi. Bir süre ölüm sessizliği hâkim olduktan sonra şenliğe katılan insanların arasından çoktandır bahanesi aranan bir uluma yükseldi. Beklenen oldu. Kalabalık, intikam susuzluğunu dindirmek için kurban aramaya, kararsızca oradan oraya dalgalanmaya başladı, dehşet içinde birkaç Kolkhisli kadının peşimden gelmiş olduklarını hatırladım, ama kalabalığın hedeflediği onlar değildi. Efendilerinin zulmünden kaçıp tapınağa sığınmış olan ve orada önemsiz işlere bakan tutsaklar akıllarına gelmişti, artık buna bir son verilmeliydi, başkalarının kefaretini onlar ödemeliydi. Tüm gücümle tapınak girişine koştum, çoğu iyi ailelerden gelme çok genç kızlar olan korku içindeki tapınak rahibelerini böyle bir şeye izin vermemeleri, kapıları kapatıp kol demirlerini indirmeleri için ikna ettim. Orada ne yapacaklarını söyleyecek başka kimse olmadığından sözümü dinlediler, kalabalık kapıya dayanmış sarsıyordu, sunağın arkasındaki gizli geçitten dışarı süzüldüm ve sesimi duyurmaya çalışarak nefretle çarpılmış suratlara, açılmış ağızlara karşı tanrıçanın büyük şenliğine gölge

düşürmememiz gerektiğini haykırdım, kan dökme hırslarını ancak öfkelerinden daha büyük bir korkuyla bastırabileceğimi düşündüm, o sırada kavruk yüzü kırışıklar içinde dişsiz bir ihtiyar yanıma yaklaşarak yumruklarını yüzüme doğru salladı. Ataları da insan kurban etmişlerdi burada ve tanrıçanın çok da hoşuna gitmişti, şimdi eski geleneklere niçin geri dönülmesindi? Kalabalık böğürerek onayladı, ben kaybetmiştim. Hakaretler yağdırmaya, üstüme yürümeye başladılar, eğer olacağı varsa yapsınlar, diye düşündüm, o zaman hemen şimdi, burada. O sırada tapınak kapısı kırılmış, rahibeler kaçmıştı, tutsaklar korku içinde sunağın yanına çökmüşlerdi, aynı anda birçok el birden onlara uzandı. Ben de onlarla birlikte tapınağın içine savrulmuştum, beni öyle bir sürüklediler ki bir an geldi elebaşlarıyla göz göze, karşı karşıya kaldık, zafer sevincini çekinmeden sergileyen kaba bir herifti. Şimdi ne diyeceksin, diye haykırdı. Sadece birini alın, dedim alçak sesle. Sadece birini mi, o da niyeymiş, diye kükredi. Tanrıçaya atalarınız da sadece seçilmiş tek bir insan kurban ederlerdi, bunun dışındaki her şey suç sayılır, tapınakta cinayet işlemenin cezası ağırdır, dedim ben de. Afalladılar, tereddüde düştüler, fısıltıyla tartışmaya başladılar, kararı sözü geçen ihtiyara bıraktılar, önce karşı durdu, sonunda başını salladı. Tutsakların arasından bir adamı çekip aldılar; adam deli gibi çırpınıyor, bağırıyor, yalvarıyor, tapınakta sığınma hakkını öne sürüyordu; gür kıvırcık sakallı, saçları kazınmış, uzun boylu yarma gibi biriydi; yüzü ve bana diktiği kan oturmuş gözleri aklımdan hiç çıkmayacak. Adamı sunağa sürüklediler, arkamı dönmedim, o kaba herifin onun canını alışını gördüm. Kan, insan kanı, sunak oluğuna aktı.

Bunun yükünü vicdanımda hissediyorum. Bir daha asla düzeltilemeyecek bir şey oldu ve bu oyunda ben de vardım. Diğerlerini kurtardım, ama benim için bir şey ifade etmiyor bu. Niçin kaçtım Kolkhis'ten. İki bela arasında seçim

yapmak zorunda bırakılmaya katlanamamıştım. Ne delilik. Şimdiyse sadece iki suç arasında seçim yapabilecek durumda kaldım.

Tapınak avlusuna, Artemis heykelinin yanına nasıl çıktım bilmiyorum. İlk algıladığım şey kurban edilmiş boğaların heykelin üzerine asılmış hayalarıydı, tanrıçanın memeleri tüm bedenine yayılmış gibi görünüyordu. Boğa hayaları kötü kokular yayıyordu. Tiksinç salkımlar. Üzerlerine tükürdüm. İsterlerse beni de şişleyebilirlerdi bu ince zevkli Korinthoslular, tam zamanıydı, hazırdım. Ama hâlâ tanımamıştım onları. Sanki cüzamlıymışım gibi benden kaçmaya başlamışlardı şimdi de. Görünmez bir el etrafıma içlerinden hiçbirinin aşamadığı bir çember çizmişti adeta. Artemis heykelinin dibinde ne kadar durdum bilmiyorum, onların gözünü kan bürümüştü, benim zihnim son derece berraktı. Dehşet verici bir görüntüm olduğunu söyledi Lyssa bana daha sonra, beni gizlice izlemiş ve yakınımdan ayrılmamıştı. Karanlık çöktü, pişen boğa etleri kesilerek şişlerden indirildi, parçalandı, et için birbirlerine girdiler, çocukların ellerindeki parçalar çekilip alındı, hâlâ kanlı kısımları çiğ çiğ yendi. Terbiye edilmiş dış görüntünün altındaki barbarlık yüzeye bu kadar yakındı işte. Ürperdim. Onların elindeydim.

Kıvılcımlarla yanıp sönen alacakaranlığın içinden yüzlerce gözün üzerime dikildiğini hissettim, ateşin etrafındakilerin çemberinden çıktım, kimse beni engellemedi. Uzaklaşırken çalılıklara takıldım, kustum, tökezleye tökezleye yokuş aşağı yürümeye devam ettim, bir zeytinliği geçtim, sonunda ateşleri görünmez, uğultuları duyulmaz oldu. Dolunay yanımdaydı. Bir çukurlukta yere düştüm, belki uyuyup kaldım, belki de kendimden geçtim. Uyandığımda tam karşımda, gece göğünün üstünde karanlık bir canavar ayla savaşıyordu, hırsla dişleyip koca bir parçasını kopardı ve saldırmaya devam etti. Dehşetin sonu gelmeyecek gibiydi.

Ay tanrıçamız en parlak, en kucaklayıcı, en güçlü olduğu gece gökyüzünden silindi. Biz Kolkhisliler bilinmedik bir dehşetin iç organlarımıza kadar işlediğini hissettik, gökyüzündeki ürkütücü oyunda tanrıların verdiği bir cezadan başka bir şey görmeyen Korinthosluların hissettiğinden daha derin bir dehşetti bu, ki suç kendilerinde değil, beraberlerinde yabancı tanrıları şehirlerine getirerek onların tanrılarını kızdıran bütün diğer insanlardaydı. Ayın yok oluşunun ardından gelecek felaketi titreyerek beklemek zorunda kalmamak için genç erkekler, tanrıların bu ölçüsüz öfkesine yol açanları bulup cezalandırmak üzere tapınak bölgesinden ayrıldılar.

Yaklaşmakta olan ay tutulmasıyla ilgili bilgiyi niye sıkı sıkıya gizlediğini, bundan haberdar olan astronomlarına, Korinthoslulara onları neyin beklediğini haber vermelerini niye kesinlikle yasakladığını Akamas'a sorma fırsatını bir daha bulamayacağım. Akamas bütün bu olanları tetiklemeyi mi amaçlamıştı? Bir insan bu kadar kötü olabilir mi?

Leukon da kendi hesaplamalarını yapmıştı ve sessiz kalmaya tahammül edemedi, beni de orada bulacağını umut ederek Oistros'un yanına koştu. Ne var ki onu vebaya yakalanmış olan Arethusa'nın hayatını kurtarmak için mücadele ederken buldu. Benden bile gizlemiş oldukları şeyi öğrendi, ilkönce Giritli, ihtiyar hastalanmıştı, Arethusa ölene kadar ona bakmakta ısrar etmişti, sürekli kenti tarayan ceset arama ekiplerine teslim etmemek için onu iç avluya gömmüşlerdi. Leukon'un gözyaşları içinde Arethusa'ya sarıldığını, onu öpüp okşadığını, yaşaması için, kendisi için yaşasın diye yalvardığını bana Oistros anlattı; Arethusa gülümsemeyi başarmış, fısıldayarak söz vermişti; Leukon bunu bir aşk yemini olarak kabul etmişti, Arethusa kendinden geçtiğinde de yanında kalmıştı. Şimdi de yanındaydı. Ay tutulmasının olduğu gece Oistros beni bulmak için evden fırlamıştı. Beni sabaha karşı buldu. Artık çok geçti.

Zaman azalıyor.

Nasıl olmuştu? Kısa süren uykudan uyandım, duyduğum sese kulak verdim, herhalde bu ses uyandırmıştı beni, endişeyle ayın gözden yitişini izlerken bu sesin peşine düştüm. Bildik bir ses, bir müzik, içime işleyen bir ritimdi bu, izlediğimde dağın şehre dönük olmayan diğer yüzünde ulaşması zor bir yerde bizim ilkbahar şenliğimizi, Demeter'in korların üzerinde yürüyerek başlatılan şenliğini kutlayan Kolkhisli kadınlara götürdü beni. Şenlik alanını çeviren dikenli çalılığın kenarından izledim onları. El ele tutuştular, çığlıklar atıp gülüşerek odun kömürünün közleri üzerinden hızla yürüdüler. Lyssa'yı gördüm, Arinna'yı gördüm. Yüreğim deli gibi atmaya başladı, aralarında olmalıydım. Kadınların yanına koştum, gelişimi pek önemsemediler, zaten bekliyorlarmış gibi selamladılar, elimi uzatınca ikisi ellerini çözüp beni aralarına aldılar, memleketteyken defalarca yapmış olduğum gibi kendimi hazırlayıp bağırdım: Haydi! Hep beraber köz yatağının üstünden koştuk, bir kez daha yaralanmazlığın mutluluğunu yaşadım, diğerleri gibi sevinçle bağırdım, bir kere daha! diye. Başka iki kadın ellerimden tuttular, koştuk, bir kez daha, sonra bir kez daha, ayak tabanlarımda tek bir iz kalmadı. Aynı anda gökyüzü bize bir işaret verdi: Ayın incecik bir kenarı gümüşten bir orak gibi yeniden belirerek hızla genişledi. Sevinç çığlıkları attık. Demek ki her şey kaybedilmemişti henüz. Çiğnemem için uzattıkları defne yaprağını aldım, verdiği esriklikle Demeter'in neşe çığlıkları atarak gecenin içinden geçip gittiğini gördük, onunla birlikte çığlıklar atarak dansımıza başladık, giderek çılgınlaşan bir ayin dansı. Sonunda yeniden tümüyle kendimize geldik, tümüyle kendime geldim. Sabah olmak üzereydi artık.

Sonra balta sesini duyduk.

Oistros da balta sesini duyup izlemiş olmasaymış bizi bulamazmış, bu arada Korinthos'tan yukarı tırmanana kadar

hiç peşini bırakmayan tekinsizlik duygusu daha da artmış. Bende de aynı şey oldu. Esriklik ve sevinç bir anda uçup gitti. Duyduğum şeye inanmak istemedim. Kutsal korumuzda ağaç kesen birisi vardı. Ölümüne susamıştı talihsiz. Balta seslerini bastırmak için az önce yarım bıraktığımız şarkıya tekrar yüksek sesle başlamaktan başka çıkar yol gelmedi aklıma. Kadınlar üstüme geldiler, ağzımı kapattılar, öfkeyle çarpılmış yüzlerini gördüm, benden nefret ediyorlardı, onlardan nefret ediyordum. Hep birlikte koruluğa koşturdular beni de birlikte sürükleyerek, kadınlar fark etmeden Oistros'un yanından geçtik, beni yakaladı, sımsıkı tuttu, kadınlardan kurtuldum, görmedim, ama duydum. Kadınların ulumalarını duydum, Kolkhislilerimin ve bir erkeğin hayvan gibi böğürdüğünü duydum, sesinden tanıdım. Turon, Turon'du bu. Başına ne geldiğini anladım. Cinsel organını kesti kadınlar. Bir şişe geçirip tepelerinde sallaya sallaya, kendilerinden geçmiş vaziyette ulumaya devam ederek şehre doğru uzaklaştılar.

Şimdi Kolkislilerin mahallesinde mezar sessizliği hâkim. Cezaları aynı sabah infaz edildi. Kralın askerlerinin eline geçen herkes öldürüldü. Birkaç kızın ve kadının Arinna'nın yanına, dağlara kaçabilmiş olması tek teselli.

Ben de neler düşünüyorum. Teselli de nasıl bir sözcük. Daha başka pek çok sözcük içimden silindi. Dilsizliğin eşiğindeyim. Turon, bir kez daha paçayı kurtaran Turon, ismimi verdi. Böyle olmak zorundaydı. Kendine geldiğinde ilk gördüğü yüz benim yüzümdü. Oistros'un beni saklayacağını söyleyerek zaten yardım edilecek hali kalmamış bu adamı orada bırakıp onunla gitmem için yalvarmasına rağmen, sonunda öfkeyle emretmesine rağmen ben baygın yatan Turon'a yaklaştım. Kutsal korumuzdan kestiği çamın yanında yatıyordu, ağacı şehre veba felaketini getiren, üstelik bir de ay tutulmasına yol açan Kolkislileri cezalandırmak için kestiğini söyledi. Ayrıca ölmedi de. Her zaman yanımda ta-

şıdığım torbada kanamayı durduran ve yaraların iyileşmesini sağlayan bitki özleri vardı. Oistros'u, Turon'u benimle birlikte şehre kadar taşımak üzere ağaç dallarından bir tür sedye yapması için ikna ettim. Sabah alacası sabah kızıllığına dönüştü, vardığımız yer çembere alınmış bir kaleydi. Her köşeyi devriyeler tutmuştu, silahlı birlikler şehirde dış mahallelere doğru ilerliyorlardı. Genç bir subayı sedyeyi iki askerin saraya götürmesi için ikna ettik. Bize dokunmadan gitmemize izin vermesi çok ilginçti. Pazar meydanında birbirimizden ayrıldık. Kucaklaşmadık. Oistros ağırlaşan ellerini omuzlarıma bıraktı, onunla gitmemi istemedi bir kez daha. Çocukların yanına gitmem gerektiğini anlamıştı. O zamandan beri onu bir daha görmedim. Arethusa'ya ne oldu bilmiyorum.

Cezalandırma operasyonu sırasında kulübemize dokunmamışlardı, bunun İason'un sayesinde olduğunu duydum. Lyssa da uluyan kadınların yanında kalmamış, kulübeye, çocukların yanına dönmüştü. Bunu asla unutmayacağım. Hiç konuşmadı.

Beni almaya geldiklerinde benim de yaptığım gibi. Turon'a şiddet uygulayan kadınların başını ben çekmişim. Hiçbir karşılık vermedim. Gidişatını hiçbir şekilde etkileyemeyeceğim bir plana göre yürüyordu artık her şey. Bu sabah erkenden beni aldılar. Mahkemeye götürdüklerini söylediler ve bu ufacık karanlık bölmeye soktular.

Hâlâ oturumları devam ediyor. Koridorda yaklaşan ayak sesleri duyuyorum. Bir erkeğin sürüklenen, yorgun adımları. Yaklaşıyor, yaşlı bir adam kapımın önüne geliyor, nöbetçilere bakıyor, sonra bana bakıyor, orada kalıyor, kapı çerçevesine yaslanıyor, gözlerini bana dikiyor. Leukon. Bir zamanlar Leukon olan bir hayalet. Uzun süre karşılıklı susuyoruz, sonunda ben fısıldamayı başarıyorum: Arethusa? Başını sallıyor, kapıdan zorlukla ayrılıp mahkeme salonuna doğru uzaklaşıyor.

Sonra bir süre daha geçiyor herhalde. Salonun büyük kapıları açılıyor. Şimdi dışarıda bekleyen haberciye kararı bildiriyorlar. Şimdi haberci kapıdan uzaklaşıyor, bana yaklaşıyor. Şimdi elimden alacakları bütün o günleri özlüyorum. Bütün gün doğumlarını, çocuklarla edilen kahvaltıları, Oistros'la kucaklaşmaları, Lyssa'nın söylediği şarkıları özlüyorum. Bütün o küçük sevinçleri, ki bir tek onlar süreklilik taşıyor. Şimdi hepsini arkamda bırakıyorum.

Haberci geldi.

9

İason: Doğum kadının hiç katılmadığı başka türlü bir şey olsaydı, dünya ne kadar güzel bir yer olurdu!

Euripides, "Medea"

İason

Olup bitenlerden hiçbirini ben istemedim. Fakat ne yapabilirdim. Kendi kendini yıkıma götürdü Medea. O deliydi. Bana da bunu göstermeye çalıştı. Hedefi beni ezip yok etmekti. Onu paramparça etseler bile gözleri hep kalacak. Bana dikilip durmaktan vazgeçmeyecekler.

Habercinin eşliğinde salona girdiği ilk andan itibaren bakışları bir tek beni aradı, beni buldu, ayağa kalkmaya zorladı, sadece bakışlarıyla. Sanki benim hakkımda da hüküm verilecekmiş gibi. Kralın sözcüsüne bakmadı, bana baktı yalnızca. Küstahlığını en uç noktasına kadar tırmandırdı, sonuçta kaybedecek bir şeyi mi kalmıştı zaten.

Mahkemede ortaya çıkıp büyük laflar ederek onu savunmuş olsaydım bile bir şey değişmeyecekti. Ayrıca neye dayanarak yapacaktım bunu? Nereye varmaya çalışarak? Zavallı Turon'un uğradığı aşağılanmada değil de sadece kurtarılışında katkısı olduğunu söyleyerek mi? Buna kimse inanmazdı. Üstelik beni de salondan atarlardı. Zaten bütün davranışlarımı gözlüyorlardı.

Ey tanrılar. Şu Kolkhisli kadınlar çıldırmış olmalı. Adamın cinsel organını kestiler. Hepimiz, Korinthos'un bütün erkekleri, bunun acısını içimizde hissettik. Kolkhisli kadınların cezalandırılmasına ve Medea'nın hüküm giymesine kadar, geceleri tek bir çocuğun bile peydahlanmadığından eminim, bu gücü bulan tek bir erkek bile olmamıştır. Karılarına sert davrandılar, bazıları dövdü belki de, Korinthoslu kadınlar evlerinde saklandılar veya sokaklarda başları eğik dolaştılar, şimdi de sanki içlerinden her biri zavallı Turon'u bizzat taciz etmiş gibi kocalarına yaranmaya çalışıyorlar ve suçluların cezalandırılması, en büyük cezanın da Medea'ya verilmesi için çığırtkanlık yapıyorlar, başı çekenler de ona

en çok teşekkürü borçlu olanlar tabii. Günün birinde bu berbat zamanları geride bırakır da hepimiz tekrar dinginliğimize kavuşursak Korinthos'un erkekleri biraz daha üste çıkmış, kadınları da biraz daha ezilmiş olacak, şarkının sonu böyle.

Rahatlamış olmalıyım aslında, ama değilim. Hiçbir şey sevinç vermiyor bana artık. O bunu öngörmüştü. Tepeden bakarak değil, hayır, daha çok kederle veya acımayla, ki bu utanmazlıktı. Medea kendine karşı bile her türlü merhameti bir yana bırakmıştı. Mahkemede söylediler bunu bana, ona karşı biraz yumuşak davranmalarını rica ettiğimde, suçunun ağırlığına değinmeyi ihmal etmeden elbette, yoksa beni parçalarlardı. O zaman Akamas Medea'yla ilişkimi hatırlattı, erkek erkeğe ve anlayışla tabii, ardından Medea'ya dişilik yeteneklerinin avantaj sağladığını, bunlardan yararlandığım için bana kimsenin bir şey söyleyemeyeceğini ima ederken ben orada öyle öküz gibi durup değil itiraz etmek, sesimi bile çıkarmadım. Bu yüzden, doğal olarak ona karşı tarafsız değildim. Suratına bir tokat patlatmak isterdim. Bunun yerine bir şey söylemek şöyle dursun, başımı bile kaldırmadım. Her şey kararlaştırılmıştı zaten. Herkes üstlendiği role göre konuşuyordu. Hüküm belliydi. Niçin böyle bir tiyatro oynamaya ihtiyaç duyduklarını bilmiyorum. Yaptıklarını ciddiye alıyormuş gibiydiler.

Ona bir kez daha niçin gittim peki? Niçin bundan kaçınmadım? Bohçasını hazırlamakla meşguldü. Başını bile kaldırmadı. Oo İason, dedi, vicdanını mı rahatlatayım bir de. Oysa benim tek istediğim, olayların nasıl cereyan ettiğini ve içinde bulunduğum durumda elimden bir şey gelmediğini anlatmaktı. Güldü. İçinde bulunduğun durumda, dedi, yakında kralın kızını eş olarak verecekler sana. Ama sana şunu söyleyeyim, Glauke'ye kötü davranmamalısın. Seni gerçekten seviyor ve çok hassas, hatta fazlasıyla hassas. Ancak Glauke bir kraliçe değil ve sen, sen sevgili İason, sen de

Korinthos'a göre bir kral değilsin, şu anda sana söyleyebileceğim en iyi şey bu. Kral olduğunda sevinç duymayacaksın. Artık hiçbir şeye pek fazla sevinemeyeceksin zaten. Hayat böyle işliyor, sadece haksızlığa katlanmak zorunda kalanlar değil, haksızlık yapanlar da huzurla yaşayamıyor. Kendime asıl sorduğum şey, yaşamlarında haz ve sevince çok az yer olan insanların mı başkalarının hayatını mahvetme arzusu duydukları.

Medea böyle konuşurken benim öfkem giderek büyüdü. O zaman insan bütün yasakları aşıp kendini Akamas'ın çevresindeki karanlık tiplerle ve şu kibri sınır tanımayan Presbon'la aynı seviyeye getirmeyi göze almalı, adamı tanık olarak mahkeme heyetine davet ettiler, o da gösteriş yapmaktan kendini kaybetti. Presbon'u uzun zamandır görmemiştim, yüz ifadesindeki bulanıklık iticiydi. Medea'ya karşı her türlü tanıklığı yapmaya hazırdı. Heyet üyeleri, kendi memleketinden birinin sanığa en ağır ifadelerle hakaret edişini küçümseyici bir hoşnutsuzlukla dinlediler. Sarayda böyle bir dil kullanılması alışılmış bir şey değildir, ahmak herif, ağzına geleni söyleyebileceğini, aklına estiği gibi atıp tutmasına izin vereceklerini sandı, ancak Korinthosluların tapınaktaki bütün tutsakları öldürmelerini engellediği için Medea'ya karşı öfke gösterisine kalkıştığında Akamas sözünü kesti: Yeter! Ve Presbon budalalık saçan çenesini kapattı. Görevini tamamlamıştı. Artık işi bitmek üzereydi, sadece henüz kendi farkında değildi. Oysa, oysa ben, kralın yakın çevresinde işaretleri yorumlamayı öğrenmiştim.

Agameda farklı. Presbon'dan daha akıllı. Korinthos Sarayı Medea'ya karşı ondan daha inandırıcı bir savcı bulamazdı, çünkü Agameda can düşmanına karşı değil kuşku beyan etmek, tek sözcükle olsun bir suçlama imasında bile bulunmadı. Hayranlık duydum elimde olmadan. Medea'dan nefret ettiğini, bu şehrin surları içinde yaşadığı sürece rakibesi olarak kalacağını saklamayı başardı. Şunu kavradım: Bu

kadınların ikisine birden yer yoktu bu şehirde. Çoğunlukla ölüm cezasından bir farkı olmayan sürgün cezası söz konusu olmasaydı Agameda Medea'nın taşlanmasını isterdi, gözlerinde onun ölümünden alacağı hazzı ele veren buz gibi bakışı gördüm, bu esnada dışarıya karşı son derece denetimli bir görünüm sergileyerek Medea'nın Korinthos'taki hayatına ve yaptıklarına dair bir portre çiziyordu; tanıdığımız Medea'ya çok yakın, fakat sonunda bütün yaptıklarını ve yapmadıklarını, uzun zamandan beri Korinthos Sarayı'nın çökmesi için planlı olarak uğraşan bir kişiyi sergileyecek şekilde çizilmiş bir portre. Agameda bir ara Medea'nın Glauke için duyduğu kaygıyı kendi amacına ulaşmak için vefasızca kullandığı bir araç olarak nitelediğinde elimde olmadan güldüm. O zaman diğerleri bakışlarıyla, gülüşümün ne kadar yersiz olduğunu gösterdiler bana. Yanımda duran Glauke'nin yüzü ifadesiz kaldı. Ve Agameda, Medea'nın kraliyet sarayına iyice sızabilmek için beni de kullandığını öne sürdüğünde gülüşüm yüzümde donup kaldı, beni karı koca olduğumuza inandırırken o kendi ihtiyaçlarını çoktandır başka yerlerde gideriyormuş. Orada başımdan aşağı kaynar sular dökülmüş gibi otururken Medea'nın sevgilisinin adını da duymak zorunda kaldım, çünkü Agameda'nın gelen her soruya karşı bir yanıtı vardı ve her iddiaya karşı ilgili isimleri ve koşulların ayrıntılı betimlemesini sunabilecek kadar hazırlıklıydı. Kaltağın biriydi Agameda, ona karşı duyduğum tiksintiyle birlikte takdirim de büyüyordu. Demek Oistros. Bir heykeltıraş. Ah tanrım.

Agameda aynı bana yaptığı gibi heyetteki hemen herkesin önüne, Medea'yla ilgili bir isim, bir kuşku, bir ucundan kemirecekleri ve onları Medea için herhangi bir şekilde olumlu düşünemeyecek hale getiren bir yem atmıştı. Sonunda Medea'yı salona aldıklarında içimde ona karşı sadece öfke vardı. Şimdi herkesin karşısında ben aldatılmış erkek durumuna düşmüştüm, o terk edilen kadın duru-

munda değildi, ki böylesi yerinde olurdu. Başına geleni hak etti fahişe.

Sürgün.

Evet. Fazla abartmadılar. Benzi attı mı? Yüzüne bakmadım.

Ya çocuklar?

İşte o anda gerildi, benimle göz göze gelmeye çalıştı, ama bakışlarımı yakalayamadı.

Çocukları almadan gidecek, dedi Kreon.

Kendi dillendirdiği yegâne cümleydi bu. İason'un çocukları Korinthos'ta layık oldukları biçimde yetiştirileceklerdi. Sarayda.

O zaman Medea'nın durduğu yerde sallandığını gördüm, ama nöbetçilerin yardım etmesine izin vermeden toparlandı.

Agameda ve Glauke herkesi şaşırtarak, çocukların ona verilmesinden yana tavır aldılar. İkisinin de farklı sebepleri vardı. Bununla birlikte ortak bir nedenleri de vardı yanılmıyorsam: Günün birinde Medea'nın çocuklarının Korinthos'ta tahta vâris gösterilme ihtimalinin ortaya çıkmasını istemiyorlardı. Şu zavallı Glauke karım olduğunda ona bir çocuk vereceğimi nereden çıkarıyorlar ki. Biçimsiz kara giysilerinin altındaki kemikli bedenini hissetmek arzudan ağzımı sulandırmıyor doğrusu. Agameda'nın küçümseyici bakışlarının benim üzerimden Glauke'ye kaydığını gördüm, bu bakışı Glauke'nin de yakaladığını ve aynı benim gibi değerlendirdiğini de gördüm, sonra konuşmaya başladığını duydum, alçak sesle gerçi, ama onun böyle bir erkekler heyeti karşısında konuşması bile olacak şey değildi.

Çocukların anneye verilmesi gerektiğini söyledi. Gereksiz zalimlik yapılmamalıydı. Bunun kendi görüşü olduğundan eminim. Fakat bu görüşünün ardında Korinthos'a bir vâris armağan edebileceğinden emin olmaması yatıyordu ve ona zalimliğe karşı konuşma cesaretini veren bu belirsizlik duygusuydu. Şu Glauke'nin benim için hiç de sandığım kadar

kolay bir eş olmayabileceğini orada yavaş yavaş anlamaya başladım, sonuçta dikkatim dağıldı ve Akamas'ın, düşüncesizce bir şey isteyen bir çocuğu kendi iyiliği için geri çevirir gibi anlayışlı bir ses tonuyla iki kadının görüşüne karşı çıkarken kullandığı cümleye dikkat etmedim. Sonra kimsenin dikkatini çekmeyen küçük bir olay oldu: Salona zaten geç gelen ve çok sarsılmış görünen Leukon kapıya yakın oturduğu yerinden kalkarak çıkıp gitti. Bu yaptığı inanılır gibi değildi, kralın ve bütün kuralların çiğnenmesiydi. Anlaşılan o ki, kimse bunun üzerinde durmak istemedi.

Medea dışarı çıkarıldı. Kral ve maiyeti salonu terk etti. Çeneleri havada, yüzleri kaskatı. Glauke'yle birlikte peşlerinden gittim. Glauke ağlıyordu. Saray avlusunu geçip çeşmeye vardığımızda titremeye başladı, kolları havada çırpınıyordu, ağzı köpükler içinde yanımda yere yığıldı. Sanki nöbeti bekliyormuş gibi anında yanına koştu Agameda. Kafatasım çatlayacak gibi. Neyle karşı karşıyayım ben.

Şehirde yürürken insanlar benden kaçtı, kendimi birdenbire şehir surlarının dibindeki kulübenin önünde buldum. Lyssa içeri girmemi engellemek istedi. Medea, bırak, dedi, girsin. Hâlâ ne istiyorsun, diye sordu. Ses tonu tepemi attırdı. Haksızlık ettiğini görmesini istiyordum. Ona yardım etmenin elimde olmadığını kabul etmesini istiyordum. Bohçasını düğümledi. Başını bir eşarpla örttü. Yazık sana, İason, dedi.

Bu kadarı fazlaydı. Bana bunu yapmasına izin vermek zorunda değildim. Başka türlü de davranabilirdim. Öfkemi serbest bırakabilirdim. Üzerine yürüyüp onu duvara sıkıştırabilirdim. İason'u taciz eden cezasız kalmaz. Öyle ki Medea, İason'un kadınların hileleri karşısında güzel, erkeksi bir öfke büyütebileceğini fark etsindi, içine daldığı yumuşak et gövdesinin altında gevşediğinde ve kaçınılmaz olana izin vermek üzere gözlerini yumup başını çevirmeden önce kadının bakışlarında nihayet şaşkınlığa benzer bir şeyler belirdi-

ğinde İason'un çok güçlü olabileceğini fark etsindi. Kadınları zapt etmeliyiz. Onların dirençlerini kırmalıyız. Doğanın bize bahşettiği şeyi, her şeyi silip süpüren o arzuyu, gömülü durduğu yerden ancak bu şekilde kazıp çıkarabiliriz.

Ne bir daha baktım ne bir söz söyledim. Çekip gittim. Onu bir daha görmedim.

10

Bir anlamda Argo'ya benziyor gezegen: Hedefi yok, önemsiz bir görevle zamanın geçici maceralarına savrulmuş.

Dietmar Kamper

Leukon

Yine ön plana çıkıyorlar, benim takımyıldızlarım. Bu yavan tekrarlardan nasıl da nefret ediyorum. Bütün bunların hepsi ne kadar da itici geliyor. Bunları kimseye söyleyemem, ayrıca dinlemek isteyecek kimse de yok artık. Tek başına oturup şarap içmek ve yıldızların hareketlerini izlemek. Ve istesem de istemesem de aynı görüntüleri tekrar tekrar görmek, rahatsız edici sesleri duymak zorunda kalmak. Bir insanın nelere katlanabileceğini bilmiyormuşum ben. Şimdi burada oturuyorum ve düşünüyorum da, insan soyunun varlığını sürdürmesi bu yeteneğine bağlı, katlanılmaz olana katlanıp yaşamaya devam edebilmesine ve yapmaya alışkın olduğu şeyleri yapmaya devam etmesine, işte bu tekinsiz yeteneğine bağlı. Daha önce söylemiş olsaydım bunlar bir seyircinin sözcükleri olacaktı, çünkü insan, bir insana mutsuzluğu yüreğini paralayacak kadar yakınlaşmadığı sürece seyircidir.

Gökyüzündeki henüz bir ismi olmayan en parlak yıldıza Arethusa adını verdim ve şu andaki gibi göğün batı tarafında alçalıp battığında her seferinde aynı acıyı hissediyorum. Bütün bu uzak dünyaların arasında, tanıdıkça bir o kadar hoşlanmadığım kendi dünyamda yalnızım. Ve bunu inkâr edemeyeceğimi anlıyorum. Kendimi ne kadar sınavdan geçirirsem geçireyim. Bu irdelemenin sonucunu hiç kabul etmek istemesem de, son dönemlerde tanığı olduğum cürümlerde iki tarafı da anlamadığım tek bir örnek bile yok. Mazur görmedim, hayır, ama anladım. İçinde bulundukları körleşmeyle insanların hali. Bu anlama dürtüsünü kurtulamadığım ve beni diğerlerinden uzaklaştıran bir kusur olarak görüyorum. Medea bunu biliyordu.

Benim şehrimin, Korinthosumun sokaklarına yığılmış nefret kusan, çığlıklar atan, tüküren, yumruk sallayan bir

kalabalığın arasından, kollarından kavramış iki muhafız tarafından geçirildikten sonra şehrin güney kapısından dışarı fırlatıldığında Medea'nın bana yönelttiği son bakışı nasıl unutabilirim. Ve kara çalınan, aşağılanan, muhafızlar tarafından itilip kakılarak, başrahip tarafından lanetlenerek şehirden sürgün edilen bu bitkin kadın karşısında kıskanmaya benzer bir şeyler hissettiğimi söylesem bana kim inanır. Medea, o masum kurban, artık içindeki çatışkıdan kurtulduğu için duyulan bir kıskançlık. Çatlak onun içinde değil de, onunla ve onu lanetlemiş, yargılamış olanlar arasında, şehrin içinde sürüyenler, küfredip tükürenler arasında açılmış olduğu için duyulan bir kıskançlık. Öyle ki onu batırdıkları çamurun içinden tekrar kalkıp doğrulabildi, ellerini Korinthos'a doğru uzatıp sesinin son gücüyle bağırarak Korinthos'un çökeceğini ilan edebildi. Kapının önünde duran bizler bu tehdidi duyduk ve o kadın olmayınca bana bomboş gelen ölüm sessizliğine bürünmüş şehre döndük suskunluk içinde. Ne var ki Medea'nın kaderinin bana yüklediği yükü üzerimde hissederken bir yandan da Korinthoslulara karşı bir acıma duydum, vebadan, gökyüzündeki tehditkâr olaylardan, açlıktan ve sarayın baskısından duydukları korkudan kurtulmak için bu kadını ezip geçmekten başka bir yol bulamayan bu zavallı yaratıklara acıdım. Her şey o kadar net ki, her şey öylesine ayan beyan ortada ki, insan aklını kaçırabilir.

Veba etkisini yitiriyor, varsıl mahallelerden çekildi bile, karanlığın çökmesinden önce ölüler şehrine doğru yol alan en fazla bir iki ceset arabası görüyorum kulemden. Büyücüyü şehrimizden atmakla tanrıların isteğini doğru yorumlamış olduğumuzu herkes görebilir artık. "Biz" dediğimi fark ettiğimde ürkmüyorum. Biz Korinthoslular. Biz adil Korinthoslular. Ben de hiçbir şey yapmadım Medea'yı kurtarmak için. Bir Korinthosluyum ben de. Bunu kabul etmek daha iyi, beni her gece bu kuleye savuran kederi ve utancı sonuna

kadar yaşamak daha iyi. Delirmeme neden olabilecek şeyi düşünmek için geliyorum kuleye: Arethusa yaşasaydı artık beni istemeyecekti. Bir de bu gerçekle yaşamaya devam edeceğim, bunu biliyorum. Ve sık sık şu terasın korkuluğuna yaslanıp aşağıya baksam da kendimi atmayacağımı da biliyorum. Bedenimin bütünlüğünü her zaman korudum. Böyle yapılmışız, bunun bir anlamı olmalı. Bir de ara sıra kendime, bizleri altından kalkamayacağımız, ama içimizi paramparça edecek, hepimizi yenik, başarısız ve suçlu olarak geride bırakacak kararlarla karşı karşıya getirme hakkını bir insana veren nedir, bu kadına veren nedir, diye soruyorum.

Niçin Oistros gibi olamıyorum. Oistros kendini atölyesine kapattı, hiç kimseyi sokmadan deli gibi çalışıyor. Kendini ihmal ediyor, yıkanmıyor, kızıl saçlarını ve sakalını kesmiyor, neredeyse hiçbir şey yemiyor, Arethusa'nın heykelinin yanında duran büyük testiden su içiyor ve büyük, şekilsiz bir taş kütlesine beni korkutan bir öfkeyle keskisini indirip duruyor. Konuşmuyor, taş tozundan ve uykusuzluktan iltihaplanmış gözlerini dikmiş bana bakıyor, beni tanıdı mı tanımadı mı anlayamıyorum. Kendisi tanınmayacak kadar değişmiş. Sokağa çıksa onu gören çocuklar bağırarak kaçışır. Taşın içinden ne çıkarmak istediğini bilmiyorum, son baktığımda şiddetle birbirine girmiş figürler seçer gibi olmuştum, umutsuzca mücadele eden, ya da ölümcül bir savaşın içindeki uzuvlar, her biri bir diğerine karşı. Oistros'a bir şey soramazsınız. Ölesiye çalışıyor. İstediği de bu.

Tıpkı Medea gibi her türlü ölçüyü kaçırmış durumda. Sonunda Medea da, tam Korinthosluların onu görmek istedikleri gibi ölçüyü tümüyle kaçırmış, çılgın bir kadına dönüşmüştü. Karşısına çıkan rahibeleri bir kenara itip betleri benizleri atmış korku içindeki iki oğlunu ellerinden tutarak Hera Tapınağı'na girişi, çocukları sunağa götürerek bir duadan çok bir tehdide benzeyen sözlerle tanrıçaya haykırışı: Bunu artık anneleri yapamadığı için çocuklarını tanrıça ko-

rumalıymış. Çocukları rahibelere emanet ederek yemin etmelerini isteyişi, onların korku ve acımayla isteğini yerine getirişleri. Sonra çocuklarla konuşması, korkularını dağıtmaya çalışması, onları kucaklayıp bir daha arkasına bakmadan tapınaktan ayrılışı ve dışarıda bekleyen muhafızlara teslim oluşu. Günah keçisi olarak sokaklarda dolaştırıldığı süre boyunca insanlarda onu boğazlama arzusu uyandıran korkunç bir haykırış tutturması. Öldürülmeyi hedeflemiş olmalı, ama muhafızlara onu şehirden canlı çıkarmaları emredilmişti.

Daha sonra, o korkunç olayın ardından Medea'yı bulmaları için şehir dışına devriyeler gönderildi, Lyssa'yı aradılar, o da ortadan kaybolmuştu, hayatta kalan az sayıdaki Kolkhisliyi kadınların bulunduğu yeri öğrenmek için işkenceyle sorguya çektiler. Şehir dışında saklanacak bir yer bulmak için günlerce yürümek gerekmesine rağmen bir şey değişmedi, yer yarılmış da içine girmişlerdi sanki. Şimdi de bir şey yapmış olmak için, çaresiz kaldıklarını ve kralın kızının ölümünün intikamını alamadıklarını itiraf etmemek için, iki kadına atların bulunduğu yere gidebilsinler diye yardım ettiğini varsaydıkları suç ortakları aramaya başladılar. Bir de, batıl inanışlı halk arasında ortaya çıkan, kadınlara tanrıça Artemis'in bizzat yardım ettiği, onları yılanlı arabasına alarak emniyetli topraklara kaçırdığı şeklindeki söylenceyi yayılmasına fırsat vermeden boğmak istiyorlar tabii.

Zavallı Glauke. O gün Medea'nın şehirden sürüldüğü gündü. Sarayın koridorlarından birinde uyuşmuş gibi oturuyordum. Kadınların saray avlusundan gelen çığlıklarını önemsemedim, bu sarayla ilgili her şeye karşı derin bir küçümseme vardı içimde. Ancak yardımcılarına yaslanmış, sürüklenen adımlarla avluyu geçerek çeşme başında toplanmış bağrışan kadınlara doğru giden yaşlı Kraliçe Merope'yi gördüğüm zaman dikkatimi oraya yönelttim. Sonra kadınlar kenara çekildi, üç hizmetkârın çeşmenin kuyusundan halat-

lara bağlanmış tuhaf bir yükü çekip çıkardıklarını gördüm, beyazlar içindeki Glauke'ydi bu.

Cansız bedenini kraliçenin ayaklarının dibine bıraktılar, Merope diz çöküp kızının başını kucağına yasladı. O şekilde kaldı, uzun süre, sonra yavaş yavaş daha önce hiç şahit olmadığım bir sessizlik çöktü avluya. Sanki ne yaptığını bilmeyen gözü dönmüş insanların arkalarında bıraktıkları bütün kurbanlar için yas ve adalet isteyen bir sessizlikti bu. O sessizlikte avluda kafasına bir darbe yemiş gibi yalpalayan İason'u gördüm. Kimse dönüp yüzüne bakmadı. Artık gecesini gündüzünü kıyıya çok yakın bir yerde kızağa aldıkları teknesinin yarı çürümüş gövdesinin altında geçiriyormuş, eski yoldaşı Telamon da iyi kötü yiyecek içecek bir şeyler götürüyormuş. Bazen gecenin derinliklerinde onun da uyuyamadığını, onun bakışlarının da gökyüzünde dolaştığını ve bakışlarımızın bu ay yükselen Orion takımyıldızında buluşmasının mümkün olduğunu düşünüyorum. İason'a öfkelenemiyorum. Akamas gibi bir rakibin karşısında çok güçsüz.

Meydan şimdi Akamas'a kaldı. Glauke'nin ölümüne ilişkin açıklamayı da o yaptı, bunu kabul etmeyenler kendilerini ölmüş sayabilirlerdi. Medea, Glauke'ye zehirli bir elbise göndermişti, korkunç bir veda armağanı, Glauke elbiseyi üzerine giydiğinde tüm bedeni yanmaya başlamış, acıdan aklını kaçırır gibi olan kız serinlemek için kendini kuyuya atmıştı.

Sonuçta bu sarayın yüz kulağı, yüz de ağzı var ve her biri başka bir şey fısıldıyor. Zavallı Glauke'nin yeraltında bir mahzene kilitlenen ve sıkı denetim altında tutulan oda hizmetçisi şöyle fısıldıyor: Medea, Artemis şenliğinde giymiş olduğu beyaz elbiseyi mahkemeden kısa bir süre önce armağan olarak Glauke'ye vermiş ve düğününde giymesini söyleyerek mutluluk dilemiş, Glauke de gözyaşları içinde teşekkür etmiş. Fakat mahkemede Medea hakkında hüküm verildikten sonra sürgün günü yaklaştıkça Glauke gözle görülür biçim-

de tedirginleşmiş. Sarayın içinde yolunu şaşırarak dolaşmaya başlamış, defalarca sığındığı sapa köşelerde bulunup geri getirilmiş. İason'u hiçbir şekilde görmek istemiyormuş ve bir dehşet duygusuyla Kreon'dan da uzak duruyormuş. Sadece kendi kendine, ama telaşlı ve anlaşılmaz bir biçimde konuşuyormuş. Kafası son derece karışıkmış, neyi algılayıp neyi algılamadığını anlamak mümkün değilmiş. Yemek yemeyi reddediyormuş, sanki iğreniyor gibiymiş. Sarayın dışında olup bitenlerden ona kimse söz etmemiş, bu kesinlikle yasakmış, ama yine de bir şekilde hissetmiş, Medea'nın sürgüne gönderildiği gün ellerini ovuşturup ağlayarak odasında bir aşağı bir yukarı dolaşmış, sonunda beyaz düğün elbisesini getirmelerini istemiş ve oda hizmetçisinin itirazlarına rağmen üzerine giymiş. Sonra birdenbire artık ne yapacağını biliyormuş gibi son derece sakinleşmiş, tümüyle aklı başında konuşarak saray avlusunda biraz hava almak istediğini söylemiş, bu da bakımıyla ilgili herkesi sevindirecek bir şeymiş zaten. Peşinde oda hizmetçisi ve birkaç muhafızla birlikte avluya çıkmış, avluda giderek daralan çemberler çizerek sinsice çeşmenin yakınına kadar getirmiş onları. Sonra hızla iki adım atarak kuyunun kenarına çıkıvermiş. Ve hemen boşluğa doğru, dibe doğru bir adım daha. Hiç sesi çıkmamış olmalı.

O andan sonra kralı hiç gören olmadı, kendi dairesinin en uzak köşesine kapanmış, yanına sadece Akamas'ın girmesine izin veriyor herhalde. O artık ölü bir adam. Arkasından yerine kimin geçeceğinin kavgasına başladılar bile. Benim umurumda değil. Akamas'ın gücünü pekiştirmek için daha neler yapacağıyla da ilgilenmiyorum. Bir bellek temizliği yapmak isteyecektir elbette. Suç ortakları Presbon ve Agameda'yı şehirden uzaklaştırdı. Ölümü her şeyin başlangıç noktası olan İphinoe'nin gömüldüğü mağaranın girişini ördürerek kapattırdı. Yaşlı Kraliçe Merope ev hapsinde. Akamas'ın yaptıklarına herhangi bir şekilde tanık

olanların hayatı tehlikede. Benimki de. Zavallı Glauke'nin öldüğü gün bunu bana hissettirdi. Cansız bedenin başında karşılıklı duruyorduk. Bakışlarımdaki bir şey onu ürpertti. Beni koruyan ve kaderime karşı kayıtsızlığımı sürdürmemi sağlayan da bu ürperti işte. Akamas da dahil, insanların içini okuyabilmem ve bu yüzden de, kulağa epey tuhaf gelse de, tehlike arz etmeyişim beni koruyor. Ne benim ne de bir başkasının değiştirebileceğimiz bir şey olmadığını bildiğim için sürdürdükleri bu caniyane oyuna müdahale etmeyeceğim. Hayır, ben burada oturuyorum ve Medea'yla da içmiş olduğumuz şaraptan içiyorum, her kadehten birkaç damlayı ölülerin anısına yere döküyorum. Hesaplanabilir rotalarında seyreden yıldızları izlemek ve acının kıskacının giderek gevşemesini beklemek bana yetiyor.

Böylece sabah oluyor, şehir hep aynı kıpırtılarla, hep aynı seslerle uyanıyor, her ne olursa olsun bu böyle devam edecek. İnsanlar daracık evlerinin içinde gündelik hayata geri dönecek, bazıları gece bir çocuk peydahlamış olacaklar, böyle de olmalı, bunun için buradalar.

Ama şu an alışılmışın dışında bir şeyler oluyor. Tapınak tarafından bir grup insan geliyor. Korkuluğun kenarına gidiyorum. Meydanda toplanmaya başladılar bile, zafer havası içinde bir kalabalık. Kutlayacakları ne var ki. Saldırıya geçen bir arı sürüsünden tanıdığıma benzer bir uğultu yükseliyor kalabalıktan. Ellerim terliyor, bir şeyler beni aşağıya, bu insanların yanına gitmeye zorluyor. Hâlâ huzursuzlar, bir türlü dağılamıyorlar, bir arada kalıp yaptıklarıyla övünüyorlar. Kalabalık dalgalanıp duruyor, ben bir gruptan diğerine koşturuyorum, ne konuştuklarını duymak istiyorum, ama anlamaya cesaretim yok. Durup durup, evet, bunun olması gerekiyordu, dediklerini duyuyorum. Böyle bir şeye tahammül edemeyeceklerini uzun zamandır biliyorlarmış. Kimse bu işi halletmek istemediği için de onlar yapmak zorunda kalmışlar.

Gözlerime inen perdenin ardından Akamas'ın yeni sağ kolunun yaklaştığını görüyorum, sinsi, kaba saba bir delikanlı, yüreğimin gümbürtüsü kulaklarımda uğuldarken, delikanlının neler olduğunu sorduğunu duyuyorum etrafındakilere, yanıtını zaten biliyormuş gibi soruyor. Kalabalık önce sessizleşiyor, sonra birkaç kişi bağırıyor: Yapılması gerekeni yaptık. Artık yaşamıyorlar. Kim, diye soruyor delikanlı. Yanıt: Çocuklar! O kadının lanetli çocukları. Korinthos'u bu mikroplardan kurtardık. Nasıl peki, diye soruyor delikanlı yüzünde bir suç ortağı ifadesiyle.Taşladık! diye haykırıyorlar. Hak ettikleri buydu.

Güneş yükseliyor. Sabah aydınlığında nasıl da ışıldıyor şehrimin kuleleri.

11

Hayat verme sırrının dışında tutulan erkekler, hayata son verdiği için ölümde hayattan daha güçlü olduğu varsayılan bir yan görürler.

Adriana Cavarero, "Platon'a Rağmen"

Medea

Öldüler. Katledildiler. Taşlandıklarını söyledi Arinna. Ben gidince intikam hırsları söner diye düşünmüştüm oysa. Onları tanımamışım.

Arinna beni tanımadı, ama annesi Lyssa kolunun iç tarafındaki bir lekeden tanıdı onu. Nasıl da korktu Arinna. Buradaki hayat bizi değiştirdi. Mağara. Yazın insafsız bir sıcak, kışın soğuk. Mantarlarla, böceklerle, küçük hayvanlarla, karıncalarla beslenmek. Eski yıllardaki halimizin gölgelerinden başka bir şey değiliz.

Biz körleşmişler. Çocuklardan yaşıyorlarmış gibi söz ettik hep. Büyüdüklerini izledik yıl be yıl. İntikamımızı onlar alacaktı. Ve ben daha şehir sınırlarının dışına çıkmadan onları öldürdüler.

Arinna'nın bizi yüzleştirdiği şey nasıl bir canavarlıktı. Tanrılar bana inancı mı belletmek istiyorlar yeniden. Buna gülerim sadece. Onların ötesindeyim artık. O acımasız uzuvlarıyla her yanımı yoklasalar bile umuttan da, korkudan da hiçbir iz bulamayacaklar içimde. Hiç, hiçbir şey. Sevgi paramparça oldu, acı da dindi. İçimi tümüyle dolduran boşluğa kulak veriyorum isteksizce.

Korinthosluların benimle işleri hâlâ bitmedi mi? Neler söylüyorlar? Ben, Medea, çocuklarımı öldürmüşüm. Ben, Medea, İason'un sadakatsizliğinin öcünü almak istemişim. Buna kim inanır, diye soruyorum. Herkes, diyor Arinna. İason da mı? Artık onun söyleyecek bir şeyi yok. Peki ya Kolkhisliler? Hepsi öldü dağlardaki kadınların dışında, onlar da yabanileştiler zaten.

Arinna, çocukların ölümünün yedinci yılında Korinthosluların soylu ailelerin içinden yedi oğlan, yedi de kız çocuğu seçtiklerini söylüyor. Hepsinin saçlarını kazımışlar. Ölü ço-

cuklarımı anmak için bir yıl kalsınlar diye Hera Tapınağı'na göndermişler. Ve artık bu her yedi yılda bir tekrarlanacakmış.

Böyle işte. Varılan nokta burası. Daha sonraki kuşakların da beni evlat katili olarak hatırlamasını sağlayacaklar. Fakat geriye dönüp baktıklarında görecekleri dehşetin karşısında bu nedir ki? Bizler iflah olmayız çünkü.

Bana kalan ne? Onları lanetlemek. Hepinize lanet olsun. Özellikle de sizlere lanet olsun: Akamas. Kreon. Agameda. Presbon. Dehşet içinde yaşayıp sefalet içinde ölesiniz. Ulumalarınız göklere yükselsin ve duyulmasın. Ben, Medea, hepinizi lanetliyorum.

Ben nereye gideceğim? İçine sığacağım bir çağ, bir ülke düşünmek olası mı? Sorabileceğim tek kimse yok. Yanıt bu.

Christa Wolf, 1996'da yayımlanan *Medea.Sesler*'de, Euripides'in tragedyasından beri defalarca işlenen hikâyeyi ele alır. Medea, hep çocuklarının canına kıyan canavar anne, kardeş katili, gönderdiği zehirli elbiseyle Korinthos Kralı Kreon'un kızı Glauke'yi öldüren büyücü, İason'un kaypaklığının kurbanı ya da kendi kökleriyle köprüleri atmış ebedi yabancı olarak betimlenmiştir. Ancak Wolf'un Medea'sı tutkunun çaresiz tutsağı değildir ve hiçbir suç işlememiştir. Ülkesini daha yüksek ve daha insani bir medeniyet arayışıyla terk etmiş, olağanüstü güçleri ve insani kusurları olan bağımsız bir kadındır. Yazar romanı, eski tanrıça merkezli dinlerin yerini ataerkil yönetimlere bıraktığı, kralların iktidar uğruna her şeyi göze aldığı bir çağa yerleştirir. Yabancılaşmanın insan varoluşuna sindiği bu çağda, yalnızca farklı kültürler arasında değil, aynı kültürel iklimde yaşayan cinsiyetler arasında da diyalog olanaksızdır. Margaret Atwood'un "hem görüntüleri yansıtan hem de sesleri yankılayan, aynalarla kaplı bir tünel"e benzettiği romanda Wolf, iktidarın işleyişini, iktidarın baskısı altında ezilenlerin davranış biçimini farklı bakış açılarından inceleyerek, insan topluluklarındaki şiddetin kaynağına inmeye çalışır.

CHRISTA WOLF (1929-2011): Landsberg an der Warthe kentinde (bugün Polonya topraklarında bulunan Gorzow Wielkopolski) doğan Christa Wolf, Germanistik öğrenimini Jena ve Leipzig'de tamamladı. *Neue Deutsche Literatur* dergisinde lektör, redaktör, daha sonra da baş redaktör olarak görev aldı. Çağdaş edebiyat antolojilerinin hazırlanmasına katkıda bulundu. Wolf'un başlıca eserleri arasında *Der geteilte Himmel* (1963; Bölünmüş Cennet), *Nachdenken über Christa T.* (1968; Christa T.'yi Arayış) ve *Kein ort. Nirgends* (1979; *Hiçbir Yerde*) sayılabilir. Aldığı çeşitli ödüller arasında Heinrich Mann Ödülü (196[illegible] Büchner Ödülü (1980), Geschwister Scholl Ödülü (1[illegible]eipzig'de tüm yapıtları için Alman Kitap Ödülü (2002) de bu[illegible]ır.

9 786254 054525

18 TL